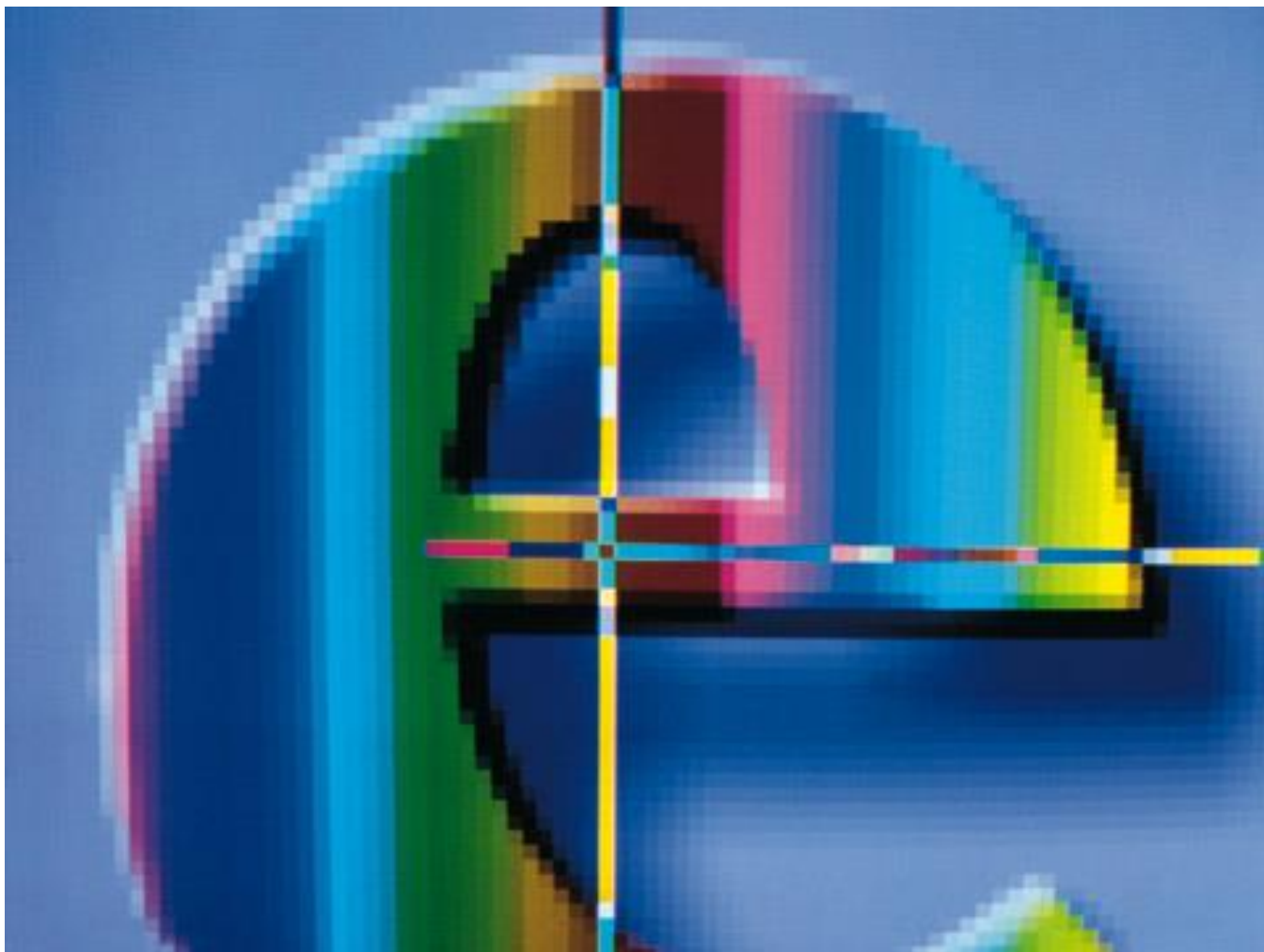

**PROGRAM ZAŠTITE OKOLIŠA
ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE**

(razdoblje od 2020. do 2023. godine)

Zagreb, veljača 2021.

Naručitelj: ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA
Trg Pavla Šubića I., br. 2
22000 Šibenik

Ugovor : I-03-0575/18 za uslugu izrade
Izvešća o stanju okoliša i
Programa zaštite okoliša za
područje Šibensko-kninske županije

Radni nalog: I-03-0575

Naslov:

**PROGRAM ZAŠTITE OKOLIŠA
ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE**

(razdoblje od 2020. do 2023. godine)

Direktor Odjela za zaštitu okoliša:
i održivi razvoj:

Dr.sc. Vladimir Jelavić / dipl.ing.str.

Direktor:

Mr.sc. Zdravko Mužek, dipl.ing.str.

Zagreb, veljača 2021.

PREGLED AUTORA PO POGLAVLJIMA:

EKONERG - Institut za energetiku i zaštitu okoliša d.o.o.:	
Veronika Tomac, dipl.ing.kem.tehn.	1, 2, 3.1, 3.3, 3.4, 3.7, 4.1, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Elvira Horvatić Viduka, dipl.ing.fiz.(meteo)	3.5, 4.2, 5.1, 14, 16
Berislav Marković, mag.ing.prosp.arch.	3.2, 3.7, 13, 14
Matko Biščan, mag.oecol. et prot.nat.	3.1, 13, 14
mr.sc. Goran Janeković, dipl.ing.str.	4.1, 14
dr.sc. Vladimir Jelavić, dipl.ing.str.	3.6, 4.6, 4.7, 14
univ.spec.Brigita Masnjak,dipl.ing.kem.tehn	5.3, 14

SADRŽAJ

1.	Uvod	1/139
1.1.	Pravna osnova izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije	1/139
1.2.	Sadržaj i način izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije	1/139
1.3.	Zaključak	6/139
2.	Subjekti zaštite okoliša	7/139
2.1.	Subjekti zaštite okoliša na državnoj razini	7/139
2.2.	Subjekti zaštite okoliša na područnoj (regionalnoj) razini	9/139
2.3.	Subjekti zaštite okoliša na lokalnoj razini	10/139
3.	Zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša	11/139
3.1.	Održivo upravljanje prirodom	11/139
3.1.1.	Sažeti prikaz stanja	11/139
3.1.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	13/139
3.1.3.	Ciljevi i mjere	14/139
3.2.	Održivo upravljanje i zaštita krajobraza	16/139
3.2.1.	Sažeti prikaz stanja	16/139
3.2.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	17/139
3.2.3.	Ciljevi i mjere	17/139
3.3.	Održivo upravljanje vodama	18/139
3.3.1.	Sažeti prikaz stanja	18/139
3.3.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	21/139
3.3.3.	Ciljevi i mjere	21/139
3.4.	Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem	24/139
3.4.1.	Sažeti prikaz stanja	24/139
3.4.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	26/139
3.4.3.	Ciljevi i mjere	27/139
3.5.	Upravljanje i praćenje kvalitete zraka	28/139
3.5.1.	Sažeti prikaz stanja	28/139
3.5.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	29/139
3.5.3.	Ciljevi i mjere	30/139
3.6.	Održivo upravljanje šumama	31/139
3.6.1.	Sažeti prikaz stanja	31/139
3.6.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	32/139
3.6.3.	Ciljevi i mjere	33/139
3.7.	Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa	35/139
3.7.1.	Sažeti prikaz stanja	35/139
3.7.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	37/139
3.7.3.	Ciljevi i mjere	37/139

4.	Poticanje održive proizvodnje i potrošnje	40/139
4.1.	Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova	40/139
4.1.1.	Sažeti prikaz stanja	40/139
4.1.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	42/139
4.1.3.	Ciljevi i mjere	43/139
4.2.	Zaštita ozonskog sloja	45/139
4.2.1.	Sažeti prikaz stanja	45/139
4.2.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	46/139
4.2.3.	Ciljevi i mjere	46/139
4.3.	Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom	47/139
4.3.1.	Sažeti prikaz stanja	47/139
4.3.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	50/139
4.3.3.	Ciljevi i mjere	51/139
4.4.	Ozelenjavanje javne nabave	53/139
4.4.1.	Sažeti prikaz stanja	53/139
4.4.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	54/139
4.4.3.	Ciljevi i mjere	55/139
4.5.	Održiva proizvodnja i potrošnja	56/139
4.5.1.	Sažeti prikaz stanja	56/139
4.5.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	57/139
4.5.3.	Ciljevi i mjere	58/139
4.6.	Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija	61/139
4.6.1.	Sažeti prikaz stanja	61/139
4.6.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	62/139
4.6.3.	Ciljevi i mjere	62/139
4.7.	Istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga	62/139
4.7.1.	Sažeti prikaz stanja	62/139
4.7.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	63/139
4.7.3.	Ciljevi i mjere	64/139
5.	Zaštita od pritisaka i opasnosti za zdravlje i blagostanje povezano s okolišem	65/139
5.1.	Suzbijanje onečišćenja na izvoru	65/139
5.1.1.	Sažeti prikaz stanja	65/139
5.1.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	67/139
5.1.3.	Ciljevi i mjere	67/139
5.2.	Sigurno upravljanje kemikalijama	69/139
5.2.1.	Sažeti prikaz stanja	69/139
5.2.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	72/139
5.2.3.	Ciljevi i mjere	73/139

5.3.	Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi	74/139
5.3.1.	Sažeti prikaz stanja	74/139
5.3.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	76/139
5.3.3.	Ciljevi i mjere	77/139
5.4.	Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa	80/139
5.4.1.	Sažeti prikaz stanja	80/139
5.4.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	81/139
5.4.3.	Ciljevi i mjere	82/139
6.	Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima	84/139
6.1.	Sažeti prikaz stanja	84/139
6.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	85/139
6.3.	Ciljevi i mjere	86/139
7.	Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike zaštite okoliša	89/139
7.1.	Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša	89/139
7.1.1.	Sažeti prikaz stanja	89/139
7.1.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	90/139
7.1.3.	Ciljevi i mjere	90/139
7.2.	Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu	93/139
7.2.1.	Sažeti prikaz stanja	93/139
7.2.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	94/139
7.2.3.	Ciljevi i mjere	95/139
8.	Ekonomski instrumenti i financiranje zaštite okoliša	96/139
8.1.	Sažeti prikaz stanja	96/139
8.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	97/139
8.3.	Ciljevi i mjere	98/139
9.	Unaprjeđenje održivost naselja	99/139
9.1.	Sažeti prikaz stanja	99/139
9.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	101/139
9.3.	Ciljevi i mjere	101/139
10.	Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja.....	102/139
10.1.	Sažeti prikaz stanja	102/139
10.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	102/139
10.3.	Ciljevi i mjere	103/139

11.	Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša	104/139
11.1.	Sažeti prikaz stanja	104/139
11.2.	Glavni pravci za određivanje ciljeva i mjera	106/139
11.3.	Ciljevi i mjere	106/139
12.	Objedinjeni pregled ciljeva i mjera zaštite okoliša i održivog razvoja	108/139
13.	Praćenje stanja okoliša	119/139
14.	Organizacijski aspekti, izvori i visine financijskih sredstava	122/139
15.	Prioritetne mjere zaštite okoliša	138/139
16.	Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama	139/139

1. UVOD

1.1. Pravna osnova izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), temeljni dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša su Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske, programi zaštite okoliša i izvješća o stanju okoliša.

Obveznici izrade programa zaštite okoliša su jedinice regionalne (područne) samouprave - županije i veliki gradovi. Programe zaštite okoliša izrađuju i jedinice lokalne samouprave, ukoliko je njihova izrada predviđena programom zaštite okoliša županije.

Program zaštite okoliša županije donosi predstavničko tijelo jedinice regionalne (područne) samouprave, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša. Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša svoju suglasnost daje temeljem prethodno pribavljenih mišljenja ministarstava i drugih državnih tijela o pojedinim pitanjima koja podliježu njihovoj nadležnosti. Program zaštite okoliša županije donosi se na razdoblje od četiri godine i po donošenju se objavljuje u službenom glasilu jedinice područne (regionalne) samouprave.

Svrha je programa zaštite okoliša pobliže razraditi mjere iz Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske u skladu s regionalnim, odnosno lokalnim posebnostima i obilježjima područja za koje se program zaštite okoliša donosi. Program zaštite okoliša izrađuje se i donosi na temelju analize učinkovitosti primijenjenih mjera i stanja u okolišu utvrđenih izvješćem o stanju okoliša.

Zadnji Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije za četverogodišnje razdoblje Županijska skupština Šibensko-kninske županije donijela je u ožujku 2012. godine. Sa svrhom praćenja njegove provedbe te uvida u stanje okoliša, izrađeno je Izvješće o stanju okoliša u Šibensko-kninskoj županiji za razdoblje od 2014. do 2017. godine. Ono predstavlja osnovnu podlogu za ovaj Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, koji se donosi za razdoblje od 2020. do 2023. godine.

1.2. Sadržaj i način izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije

Zakon o zaštiti okoliša određuje da program zaštite okoliša osobito sadrži:

- uvjete i mjere zaštite okoliša, prioritetne mjere zaštite okoliša po sastavnicama okoliša i pojedinim prostornim cjelinama područja za koji se program zaštite okoliša donosi,
- subjekte koji su dužni provoditi mjere utvrđene programom zaštite okoliša i ovlaštenja u svezi s provedbom utvrđenih mjera zaštite okoliša,
- praćenje stanja okoliša i ocjenu potrebe uspostave dodatnog praćenje stanja okoliša,
- način provedbe interventnih mjera u iznenadnim slučajevima onečišćivanja okoliša,
- rokove za poduzimanje pojedinih utvrđenih mjera i
- izvore financiranja za provedbu utvrđenih mjera i procjenu potrebnih sredstava.

Kako je već navedeno u poglavlju 1.1. Pravna osnova izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, svrha je programa zaštite okoliša pobliže razraditi mjere iz Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za područje Županije, u skladu s njenim posebnostima i obilježjima. To znači da Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije mora biti usuglašen s Planom zaštite okoliša

Republike Hrvatske, što ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša potvrđuje kroz suglasnost koju je potrebno ishoditi prije nego se program zaštite okoliša uputi u proceduru donošenja.

Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske određuje prioritetne ciljeve zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj. On mora biti usklađen sa Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske. Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske izrađuje ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša, a donosi Vlada Republike Hrvatske. Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske donosi se za razdoblje od osam godine i po donošenju se objavljuje u Narodnim novinama. Programi zaštite okoliša donose se u roku od šest mjeseci nakon donošenja Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske.

U vrijeme izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije (za razdoblje od 2020. do 2023. godine) na snazi je Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09), koju je Hrvatski sabor donio 2009. godine za desetogodišnje razdoblje. Njome su utvrđene smjernice dugoročnog djelovanja u sljedećim područjima: poticaj rasta broja stanovnika, okoliš i prirodna dobra, usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju, ostvarivanje socijalne i teritorijalne kohezije i pravde, postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije, jačanje javnog zdravstva, povezivanje te zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka.

Tijekom 2016. godine provedeno je javno savjetovanje o Nacrtu Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine. U Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša (NN 118/18) iz prosinca 2018. godine navedeno je da, do donošenja nove Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, na snazi ostaje Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje 2018.-2020. Vlada Republike Hrvatske nije donijela Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje 2018.-2020. Na mrežnoj stranici ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša objavljen je prijedlog Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. godine iz srpnja 2019. godine. Zadnji plan zaštite okoliša koji je donijela Vlada Republike Hrvatske je Nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02) iz 2001. godine.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske iz 2009. godine i zadnji Nacionalni plan djelovanja za okoliš doneseni su znatno prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, zbog čega je 2013. godine došlo do znatnih izmjena u pravnom poretku Republike Hrvatske. Zbog izmjena u propisima koji uređuju zaštitu okoliša, ali i zbog vremena proteklog od donošenja zadnje Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske i Nacionalnog plana djelovanja za okoliš, oni većim dijelom nisu primjenjivi. Stoga ovaj Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije (razdoblje od 2020. do 2023. godine) prati Nacrt Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine, odnosno prijedlog Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske do 2020. godine (u nastavku: Plan zaštite okoliša RH), u kojima su određeni sljedeći prioriteti:

- Prioritet I: Zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša
- Prioritet II: Poticanje održive proizvodnje i potrošnje
- Prioritet III: Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem
- Prioritet IV: Jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira
- Prioritet V: Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike zaštite okoliša
- Prioritet VI: Razvoj ekonomskih instrumenata i financiranja
- Prioritet VII: Poboljšanje održivosti gradova
- Prioritet VIII: Promicanje održivog razvoja na europskoj i međunarodnoj razini

Slijedom prethodno navedenih prioriteta i sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša koje se odnose na sadržaj programa zaštite okoliša, osnovna struktura Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije za četverogodišnje razdoblje od 2020. do 2023. godine je:

1. Uvod
2. Subjekti zaštite okoliša
3. Zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša
4. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje
5. Zaštita od pritisaka i opasnosti za zdravlje i blagostanje povezano s okolišem
6. Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima
7. Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike zaštite okoliša
8. Ekonomski instrumenti i financiranje zaštite okoliša
9. Unaprjeđenje održivosti naselja
10. Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja
11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša
12. Objedinjeni pregled ciljeva i mjera zaštite okoliša i održivog razvoja
13. Praćenje stanje okoliša
14. Organizacijski aspekti, izvori i visine financijskih sredstava
15. Prioritetne mjere zaštite okoliša
16. Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskih promjena

(1) Poglavlje Uvod: U ovom je poglavlju opisana pravna osnova izrade Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije i način njegove izrade. Dan je i sažeti zaključak Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije za razdoblje od 2020. do 2023. godine.

(2) Poglavlje Subjekti zaštite okoliša: U ovom su poglavlju navedeni subjekti zaštite okoliša određeni Zakonom o zaštiti okoliša te njihove glavne zadaće u zaštiti okoliša i održivom razvoju.

(3) Poglavlje Zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom su poglavlju obrađeni sljedeći tematski prioriteti: održivo upravljanje prirodom, održivo upravljanje i zaštita krajobraza, održivo upravljanje vodama, održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem, upravljanje i praćenje kvalitete zraka, održivo upravljanje šumama te održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa.

(4) Poglavlje Poticanje održive proizvodnje i potrošnje: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom su poglavlju obrađeni tematski prioriteti: održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, zaštita ozonskog sloja, prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, ozelenjavanje javne nabave, održiva proizvodnja i potrošnja, smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija te istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga.

(5) Poglavlje Zaštita od pritisaka i opasnosti za zdravlje i blagostanje povezano s okolišem: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom su poglavlju obrađeni sljedeći tematski prioriteti: suzbijanje onečišćenja na izvoru, sigurno upravljanje kemikalijama, praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi te prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa.

(6) Poglavlje Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima: Plan zaštite okoliša RH, u sklopu svog prioriteta IV. Jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira i suradnje s dionicima, obrađuje tematske prioritete: jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj, povećanje učinkovitosti i djelotvornosti inspekcije u području zaštite okoliša te jačanje sudske prakse, pravo na pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša i promicanje izvansudskog rješavanja sporova u području zaštite okoliša. S obzirom da prioriteti koji se odnose na jačanje djelotvornosti inspekcije te na rad pravosuđa prelaze okvir programa zaštite okoliša koji donose županije te mjere programa zaštite okoliša ne mogu utjecati na postizanje tih ciljeva, u ovom je poglavlju obrađen tematski prioritet: jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima i to na regionalnoj i lokalnoj razini.

(7) Poglavlje Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike zaštite okoliša: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom su poglavlju obrađeni tematski prioriteti: informiranje, osvještavanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša te modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu.

(8) Poglavlje Ekonomski instrumenti i financiranje zaštite okoliša: Plan zaštite okoliša RH, u sklopu svog prioriteta VI. Razvoj ekonomskih instrumenata i financiranja, obrađuje sljedeće tematske prioritete: primjena dodatnih tržišnih, ekonomskih i financijskih instrumenata u zaštiti okoliša, uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora te razvoj i primjena ekonomskih pokazatelja s okolišnim i socijalnim pokazateljima. S obzirom da prioriteti koji se odnose na primjenu dodatnih tržišnih, ekonomskih i financijskih instrumenata u zaštiti okoliša te razvoj i primjenu ekonomskih pokazatelja s okolišnim i socijalnim pokazateljima prelaze okvir programa zaštite okoliša koji donose županije te mjere programa zaštite okoliša ne mogu utjecati na postizanje tih ciljeva, u ovom je poglavlju obrađen tematski prioritet: uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora.

(9) Poglavlje Unaprjeđenje održivosti naselja: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom poglavlju obrađen je tematski prioritet: unaprjeđenje održivosti gradskih naselja.

(10) Poglavlje Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja: U skladu s Planom zaštite okoliša RH, u ovom je poglavlju obrađen tematski prioritet: jačanje kapaciteta za suradnju u multilateralnim pregovorima o okolišu i rješavanju regionalnih okolišnih i klimatskih izazova, s naglaskom na unaprjeđenje kapaciteta i jačanje dijaloga u zaštiti okoliša, kao dijela održivog razvoja Šibensko-kninske županije.

(11) Poglavlje Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša: Plan zaštite okoliša RH nema poseban tematski prioritet koji obrađuje interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša, već je ovo poglavlje sastavni dio Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije slijedom odredbi Zakona o zaštiti okoliša. Iznenadni slučajevi onečišćenja okoliša najčešće su povezani s istjecanjem / ispuštanjem opasnih tvari u okoliš te su u ovom poglavlju određene mjere za planiranje brzih i učinkovitih intervencija u slučaju istjecanja / ispuštanja opasnih tvari.

(12) Poglavlje Objedinjeni pregled ciljeva i mjera zaštite okoliša i održivog razvoja: Većina mjera postavljenih u prethodnim poglavljima služi za ostvarivanje više ciljeva zaštite okoliša i održivog razvoja. Stoga je u ovom poglavlju dan, u tabličnom prikazu, objedinjen pregled svih ciljeva i mjera

zaštite okoliša i održivog razvoja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije kojih se jasno vide međusobne veze.

(13) Poglavlje Praćenja stanja okoliša: U ovom je poglavlju dan opis praćenja stanja okoliša u Šibensko-kninskoj županiji.

(14) Poglavlje Organizacijski aspekti, izvori i visine financijskih sredstava: U ovom su poglavlju prikazani po pojedinim mjerama zaštite okoliša i održivog razvoja: nosioci provedbe, rokovi provedbe, rasponi financijskih sredstava za provedbu mjera te primarni izvori financiranja.

(15) Poglavlje Prioritetne mjere zaštite okoliša: U ovom su poglavlju izdvojene mjere koje se smatraju prioritetnima za provođenje. Prioritetne mjere zaštite okoliša ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije odnose se na pojedine aspekte održivog upravljenom vodama i na sanaciju postojećih odlagališta otpada te sanaciju lokacija s nepropisno odbačenim otpadom.

(16) Poglavlje Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama: Program zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16) donesen je 2016. godine za četverogodišnje razdoblje. Njegov osnovni cilj je zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja u Županiji te je postavljeno 26 mjera zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. Sukladno Zakonu o zaštiti zraka, programi koji se donose slijedom njegovih odredbi, sastavni su dio županijskih programa zaštite okoliša, te su i njihove mjere istovremeno i mjere Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.

Kao osnovni ciljevi zaštite okoliša i održivog razvoja u ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije preuzeti su ciljevi, odnosno tematski prioriteti Plana zaštite okoliša RH. Osnovni ciljevi su, na osnovu stanja po pojedinim područjima¹, raspisani na specifične ciljeve Šibensko-kninske županije za razdoblje od 2020. do 2023. godine. Za postizanje specifičnih ciljeva određene su mjere. U određivanju mjera praćene su propisima određene nadležnosti, kao i mjere Nacrta Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine i prijedloga Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske do 2020. godine. Pri određivanju mjera, posebna je pažnja dana tome da se pojedinom mjerom postiže napredak u više područja te da se kroz provedbu mjera razvije što kvalitetnija komunikacija i suradnja među subjektima zaštite okoliša na regionalnoj i lokalnoj razini.

---

¹ Sukladno podacima iz Izvješća o stanju okoliša Šibensko-kninske županije (razdoblje od 2014. do 2017. godine), kao uvod u pojedina poglavlja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije napravljen je sažeti pregled stanja, kao osnova za određivanje specifičnih ciljeva zaštite okoliša Šibensko-kninske županije. U pojedinim poglavljima, ako je to bitno za specifične ciljeve i ako su dostupni podaci napravljen je i osvrt na dostupne podatke za 2018. i 2019. godinu.

1.3. Zaključak

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), Šibensko-kninska županija obvezna je izraditi program zaštite okoliša za svoje područje, za četverogodišnje razdoblje.

Svrha je Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije pobliže razraditi mjere iz Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske, u skladu s posebnostima i obilježjima Županije.

Ovaj Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije odnosi se na četverogodišnje razdoblje od 2020. do 2023. godine

Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije izrađen je slijedom prioriteta Nacrta Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine, odnosno Prijedloga Plana zaštite okoliša za razdoblje do 2020. godine i sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša. Kao osnovni ciljevi zaštite okoliša u ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije preuzeti su ciljevi Plana zaštite okoliša RH. Na osnovu stanja po pojedinim područjima, osnovni ciljevi raspisani su na specifične ciljeve Šibensko-kninske županije i za njihovo su postizanje određene mjere. U određivanju mjera praćene su propisima određene nadležnosti u provedbi, kao i mjere Nacrta Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine i prijedloga Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske do 2020. godine. Određene su ukupno 102 mjere. Većina mjera služi za ostvarivanje više osnovnih ciljeva zaštite okoliša i održivog razvoja preuzetih iz Plana zaštite okoliša RH.

Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije usmjeren je na prioritetne probleme zaštite okoliša u Županiji, a uvažava i podupire provedbu drugih strategija, planova i programa koji se odnose na zaštitu pojedinih sastavnica okoliša i/ili su usmjereni na teme bitne za zaštitu okoliša u cjelini.

Odgovornost u provedbi mjera Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije za razdoblje od 2020. do 2023. godine prvenstveno je na subjektima zaštite okoliša na regionalnoj i lokalnoj razini.

Primarni izvor financiranja provedbe mjera su proračuni nositelja provedbe mjera, ali je provedbu dijela mjera moguće financirati kroz nacionalne i europske fondove/programme. Financiranje iz nacionalnih i europskih fondova/programa ovisit će o angažmanu i spremnosti pa i spretnosti nositelja provedbe mjera za pravovremenu i kvalitetnu prijavu provedbe projekata koji proizlaze iz pojedinih mjera. Stoga je za uspješnu provedbu ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije u razdoblju od 2020. do 2023. godine potrebna kontinuirana suradnja različitih dionika, odnosno subjekata zaštite okoliša te razmjena znanja i iskustava, čemu je u mjerama zaštite okoliša i održivog razvoja dana posebna pažnja.

2. SUBJEKTI ZAŠTITE OKOLIŠA

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), subjekti zaštite okoliša su:

- Hrvatski sabor,
- Vlada Republike Hrvatske,
- ministarstva i druga nadležna tijela državne uprave,
- jedinice regionalne (područne) samouprave,
- veliki gradovi i jedinice lokalne samouprave,
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost,
- pravne osobe s javnim ovlastima,
- osobe ovlaštene za stručne poslove zaštite okoliša,
- pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost,
- udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša te
- građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije.

Navedenim subjektima zaštite okoliša treba pridodati i :

- Državni inspektorat, koji od travnja 2019. godine obavlja i inspekcijske poslove u području zaštite okoliša, zaštite pojedinih sastavnica okoliša te u pojedinim područjima koja predstavljaju opterećenja za okoliš.

Prethodno navedeni subjekti zaštite okoliša djeluju na državnoj, područnoj (regionalnoj) i/ili lokalnoj razini. U nastavku su navedene njihove glavne zadaće u zaštiti okoliša i održivom razvoju, a posebno su istaknuti subjekti zaštite okoliša od posebne važnosti za Šibensko-kninsku županiju.

2.1. Subjekti zaštite okoliša na državnoj razni

Hrvatski sabor:

- donosi zakone koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- prati i razmatra stanje zaštite okoliša i ostvarenje održivog razvitka putem izvješća koje podnosi Vlada Republike Hrvatske
- utvrđuje i donosi odgovarajuća polazišta za održivi razvitak i zaštitu okoliša.

Vlada Republike Hrvatske:

- utvrđuje i predlaže Hrvatskom saboru polazišta za održivi razvitak i zaštitu okoliša,
- predlaže Hrvatskom saboru zakone koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- donosi uredbe za izvršenje zakona koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- prati i razmatra stanje zaštite okoliša putem propisanih izvješća,
- donosi planove i programe koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- potiče obrazovanje i poučavanje javnosti u vezi s održivim razvitkom i zaštitom okoliša,
- osigurava financijska i druga sredstva za unaprjeđenje sustava zaštite okoliša,

- sklapa međunarodne sporazume i zaključuje međunarodne ugovore u vezi zaštite okoliša i osigurava uvjete za njihovu provedbu, a po potrebi osniva stručna i savjetodavna tijela za izvršavanje zadaća preuzetih međunarodnim sporazumima i ugovorima.

Ministarstva i druga nadležna tijela državne uprave:

- neposredna provedba zakona koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- donošenje propisa za provedbu zakona koji uređuju zaštitu okoliša, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od štetnog utjecaja i nepovoljnog djelovanja opterećenja,
- obavljanje upravnog nadzora,
- drugi upravni i stručni poslovi.

Djelokrug ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša obuhvaća **upravne, stručne i druge poslove** koji se odnose na zaštitu i očuvanje okoliša / pojedinih sastavnica okoliša i prirode, u skladu s politikom održivog razvoja Republike Hrvatske. Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša obavlja i **upravni nadzor** nad primjenom pojedinih propisa koji se odnose na zaštitu okoliša. Od poslova koje obavlja ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša treba posebno istaknuti uspostavu, razvoj, **vođenje i koordinaciju jedinstvenog informacijskog sustava zaštite okoliša** te prikupljanje i objedinjavanje podataka i/ili informacija o okolišu radi osiguravanja i praćenja provedbe politike zaštite okoliša i održivog razvitka. Kako je zaštita okoliša interdisciplinarna, ona je u svojim pojedinim dijelovima predmet rada i drugih ministarstava i središnjih tijela državne uprave nadležnih za pojedine sektore koji predstavljaju pritisak na okoliš.

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

- središnje mjesto prikupljanja i ulaganja izvanproračunskih sredstava u programe i projekte zaštite okoliša i prirode, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije,
- obavlja poslove u vezi s financiranjem pripreme, provedbe i razvoja programa i projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređivanja okoliša i u području energetske učinkovitosti te korištenja obnovljivih izvora energije.

Pravne osobe s javnim ovlastima na državnoj razini:

Uz **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost**, kao pravne osobe s javnim ovlastima u području zaštite okoliša od posebnog značaja za Šibensko-kninsku županiju mogu se istaknuti javne ustanove (JU) zaštićenih područja prirode od državnog značenja: **JU "Nacionalni park Krka"**, **JU "Nacionalni park Kornati"**, JU "Park prirode Velebit" i JU "Park prirode Vransko jezero" te **Hrvatske vode**, koji obavljaju poslove u zaštiti okoliša sukladno posebnim propisima.

Državni inspektorat:

- obavlja, između ostaloga, inspekcijske poslove u području zaštite okoliša, zaštite pojedinih sastavnica okoliša te u pojedinim područjima koja predstavljaju opterećenja za okoliš.

Osobe ovlaštene za stručne poslove zaštite okoliša:

Osobe ovlaštene za zaštitu okoliša su pravne ili fizičke osobe koje posjeduju suglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite okoliša. Popis osoba ovlaštenih za stručne poslove zaštite okoliša objavljuje se na mrežnoj stranici ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

2.2. Subjekti zaštite okoliša na područnoj (regionalnoj) razni

Jedinice područne (regionalne) samouprave

- u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unaprjeđuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom o zaštiti okoliša i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od područnog (regionalnog) su značaja za zaštitu okoliša i unaprjeđenje stanja okoliša na njihovom području.

Poslove u području zaštite okoliša u Šibensko-kninskoj županiji obavlja **Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove (UOZOKP)**. Međutim, kako je zaštita okoliša interdisciplinarno područje, pojedina pitanja zaštite okoliša uključena su u rad i drugih upravnih odjela Šibensko-kninske županije. UOZOKP provodi **upravne postupke** s područja zaštite okoliša i prirode za koje je nadležan sukladno propisima koji uređuju zaštitu okoliša.

Pravne osobe s javnim ovlastima na područnoj (regionalnoj) razini:

Kao pravne osobe s javnim ovlastima u području zaštitu okoliša na regionalnoj (područnoj) razini od posebnog značaja za Šibensko-kninsku županiju mogu se istaknuti: **Bikarac d.o.o., Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije - Priroda, Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije i Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije.**

Pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost:

Onečišćivač je svaka fizička i pravna osoba koja posrednim ili neposrednim djelovanjem ili propuštanjem djelovanja uzrokuje onečišćavanje okoliša. Registar onečišćavanja okoliša (ROO) je baza podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja i/ili prijenosa onečišćujućih tvari u zrak, vodu i/ili more i tlo te proizvedenom, sakupljenom i obrađenom otpadu. Posebnim propisom određeni su kriterij za određivanje obveznika dostave podataka u ROO. U 2017. godini, podatke u ROO dostavilo je 176 organizacijskih jedinica s prostora Šibensko-kninske županije.

Udruge civilnog društva i građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije:

Udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša te građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije predstavljaju u pitanjima zaštite okoliša javnost, odnosno zainteresiranu javnost. U 2017. godini registrirano je 95 udruga sa sjedištem u Šibensko-kninskoj županiji čije područje djelovanja obuhvaća, između ostalog, djelatnost Zaštite okoliša i prirode. Zakonom o zaštiti okoliša i njegovim provedbenim propisima osigurano je sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti u postupcima strateške procjene utjecaja na okoliš, procjene utjecaja zahvata na okoliš, ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, davanja upute o sadržaju studije o utjecaju zahvata na okoliš, okolišne dozvole i davanja suglasnosti na politiku sprječavanja velikih nesreća i suglasnosti na izvješće o sigurnosti, te davanja suglasnosti na sanacijski program. Javnost ima pravo iznijeti svoje mišljenje, primjedbe te prijedloge i na nacрте strategija, prijedloga planova i programa koji se odnose na okoliš, a za koje nije obavezna provedba strateške procjene utjecaja na okoliš. Javnost ima pravo sudjelovati i u postupku izrade zakona i provedbenih propisa te ostalih općeprimjenjivih pravno obvezujućih pravila koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš, uključujući i postupke izrade njihovih izmjena i dopuna. Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, javnost ima pravo pristupa informacijama o okolišu kojima raspolaže tijelo javne vlasti i osobe koje tijelo javne vlasti nadzire te osobe koje informacije čuvaju za tijelo javne vlasti.

2.3. Subjekti zaštite okoliša na lokalnoj razni

Veliki gradovi i jedinice lokalne samouprave;

- u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unaprjeđuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom o zaštiti okoliša i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od lokalnog su značaja za zaštitu okoliša, unaprjeđenje stanja okoliša na njihovom području.
- na velike gradove na odgovarajući način primjenjuju se i odredbe o poslovima od područnog (regionalnog) značaja za zaštitu okoliša, unaprjeđenje stanja okoliša, ako su im Zakonom o zaštiti okoliša, odnosno posebnim propisima stavljeni u nadležnost.

Šibensko-kninska županija obuhvaća **20 jedinica lokalne samouprave**. Gradovi su Drniš, Knin, Skradin, Šibenik i Vodice. Općine su Bilice, Biskupija, Cijljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj i Unešić. **Status velikog grada² ima Grad Šibenik**. Poslove u području zaštite okoliša u Gradu Šibeniku obavlja Upravni odjel za prostorno planiranje i zaštitu okoliša.

Pravne osobe s javnim ovlastima na lokalnoj razini:

Uz poslove pravnih osoba s javnim ovlastima na višim razinama, kao pravne osobe s javnim ovlastima u području zaštitu okoliša na lokalnoj razini od posebnog značaja za Šibensko-kninsku županiju mogu se istaknuti **javni isporučitelji vodnih usluga te pravne osobe u sustavu gospodarenja komunalnim otpadom**.

Pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost:

Predmetno je obrađeno u poglavlju 2.2. Subjekti zaštite okoliša na područnoj (regionalnoj) razini.

Udruge civilnog društva i građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije:

Predmetno je obrađeno u poglavlju 2.2. Subjekti zaštite okoliša na područnoj (regionalnoj) razini.

---

² Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 36/09, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 123/17, 98/19), veliki gradovi su jedinice lokalne samouprave koje su ujedno gospodarska, financijska, kulturna, zdravstvena, prometna i znanstvena središta razvitka šireg okruženja i koji imaju više od 35.000 stanovnika.

3. ZAŠTITA, OČUVANJE I POBOLJŠANJE VRIJEDNOSTI PRIRODNIH DOBARA I OKOLIŠA

3.1. Održivo upravljanje prirodom³

Priroda je sveukupna bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost. Bogata i raznolika priroda jedan je od najvrjednijih resursa. No priroda je pod stalnim pritiskom različitih ljudskih djelatnosti, što ugrožava sastavnice prirode. S obzirom da očuvana priroda doprinosi osiguravanju svih funkcionalnosti neophodnih za život i ekonomski razvoj, zaštita prirode mora biti trajno opredjeljenje Šibensko-kninske županije.

3.1.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Bioraznolikost: Zahvaljujući svom položaju na sjecištu Mediteranske i Alpinske biogeografske regije, reljefnoj raznolikosti krškog područja, rijekama Krki, Čikoli, Zrmanji i Cetini te Jadranskom moru, prostor Šibensko-kninske županije karakterizira iznimna bioraznolikost.

Površinom rasprostiranja izdvajaju se travnjačka staništa, koja zauzimaju nešto više od 75% kopnenog prostora Županije. Na kopnu dominira submediteranska vegetacija, a na obali i otocima eumediteranska vegetacija s karakterističnim mozaičnim staništima submediteranskih i epimediteranskih suhih travnjaka i drače te kamenjara submediteranskih i epimediteranskih suhih travnjaka. Oko 88% morskog prostora Županije čini cirkalitoral.

Na prostoru Županije nalaze se brojni rijetki i ugroženi stanišni tipovi. Posebno se može istaknuti planinska vegetacija u pukotinama stijena (vegetacija točila) na planinskim područjima Dinarskog masiva i vegetacija obalnih vapnenačkih stijena na obalnom području i otocima te naselja morske cvjetnice posidonije (*Posidonia oceanica*), koja predstavljaju hranilište i mrijestilište mnoštvu vrsta te čine jednu od najbogatijih biocenoza Jadranskog mora.

Kopnena i morska staništa u Šibensko-kninskoj županiji karakterizira bogatstvo flore i faune. Strogo zaštićene vrste na prostoru Županije obuhvaćaju 18 vrsta gmazova, 5 vrsta vodozemaca, 106 vrsta ptica, 14 vrsta sisavaca, 33 vrste slatkovodnih riba, 5 vrsta slatkovodnih rakova, 2 vrste obalčara, 4 vrste leptira, 5 vrsta vretenaca i 7 vrsta gljiva. Njima treba pridodati i strogo zaštićene vrste povremeno prisutnih morskih sisavaca i kornjača, morskih riba i morskih beskralježnjaka, što zaokružuje ukupnu vrijednost faune na prostoru Županije. Strogo zaštićene vrste obuhvaćaju i četiri endemske vrste na prostoru Šibensko-kninske županije. To su četiri vrste slatkovodnih riba: turski klen (*Telestes trusky*), visovački glavočić (*Knipowitschia mrakovcici*), visovačka pastrva (*Salmo visovacensis*) i dalmatinska gaovica (*Phoxinellus dalmaticus*).

Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode provodi aktivnosti na izradi planova upravljanja s akcijskim planovima sljedeće strogo zaštićene vrste: zlatovranu, cjevonosnice, surog orla, bjeloglavog supa, svjetlicu i kapelsku svjetlicu, čovječju ribicu, riječnu kornjaču, livadnog plavca i vrste roda *Salmo* te na reviziji planova upravljanja s akcijskim planom za vuka i risa.

³ Iako Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) određuje da je **priroda sveukupna bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost**, predmet ovog poglavlja su, u skladu s Nacrtom Plana zaštite RH, bioraznolikost i georaznolikost, dok je **krajobraz izdvojen u posebno poglavlje 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza**.

Slijedom nacionalnih programa praćenja (monitoringa) vrsta i staništa, javne ustanove koje obavljaju poslove zaštite prirode u Županiji: Javna ustanova (JU) za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije-Priroda te javne ustanove zaštićenih područja prirode od državnog značenja: JU "Nacionalni park Krka", JU "Nacionalni park Kornati", JU "Park prirode Velebit" i JU "Park prirode Vransko jezero" sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja (monitoringu) očuvanosti prirode, odnosno staništa i vrsta važnih za zaštićena područja i područja ekološke mreže Natura 2000 na prostoru Županije. Primjeri su: praćenje stanje populacije dobrog dupina (*Tursiops truncatus*) na području akvatorija Šibensko-kninske županije, monitoring šišmiša, monitoring uspješnosti gniježđenja zlatovrane (*Coracias garrulus*) na području Ravnih kotara, praćenje stanja (monitoring) ciljne vrste jezerski regoč (*Lindenia tetraphylla*), monitoring školjkaša i puževa s naglaskom na plemenitu perisku (*Pinna nobilis*), evidentiranje morskih kornjača (*Caretta caretta*) u akvatoriju NP Kornati i dr. Uz nacionalne programe, JU provode i programe praćenja vrsta i staništa i kroz druge projekte. Programi praćenja vrsta i staništa određuju se i razrađuju u godišnjim programima zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja koje izrađuju javne ustanove koje obavljaju poslove zaštite prirode u Šibensko-kninskoj županiji, a koji se donose uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.

Georaznolikost: Prostor Šibensko-kninske županije karakterizira raznolikost stijena, reljefnih oblika, podzemnih objekata i struktura te prirodnih procesa koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja. Evidentirani broj speleoloških objekata u Županiji u Katastru speleoloških objekata kontinuirano raste. Pojedina područja su zbog svojih geomorfoloških karakteristika zaštićena kao zaštićena područja prirode ili dio ekološke mreže.

Zaštićena područja prirode i ekološke mreže: Slijedom iznimne bioraznolikosti, georaznolikosti i krajobrazne raznolikosti 13 je područja u Županiji zaštićeno sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN, 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), a 68 lokaliteta i područja nalazi se u ekološkoj mreži Natura 2000.

Zaštićena područja prirode su nacionalni parkovi Krka i Kornati, parkovi prirode Velebit i Vransko jezero, spomenici prirode Stara Straža (geološki spomenik) i Vrela Cetine (hidrološki spomenik) te značajni krajobrazi Krka - donji tok, Krka - gornji tok, Krčić, Žutsko - sitska otočna skupina, Kanal - Luka, Gvozdenovo - Kamenar i Čikola. Površina zaštićenih područja prirode čini oko 10% od površine Šibensko-kninske županije.

Ekološku mrežu u Županiji čini 8 područja očuvanja značajnih za ptice i 60 područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove. Područja očuvanja značajna za ptice obuhvaćaju oko 26% površine prostora Županije, a područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove obuhvaćaju oko 21% površine Županije. Dio područja ekološke mreže pod antropogenim je utjecajem uslijed onečišćenja, korištenja prirodnih / bioloških resursa te uznemiravanja zbog prisutnosti ljudi.

Kako je već navedeno u prethodnom tekstu koji se odnosi na bioraznolikost, poslove zaštite prirode u Županiji obavljaju JU za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije-Priroda, JU "Nacionalni park Krka", JU "Nacionalni park Kornati", JU "Park prirode Velebit" i JU "Park prirode Vransko jezero".

Izrađeni su sljedeći planovi upravljanja zaštićenim područjima prirode: Plan upravljanja Nacionalnim parkom Krka (2011. godina), Plan upravljanja Park prirode Vransko jezero (2010. godina) i Nacionalni park Kornati - Plan upravljanja (2014. ... 2023.). JU "Nacionalni park Krka" donijela je 2017. godine

Odluku o maksimalnom prihvatnom kapacitetu od 10.000 posjetitelja koji istovremeno mogu boraviti na Skradinskom buku. Početkom 2019. godine izrađen je Akcijski plan upravljanja posjetiteljima za područje Nacionalnog parka Kornati.

Ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode pokrenulo je u 2019. godini aktivnosti na izradi planova upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima, koji će obuhvatiti i dio zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže u Županiji: (1) plan upravljanja za Nacionalni park Krka i područja ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Kornati i HR2001492 Bunar, (2) plan upravljanja za Nacionalni park Kornati i područja ekološke mreže HR4000001 Nacionalni park Kornati i HR1000035 NP Kornati i PP Telašćica, (3) plan upravljanja za Park prirode Vransko jezero i poseban rezervat (ornitološki) Vransko jezero-rezervat (u Zadarskoj županiji) te područja ekološke mreže HR5000025 Vransko jezero i Jasen i HR1000025 Vransko jezero i Jasen, (4) plan upravljanja za Park prirode Velebit i područja ekološke mreže HR5000022 Park prirode Velebit, HR1000022 Park prirode Velebit, HR2000641 Zrmanja te više zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže u Zadarskoj županiji i Ličko-senjskoj županiji, (5) plan upravljanja za područje ekološke mreže HR3000171 Ušće Krke i zaštićena područja Značajni krajobraz Kanal - Luka i Značajni krajobraz Krka - donji tok, (6) plan upravljanja za područje ekološke mreže HR1000026 Krka i okolni plato i zaštićena područja Značajni krajobraz Čikola i Značajni krajobraz Krka - gornji tok, (7) plan upravljanja za područja ekološke mreže HR5000028 Dinara i HR1000028 Dinara, (8) plan upravljanja za područja ekološke mreže HR2000020 Područje oko Velike Čulumove pećine, HR2001314 Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem i HR1000029 Cetina, zaštićeno područje Spomenik prirode Vrela Cetine te više zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže u Splitsko-dalmatinskoj županiji, (9) plan upravljanja za područje ekološke mreže HR3000419 J. Molat - Dugi - Kornat - Žirje - Zlarin - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Sestrunj - Molat i (10) plan upravljanja za područja ekološke mreže HR2001361 Ravni kotari i HR1000024 Ravni kotari.

Posebnu vrijednost na području Šibensko-kninske županije i šire predstavlja masiv Dinare. Još 2008. godine pokrenuta je inicijativa za zaštitu tog područja, u sklopu koje je 2013. godine izrađen prvi prijedlog stručne podloge za zaštitu masiva Dinare u kategoriji parka prirode. Iako nije došlo do proglašenja, snažna inicijativa među stručnom i širom javnošću i dalje je postojala te je u 2019. godini ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode pokrenulo izradu izmjena i dopuna stručne podloge u svrhu ponovnog pokretanja zaštite predmetnog područja. Obzirom da su parkovi prirode zaštićena područja od državnog značaja, masiv Dinare na području Šibensko-kninske županije i Splitsko-dalmatinske županije biti će proglašen parkom prirode posebnim zakonom, a Vlada Republike Hrvatske osnovat će posebnu javnu ustanovu za upravljanje tim parkom prirode.

3.1.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo upravljanje prirodom.

Ključni dokument zaštite prirode je Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. (NN 72/17), koja određuju ciljeve i smjernice očuvanja bioraznolikosti i georaznolikosti te način njezina provođenja. Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže te jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave prepoznate su kao sudionici u provedbi niza aktivnosti zaštite prirode određenih Strategijom i akcijskim planom zaštite prirode RH.

3.1.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C3.1 Održivo upravljanje prirodom			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C3.1-1	Zaštita i održivo upravljanje zaštićenim područjima prirode i područjima ekološke mreže		
C3.1-2	Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima kopnenih staništa		
C3.1-3	Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima vodenih i morskih staništa		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.1-1	3.1-1: Izraditi planove upravljanja za zaštićena područja prirode Stara Straža, Krčić, Žutsko-sitska otočna skupina i Gvozdenovo-Kamenar. Izraditi planove upravljanja za preostala ⁴ područja ekološke mreže.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	2023. godina
C3.1-2	3.1-2: Poticati ekstenzivno stočarstvo radi očuvanja travnjačkih staništa na području Velebita i Dinare.	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano
C3.1-2	Mjere 4.3-8 , 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom istovremeno su i mjere su za postizanje cilja C3.1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-2 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima kopnenih staništa.	Vidjeti mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.1-2 C3.1-3	Mjere 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-2 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima kopnenih staništa te cilja C.3-1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-3 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima vodenih i morskih staništa.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C3.1-3	3.1-3: Pružati potporu programima, projektima i radionicama na temu dugoročnog očuvanja i stabilnosti ciljnih vrsta i staništa zaštićenih sukladno EU direktivama u Šibensko-kninskoj županiji.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	kontinuirano

⁴ Područja ekološke mreže koja nisu obuhvaćena aktivnostima ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode na izradi planova upravljanja područjima ekološke mreže i zaštićenim područjima.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.1-3	Mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-3 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima vodenih i morskih staništa.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.1-3	Mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-6 Postizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskom okolišu i morskom otpadu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-3 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima vodenih i morskih staništa.	Vidjeti mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.1-3	Mjera 5.2-1 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno je i mjera za postizanje cilja C3.1 Održivo upravljanje prirodom / C3.1-3 Zaštita i održivo upravljanje prirodnim dobrima vodenih i morskih staništa.	Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere.	
C3.1-1 C3.1-2 C.3.1-3	3.1-4: U suradnji s javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima prirode od državnog značenja u Šibensko-kninskoj županiji ⁵ određivati na godišnjoj razini vrstu ili stanišni tip za koje će se izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost i/ili ključne dionike, u kojem treba na jednostavan način istaknuti značaj i način očuvanja odabrane vrste/staništa.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	kontinuirano
KRATICE: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije-Priroda (JU za zaštitu prirode ŠKŽ), Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPRR)			
NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba mjera Strategije i akcijskog plana zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. (NN 72/17), planova upravljanja zaštićenim područjima prirode i područjima ekološke mreže te planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama.			

⁵ Nacionalni parkovi i parkovi prirode u Šibensko-kninskoj županiji.

3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza

Krajobraz je određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. Krajobraz predstavlja bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja. Krajobraz čini i okosnicu uspostave boravišnih kvaliteta, odnosno recipijentni potencijal nekog prostora za boravak ljudi. Krajobrazno vrijedni prostori su vrlo često i prostori visoke privlačnosti za izgradnju, ali je gubitak vrijednih krajobraza zbog neprikladne gradnje najčešće nepovratan utjecaj. Stoga je zaštita krajobraza, posebice vrijednih krajobraza, bitna za održivi razvoj Šibensko-kninske županije.

3.2.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Prostor Šibensko-kninske županije karakterizira heterogenost prirodnih krajobraznih struktura, koja je uvjetovana reljefnom i klimatskom raznolikošću, krškom geomorfologijom i hidrologijom te smještajem na kontaktnoj zoni kopnenih i morskih biotopa. Posebne vrijednosti predstavljaju otočna skupina Kornati s najrazvedenijom obalom u Sredozemlju te značajni krajobrazi: Krka-donji tok, Krka-gornji tok, Krčić, Žutsko-sitska otočna skupina, Kanal-Luka, Gvozdenovo - Kamenar i Čikola.

Heterogenost prirodnih značajki u sprezi s bogatim kulturno-povijesnim razvojem dovela je do heterogenosti antropogenih krajobraza. Tipovi kulturnog krajobraza obuhvaćaju područja vinograda u obalnom području, terasaste krajobraze suhozida, kornatske obzidane maslinike pa i nove, moderne turističke krajobraze u obalnom području.

Glavni pritisci na krajobraznu raznolikost Županije su: (1) litoralizacija obalnog pojasa zbog razvoja turizma, (2) urbanizacija u dijelu gdje je prostorno neprilagođena ili je do nje došlo bespravnom izgradnjom i (3) sukcesija kao posljedica procesa deruralizacije i depopulacije u pojedinim dijelovima Županije, a koja uzrokuje gubitak vrijednih kulturnih krajobraza.

Dodatne pritiske predstavljaju obnovljivi izvori energije i eksploatacija mineralnih sirovina.

Obnovljivi izvori energije su zbog neutralne bilance ugljikova dioksida ključni za savladavanje i ublažavanje klimatskih promjena. Međutim, oni predstavljaju pritisak na krajobraz. Posebno izražen utjecaj imaju vjetroelektrane. Ukupna instalirana snaga vjetroelektrana u Županiji iznosi oko 95 MW, s preko 60 postavljenih vjetroagregata. Izgradnja dodatnih vjetroelektrana može uzrokovati značajne promjene u vizualnoj slici krajobraza, odnosno načinu doživljavanja područja.

Eksploatacija mineralnih sirovina uzrokuje značajne promjene i degradacije krajobraza. Na prostoru Županije nalazi se 14 polja za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, arhitektonsko-građevnog kamena, gipsa i karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu. Podaci o napuštenim kopovima razlikuju se po različitim izvorima podataka.

Temeljna zaštita krajobraza provodi se u područjima zaštićenima temeljem propisa o zaštiti prirode. Međutim, obični nezaštićeni krajobrazi, odnosno nekadašnji kultivirani i kulturni krajobrazi danas su djelomično zapušteni te stoga često postaju područja ugrožena gradnjom.

Vrlo vrijedna te posebno zaštićena kategorija krajobraza je kulturni krajobraz. Kulturni krajobraz štiti se u domeni zaštite prostora i zaštite kulturnih dobara kao nepokretno kulturno dobro. Na taj se način

primjenjuje konzervatorska zaštita, ali se ne omogućava njihova revitalizacija, odnosno potreba prilagodbe suvremenom gospodarstvu i lokalnoj zajednici kao korisniku toga prostora.

Osnovni izazovi u očuvanju krajobraza Šibensko-kninske županije naslijeđeni su iz nacionalnih problema očuvanja krajobraza. Nedostaje kvalitetna baza podataka o krajobraznim strukturama. Identifikacija i klasifikacija krajobraza napravljena je samo za obalno područje⁶, dok za veći dio prostora Županije ona nije napravljena. S obzirom da nedostaje krajobrazna osnova, valorizacija i zaštita krajobraza u dokumentima prostornog uređenja niti ne može biti razrađena u potrebnom opsegu. Važnost potrebe zaštite krajobraza, kao prirodnog dobra koje čini okosnicu uspostave boravišnih kvaliteta treba biti prepoznata ne samo od struke, već i od šire javnosti.

3.2.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo upravljanje i zaštita krajobraza.

Potreba afirmacije i vrednovanja krajobraza radi očuvanja identiteta prostora istaknuta je u Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17). Plan zaštite okoliša RH i Strategija prostornog razvoja RH ističu potrebu izrade krajobrazne osnove/atlasa, kao osnovnog instrumenta očuvanja krajobraza. Identifikacija i klasifikacija krajobraza napravljena je samo za obalno područje Županije. Izradom krajobrazne osnove za cijeli prostor Županije stvorile bi se pretpostavke za sustavno i dosljedno upravljanje krajobrazom, kao dijelom održivog razvoja Šibensko-kninske županije.

3.2.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C3.2-1	Očuvanje krajobraznih vrijednosti		
C3.2-2	Sanacija degradiranih krajobraza		
C3.2-3	Podizanje svijesti o potrebi očuvanja krajobraza		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.2-1 C3.2-2	3.2-1: Izraditi krajobraznu osnove Šibensko-kninske županije s vrednovanjem i tipološkom klasifikacijom, uključujući i inventarizaciju svih oblika devastiranih krajobraza i kulturnih krajobraza. Utvrditi pri tome specifične mjere očuvanja pojedinih tipove krajobraza kojima će se omogućiti razvoj prostora uz zaštitu krajobraznih struktura.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, ŠKŽ-UOZOKP	2023. godina

⁶ Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije - Obalni plan, 2016. godina.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.2-1 C3.2-2	3.2-2: Odrediti uvjete za razvoj prostora unutar područja visoke krajobrazne vrijednosti i iste integrirati u dokumente prostornog uređenja.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, JLS, ŠKŽ-UOZOKP	početak 2023. godina, provedba prelazi četverogodišnje razdoblje Programa zaštite okoliša ŠKŽ
C3.2-1 C3.2-3	3.2-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost o bogatstvu prirodne i kulturne krajobrazne raznolikosti Šibensko-kninske županije i potrebi njene zaštite. Pružati potporu programima, projektima i radionicama o održivom upravljanju i zaštiti krajobraza.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano
KRATICE: Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije (JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), jedinice lokalne samouprave (JLS)			
NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba mjera Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17) usmjerenih na revitalizaciju i afirmaciju krajobraza.			

3.3. Održivo upravljanje vodama

Voda je jedinstveno i nezamjenjivo prirodno dobro ograničenih količina i neravnomjerne prostorne i vremenske raspodjele. Voda je neophodna za život i važan je čimbenik gospodarskog razvoja. Količina, opskrba i postizanje željene kakvoće, odnosno očuvanje kakvoće vode izazov je i na globalnoj razini pa održivo upravljanje vodama mora biti trajno opredjeljenje Šibensko-kninske županije na regionalnoj razini.

3.3.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Korištenje voda: Vode na prostoru Šibensko-kninske županije koriste se za opskrbu vodom za piće, za sanitarne i tehnološke potrebe, za proizvodnju električne energije, za stavljanje na tržište u bocama ili drugoj ambalaži, za navodnjavanje i druge namjene.

Najznačajnije količine vode zahvaćaju se za javnu vodoopskrbu. U Šibensko-kninskoj županiji pet je javnih vodovoda te jedan lokalni vodovod. Na javnu vodoopskrbu priključeno je 93,17% stanovnika Šibensko-kninske županije, a na lokalnu vodoopskrbu priključeno je 0,24% stanovnika Županije. Javnom i lokalnom vodoopskrbom pokriven je veći dio prostora Županije. Iznimke su otoci, dio prostora Kninske i Drniške zagore te dio skradinskog prostora, gdje se stanovništvo opskrbljuje vodom putem individualnih zdenaca, cisterni / gusterni i slično.

Vodnu uslugu javne vodoopskrbe u Šibensko-kninskoj županiji obavljaju: Komunalno društvo Biskupija d.o.o., Komunalno društvo Kijevo d.o.o., Komunalno poduzeće d.o.o. iz Knina, Rad d.o.o. iz

Drniša i Vodovod i odvodnja d.o.o. iz Šibenika. Vodoopskrbu dijela općine Rogoznica obavlja Vodovod i kanalizacija d.o.o. iz Splita.

Na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se 10 izvorišta koja se koriste u sustavima javne vodoopskrbe: To su izvorišta Jaruga, Torak, Miljacka, Jandrići, Lopuško vrelo, Izvor Kosovčica, Vukovića vrelo, Šimića vrelo, Veliki Točak i Rijeka Čikola. Samo za izvorište rijeka Čikola donesena je Odluka o zaštiti izvorišta u skladu s Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13). Odluka o zaštiti izvorišta Jaruga i Torak je iz 1997. godine, a Odluka o zaštiti izvorišta Šimića vrelo je iz 2006. godine. Za izvorišta Miljacka, Jandrići, Lopuško vrelo, Izvor Kosovčice, Vukovića vrelo i Točak odluke o zonama sanitarne zaštite nisu donesene. Rezultati praćenja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju pokazuju da dio uzoraka neprerađene vode iz izvorišta nije zdravstveno ispravan, najvećim dijelom zbog mikrobiološkog onečišćenja. Stoga se u potrebnom obuhvatu provodi dezinfekcija te je u razvodnoj mreži voda za ljudsku potrošnju u najvećoj mjeri zdravstveno ispravna.

Količina zahvaćene vode u javnoj vodoopskrbi raste, a potrebe za vodom u ljetnom razdoblju veće su u odnosu na ostatak godine. Gubitak vode u javnoj vodoopskrbi izuzetno je velik i iznosi skoro 60% od zahvaćene količine vode.

Vodnu uslugu javne odvodnje na prostoru Šibensko-kninske županije obavljaju: Komunalno poduzeće d.o.o. iz Knina, Rad d.o.o. iz Drniša, Vodovod i odvodnja d.o.o. iz Šibenika i Primošten odvodnja d.o.o. U 2017. godini na javnu odvodnju spojeno je oko 35% kućanstava u Šibensko-kninskoj županiji te 1.945 gospodarskih subjekata / objekata.

Podaci o broju ispusta sustava javne odvodnje u okoliš i količini ispuštenih otpadnih voda iz javne odvodnje nisu istovjetni u Registru onečišćavanja okoliša i Očevidniku količina ispuštenih otpadnih voda.⁷ Procjena je da je u 2017. godini iz sustava javne odvodnje ispušteno 3.866.850 m³ otpadne vode. 12,9% otpadne vode iz javne odvodnje ispušteno je u okoliš bez pročišćavanja, 81,9% ispušteno je po postupcima prethodnog pročišćavanja, 1,9% ispušteno je iz uređaja s drugim stupnjem pročišćavanja, a 3,3% otpadne vode iz sustava javne odvodnje ispušteno je u okoliš iz uređaja s trećim stupnjem pročišćavanja. Sustavi pročišćavanja u javnoj odvodnji ne postižu uvijek uvjete za ispuštanje u okoliš određene propisima i/ili vodopravnim dozvolama.

Sustavi pročišćavanja otpadnih tehnoloških i sanitarnih voda i/ili oborinskih voda pojedinih gospodarskih subjekata također ne postižu uvijek uvjete zadane propisima i/ili vodopravnim dozvolama za ispuštanje u okoliš i/ili sustave javne odvodnje.

Kakvoća voda: Na prostoru Županije 72 su tijela površinskih voda i 4 tijela podzemnih voda.

Tijela površinskih voda čine tijela kopnenih površinskih voda, tijela prijelaznih voda i tijela priobalnih voda. Od 66 tijela kopnenih površinskih voda, njih 14 je u vrlo dobrom stanju, 22 je u dobrom stanju, 13 je u umjerenom stanju, 9 u lošem stanju, a 8 je u vrlo lošem stanju. Konačna ocjena stanja tijela kopnenih površinskih voda ocijenjena kao umjereno, loše ili vrlo loše je zbog ekološkog stanja, većim

⁷ Podaci u Registru onečišćavanja okoliša i Očevidniku količina ispuštenih otpadnih voda razlikuju se i od podataka koji su isporučitelji vodne usluge javne odvodnje na prostoru Županije dostavili na upitnicima za potrebe izrade Izvješća o stanju okoliša Šibensko-kninske županije (razdoblje od 2014. do 2017. godine).

dijelom zbog povišenih vrijednosti pojedinih fizikalno-kemijskih pokazatelja te potom zbog hidromorfoloških elemenata kakvoće. Samo jedno vodno tijelo ima kemijsko stanje koje nije dobro.

Od 3 tijela prijelaznih voda rijeke Krke samo je 1 tijelo u dobrom stanju, a 2 su u umjerenom stanju. Razlog nepostizanja najmanje dobrog stanja u jednom je slučaju je to što nije postignuto dobro kemijsko stanje, a u drugom slučaju nije postignuto dobro ekološke stanje.

Sva tijela priobalnih voda u dobrom su stanju.

Sva tijela podzemne vode na prostoru Županije u dobrom su stanju.

Zaštićena područja-područja posebne zaštite voda obuhvaćaju: područja zaštite vode namijenjene za ljudsku potrošnju, područja pogodna za zaštitu gospodarskih značajnih vodnih organizama, područja pogodna za kupanje i rekreaciju, područja podložna eutrofikaciji i područja ranjiva na nitrate, područja namijenjena zaštititi staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja vode bitan element njihove zaštite i područja loše izmjene voda u priobalnim vodama.

Kako je već istaknuto kod korištenja voda, na prostoru Županije nalazi se 10 izvorišta koja se koriste u sustavu javne vodoopskrbe. Odluka o zaštiti izvorišta u skladu s propisima donesena je samo za izvorište rijeka Čikola. Program mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti nije donesen.

Područja pogodna za zaštitu gospodarskih značajnih vodnih organizama obuhvaćaju vode pogodne za život slatkovodnih riba i vode pogodne za rast i uzgoj školjkaša. Ta su područja određena Odlukom o određivanju područja voda pogodnih za život slatkovodnih riba (NN 33/11) i Odlukom o određivanju voda pogodnih za život i rast školjkaša (NN 78/11).

Područja voda pogodnih za život slatkovodnih riba u Županiji obuhvaćaju dijelove vodotoka Krke, Čikole, Vrbe, Cetine i Zrmanje. Dio vodnih tijela unutar kojih se nalaze vode pogodne za život slatkovodnih riba nije u zadovoljavajućem stanju.

Područja voda pogodnih za život i rast školjkaša su Pirovački zaljev, Ušće rijeke Krke i Kanal Sv. Ante u Šibeniku. Prijelazne vode unutar kojih se nalaze Ušće rijeke Krke i Kanal Sv. Ante nisu u zadovoljavajućem, minimalno dobrom stanju. Pirovački zaljev unutar je priobalnih voda, čije je stanje dobro. Zdravstvena kakvoća školjkaša poboljšala se u razdoblju od 2014. do 2017. godine.

Područja pogodna za kupanje i rekreaciju u Šibensko-kninskoj županiji obuhvaćaju morske plaže. Kakvoća mora za kupanje na morskim plažama u Županiji najvećim je dijelom izvrsna.

Na prostoru Županije nisu određena područja ranjiva na nitrate. Eutrofna područja su: Šibenski kanal, Pirovački zaljev i Murterski kanal. Eutrofno područje Šibenski kanal u prijelaznim je vodama rijeke Krke. Od 3 tijela prijelaznih voda Krke samo je 1 tijelo u dobrom stanju, a 2 su u umjerenom stanju. Eutrofna područja Pirovački zaljev i Murterski kanal unutar su tijela priobalnih voda čije je stanje dobro. Područja loše izmjene voda u priobalnom području su Rogoznička luka, Luka Peleš i Luka Grebaštica.

Dio prostora Županije unutar je ekološke mreže Natura 2000. Ekološka mreža obuhvaća i područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja vode bitan element njihove zaštite. Dio vodnih tijela unutar ekološke mreže nije u zadovoljavajućem, minimalno dobrom stanju.

Opasnost od poplava: Dio prostora Županije izložen je poplavama. Na kopnenom prostoru, najugroženije područje od poplava je Kninsko polje koje ugrožavaju Krka, njen pritok Butišnica i brojne bujice. Ulaganja u zaštitu od štetnog djelovanja voda planiraju se višegodišnjim programima gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije.⁸ Dugačka i razvedena obala izložena je podizanju razine mora, kao posljedice klimatskih promjena.⁹

3.3.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo upravljanje vodama.

Ključni dokument za upravljanje stanjem voda i rizicima od poplava je plan upravljanja vodnim područjima. U vrijeme ove izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije na snazi je Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. (NN 66/16). Provođenje mjera iz Plana upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. uključuje niz korisnika/djelatnosti/područja: stanovništvo, poljoprivreda, klimatske promjene, hidroenergetika, energetika-ostalo, ribarstvo i akvakultura, obrana od poplave, šumarstvo, industrija, turizam i rekreacija, promet i ostalo. Uz Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. treba istaknuti i višegodišnje programe gradnje, kojima se planiraju ulaganja u javnu vodoopskrbu i odvodnju te ulaganja u uređenje voda u cilju navodnjavanja i zaštite od štetnog djelovanja voda. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije na snazi su Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina (NN 115/15) i Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (NN 115/15).

3.3.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:	
C3.3 Održivo upravljanje vodama	
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:	
C3.3-1	Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra
C3.3-2	Unaprjeđenje upravljanja javnom vodoopskrbom i javnom odvodnjom
C3.3-3	Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela
C3.3-4	Unaprjeđenje kvalitete podataka o sastavu i količini ispuštenih otpadnih voda

⁸ Višegodišnjim programom gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (NN 117/15) planiraju se ulaganja u projekte zaštite od štetnog djelovanja voda u Županiji u iznosu od 9.083.000 kn u razdoblju 2013.-2017.godina i 133.160.000 kn u razdoblju 2018.-2022. godina. Procijenjena ulaganja u vodne građevine za zaštitu od brdskih voda za sliv Krke - Šibensko primorje iznose 51.000.000 kn.

⁹ Prilagodba klimatskim promjenama predmet je poglavlja **5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa.**

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.3-1	3.3-1: Uskladiti odluke o zonama zaštite izvorišta Jaruga i Torak te Šimića vrelo s propisima koji uređuju zaštitu izvorišta. Donijeti odluke o zonama zaštite izvorišta Miljacka, Jandrići, Lopuško vrelo, Izvor Kosovčica, Vukovića vrelo i Veliki Točak. Donijeti programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti U odlukama o zonama zaštite i programima mjera sanacije potrebno je obuhvatiti i izvore mikrobiološkog onečišćenja.	JLS, ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
C3.3-1	3.3-2: Donijeti Program mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.	ŠKŽ-UOZOKP, SDŽ	2021. godina
C3.3-1	3.3-3: Provoditi programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima
C3.3-2	3.3-4: Osigurati na racionalan način zdravstveno ispravnu vodu za ljudsku potrošnju za sve stanovnike Šibensko-kninske županije.	JIVU vodoopskrba	kontinuirano
C3.3-1 C3.3-2	3.3-5: Evidentiranje gubitaka u javnoj vodoopskrbi. Analiza gubitaka i strukture gubitaka te izrada dugoročnog programa smanjenja gubitaka u javnoj vodoopskrbi.	JIVU vodoopskrba	početak 2020. godine, provedba prelazi četverogodišnje razdoblje Programa zaštite okoliša ŠKŽ
C3.3-1	3.3-6: Poticati izradu programa racionalizacije potrošnje vode u okviru dodijeljenih količina za zainteresirane gospodarske subjekte.	ŠKŽ-UOZOKP, JIVU vodoopskrba	kontinuirano
C3.3-2	3.3-7: Pratiti propise koji se odnose na procjenu rizika i upravljanje rizikom opskrbe pitkom vodom te pravovremeno provoditi zahtjeve iz propisa.	JIVU vodoopskrba	kontinuirano
C3.3-2 C3.3-3	3.3-8: Izraditi registre septičkih i sabirnih jama.	JIVU odvodnja	2021. godina
C3.3-2 C3.3-3	3.3-9: Pratiti propise koji uređuju nadležnost za kontrolu individualnih sustava odvodnje.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS, JIVU odvodnja	kontinuirano
C3.3-2 C3.3-3	3.3-10: Uskladiti dokumente prostornog uređenja s odlukama o odvodnji otpadnih voda.	JLS	2021. godina, kasnije po potrebi, ovisno o izmjenama odluka o odvodnji

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.3-2 C3.3-3	3.3-11: Izgraditi, dograditi i/ili rekonstruirati uređaje za obradu otpadnih voda kako bi se postigla razina pročišćavanja otpadnih voda zahtijevana propisima, odlukama o odvodnji otpadnih voda, vodopravnim dozvolama i/ili okolišnim dozvolama.	JIVU odvodnja, obveznici ishođenja vodopravne dozvole ili okolišne dozvole	kontinuirano
C3.3-3	3.3-12: Identifikacija korisnika voda čije aktivnosti predstavljaju hidromorfološko opterećenje vodnih tijela površinskih i podzemnih voda.	ŠKŽ-UOZOKP	2022. godina
C3.3-3	Mjere 4.3-8 , 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela.	Vidjeti mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.3-3	Mjere 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C3.3-3	Mjera 5.2-1 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno je i mjera za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela.	Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere	
C3.3-4	3.3-13: Jednom godišnje zatražiti podatke iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda. U slučaju odstupanja podataka iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda i Registra onečišćavanja okoliša razmotriti s obveznicima dostave podataka uočena odstupanja. Dokumentirati uočena odstupanja i razloge odstupanja.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano, na godišnjoj razini
KRATICE: jedinice lokalne samouprave (JLS), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Splitsko-dalmatinska županija (SDŽ), isporučitelji javne vodne usluge - vodoopskrba ili odvodnja (JIVU)			

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
NAPOMENA: Uz prethodno navedene mjere, čija je provedba posebno istaknuta s obzirom na stanje okoliša u Šibensko-kninskoj županiji, Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se provedba i drugih mjera plana upravljanja vodnim područjima te provedba višegodišnjih programa gradnje komunalnih vodnih građevina te regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije.			

3.4. Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem

Morski dio prostora Šibensko-kninske županije obuhvaća 2.656 km². Obala je izrazito razvedena, s brojnim uvalama, 285 otoka, otočića i nadmorskih grebena pa iako njena zračna duljina iznosi 56,2 km stvarna joj duljina iznosi 805,9 km. Morski okoliš i obalno područje odlikuju prirodno bogatstvo i raznolikost. Ta prirodna datost te ljepota priobalja resurs su različitih gospodarskih djelatnosti, koje zajedno s urbanizacijom i klimatskim promjenama predstavljaju opterećenja i potencijalno prijetnju za morski okoliš i obalno područje. Stoga zaštita, očuvanje, obnavljanje i poboljšanje vrijednosti morskog okoliša i obalnog područja mora biti trajno opredjeljenje Šibensko-kninske županije.

3.4.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Stanje morskog okoliša: Pokazatelji stanja morskog okoliša i marikulture prate se u Šibensko-kninskoj županiji na više postaja.

Pokazatelji stanja eutrofikacije: hranjive soli dušika i fosfora, zasićenje kisikom, prozirnost mora i planktonska biomasa prate se u Šibenskom zaljevu, odnosno u ušću rijeke Krke, na postaji C09 Šibenik (zaljev). Rezultati praćenja pokazatelja eutrofikacije morskog okoliša pokazuju pozitivan trend kretanja u razdoblju od 2014. do 2017. godine te je ekološko stanje ocijenjeno kao dobro s obzirom na stanje eutrofikacije. Međutim, treba napomenuti da postaja C09 Šibenik (zaljev) ima u pravilu najviši trofički indeks, odnosno najlošije stanje na hrvatskom dijelu Jadrana.

U razdoblju od 2014. do 2017. godine u prijelaznim vodama Krke pratili su se fitoplankton te vrste i broj riba. Vrste i broj riba pratili su se i u priobalnim vodama.

Rezultati praćenja fitoplanktona, odnosno koncentracije klorofila *a*, te brojnosti i sastava fitoplanktona pokazuju smanjenje planktonske biomase u Šibenskom zaljevu, ali su to još uvijek najviše vrijednosti biomase u hrvatskom dijelu Jadrana.

Rezultati praćenja broja i vrsta riba u prijelaznim vodama Krke pokazuju da je na širem području ušća rijeke Krke ekološko stanje prijelaznih voda vrlo dobro. Rezultati praćenja broja i vrsta riba u priobalnim vodama pokazuju da je stanje najvećim dijelom vrlo dobro ili dobro. Iznimka je postaja Pirovački zaljev-Makirina, gdje je ekološko stanje s obzirom na vrste i broj riba u razdoblju od 2014. do 2017. godine ocijenjeno kao umjereno.

Tijekom 2015. godine obavljen je u tijelu priobalnih voda O423 Kornati i šibensko priobalje monitoring makroalgi. Utvrđeno je da prevladavaju zajednice vrsta roda *Cystoseira* (*C. corniculata*, *C. crinitophylla* i *C. spicata*) te zajednice koralinskih algi koje stvaraju trotoare. Na otoku Kornatu zapažen

je veliki broj hridinskih ježinaca te posljedično pojava golobrsta. Dominiraju zajednice fotofilnih vrsta. Ekološko je stanje ocijenjeno kao vrlo dobro.

Koncentracija *Escherichia coli* u mesu školjkaša prati se u područjima voda pogodnih za život i rast školjkaša. U Šibensko-kninskoj županiji to su Pirovački zaljev, Ušće rijeke Krke i Kanal Sv. Ante.¹⁰ U razdoblju od 2014. do 2017. godine zdravstvena kakvoća školjkaša se poboljšala.

Kakvoća mora za kupanje ocjenjuje se ovisno o koncentraciji *E. coli* i crijevnih enterokoka. Kakvoća mora za kupanje na morskim plažama u Županiji najvećim dijelom je izvrsna.

U luci Šibenik zabilježene su u razdoblju od 2014. do 2017. godine strane vrste račića *Parvocalanus crassirostris* i *Pseudodiaptomus marinus* te spužva *Paraleucilla magna*. U proljeće 2014. godine kod Vodica je ulovljena invazivna vrsta ribe srebrenopruga napuhača (*Lagocephalus sceleratus*). To ne isključuje prisutnost drugih stranih i invazivnih stranih vrsta koje se bilježe na istočnoj strani Jadrana.

Tijekom 2017. godine istraživani su maseni udjeli kadmija, olova i žive u uzorcima površinskog sloja sedimenta u hrvatskom priobalju. Istraživanja su obuhvatila i prostor Šibensko-kninske županije. Sadržaj olova i žive u sedimentu u blizini otoka Logorun te sadržaj olova u sedimentu uz otok Zlarin niži je od prosječnih vrijednosti sadržaja tih elemenata u sedimentima srednjeg Jadrana i niži je od prosječne vrijednosti tih elemenata zabilježene u istraživanjima u 2017. godini u hrvatskom priobalju. Sadržaj žive u sedimentu u blizini otoka Zlarina viši je od prosjeka u srednjejadranskim sedimentima. Sadržaj kadmija u sedimentu u blizini otoka Logorun niži je od prosječne vrijednosti sadržaja kadmija zabilježene u istraživanjima u 2017. godini, dok je sadržaj kadmija u sedimentu u blizini otoka Zlarina na razini prosječne vrijednosti sadržaja tog elementa u sedimentima hrvatskog priobalja.

U 2017. godini provedena su mjerenja podvodne kontinuirane buke u hrvatskom priobalju. Mjerenja su obuhvatila i prostor Šibensko-kninske županije. Podvodna buka mjerena je na postaji Kornati u području Nacionalnog parka Kornati i na postaji Žirje. Rezultati mjerenja na postaji Kornati pokazuju da turistički pomorski promet ima znatan utjecaj na razinu podvodne buke. Udaljeni pomorski promet i turistički pomorski promet imaju podjednak utjecaj na razine podvodne buke na postaji Žirje. Utjecaj prometa turističkih plovila na postaji Žirje nije značajan kao na postaji Kornati.

Hidromorfološko opterećenje u morskim vodama i prijelaznim vodama vezano je uz fizičke promjene obale (izgradnja lukobrana, operativnih gatova, privezišta i sl.), korita, uz intenzivan uzgoj morskih organizama i dr. U prijelaznim vodama Krke određena su tri tijela prijelaznih voda, koja obuhvaćaju tok Krke od Skradina do utoka u more. U dva tijela prijelaznih voda hidromorfološko stanje je dobro. Tijelo prijelazne vode P2_3-KRP, koje obuhvaća tok Krke od poteza uv. Stanuča - uv. Plavališta u Šibenskom zaljevu do utoka Krke u more, ima umjereno hidromorfološko stanje i kandidat je za znatno promijenjeno vodno tijelo. Hidromorfološko stanje svih tijela priobalnih voda je vrlo dobro.

Upravljanje obalnim područjem: Obalno područje određeno je vanjskom granicom teritorijalnog mora, a na kopnu granicom obalnih jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne samouprave čiji teritorij zahvaća kopneni dio zaštićenog obalnog područja od 1000 m. U Šibensko-kninskoj županiji obalno područje obuhvaća gradove Šibenik, Skradin i Vodice te općine Bilice, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Rogoznica, Tisno i Tribunj.

¹⁰ Područja određena Odlukom o određivanju voda pogodnih za život i rast školjkaša (NN 78/11).

Gustoća naseljenosti u obalnom području značajno je veća u odnosu na kontinentalni dio Županije. U prethodno navedenim gradovima i općinama obalnog područja živi približno 70% stanovnika Županije. U obalnom području smješteni su značajni turistički kapaciteti. U Šibenskom zaljevu je luka Šibenik, koja je određena kao luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. Istovremeno, obalno područje je prostor posebnih prirodnih vrijednosti, gdje treba istaknuti Nacionalni park Kornati te značajne krajobrazne Krka - Donji Tok, Kanal-Luka i Gvozdеново - Kamenar. Unutar obalnog područja Županije nalazi se i dio Parka prirode Vransko jezero.

Integralno upravljanje obalnim područjem dinamički je proces održivog upravljanja i korištenja obalnog područja, koji uzima u obzir krhkost obalnih ekosustava i krajobrazu, raznolikost aktivnosti i korištenja, njihovo međusobno djelovanje, pomorsku usmjerenost određenih aktivnosti i korištenja te njihov utjecaj na morske i kopnene dijelove prostora i ekosustave. Sustav upravljanja treba uzeti u obzir i smanjivanje učinaka prirodnih rizika i promjenu klime.

Integralno upravljanje obalnim područjima može se planirati zasebnim obalnim planovima i programima ili oni mogu biti integrirani u druge planove i programe. Upravljanje prostorom provodi se danas prvenstveno kroz prostorno planiranje. Propisima su određeni uvjeti u zaštićenom obalnom pojasu, koji se ugrađuju i razrađuju u dokumentima prostornog uređenja.

U sklopu projekta "Integracija učinaka klimatske varijabilnosti i promjena u nacionalne strategije za primjenu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem" izrađen je 2016. godine Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije - Obalni plan. On pripada planovima koji nemaju zakonsku snagu, već daju smjernice kako upravljati određenom problematikom i određuju način kako elemente određene problematike ugrađivati planove ili programa koji imaju zakonsku snagu, a kada se to ocijeni potrebnim. U Obalnom planu izdvojene su tri prioritetne teme: vodni resursi, prostorni razvoj i prilagodba klimatskim promjenama. Dane su opće mjere upravljanja za Šibensko-kninsku županiju i mjere upravljanja u obalnim naseljima. Dane su i specifične mjere upravljanja po obalnim naseljima.

3.4.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem.

Ključni dokument koji dugoročno određuje i usmjerava ciljeve upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem na načelima održivog razvitka i integralnog upravljanja obalnim područjem, primjenjujući ekosustavni pristup u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, socijalnim i kulturnim razvitkom na području Republike Hrvatske je Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Pri njejoj izradi prvo se provode pripremni postupci, odnosno izrađuju se pripremni dokumenti, a potom se izrađuju akcijski programi.

Izrađeni su svi pripremni dokumenti Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Početna procjena stanja i opterećenja morskog okoliša hrvatskog dijela Jadrana (2012. godina) čiji je sastavni dio i Gospodarsko-socijalna analiza korištenja i troška propadanja morskog okoliša i obalnog područja (2015. godina) te Skup značajki dobrog stanja okoliša za morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske i skup ciljeva u zaštiti morskog okoliša i s njima povezanih pokazatelja (2014. godina). Izrađeni su akcijski programi: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja

Jadranskog mora (NN 153/14) i Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17). Prethodno navedeni dokumenti trebali bi se revidirati svakih šest godina.

Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije - Obalni plan izrađen je 2016. godine. Obalni plan Šibensko-kninske županije nema zakonsku snagu, već daje smjernice kako upravljati određenom problematikom i određuju način kako po potrebi elemente određene problematike ugrađivati planove ili programa koji imaju zakonsku snagu.

3.4.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C3.4-1	Smanjenje onečišćenja morskog okoliša		
C3.4-2	Zaštita te održivo upravljanje i korištenje obalnog područja		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.4-1	Mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem u obalnim područjem / C3.4-1 Smanjenje onečišćenja morskog okoliša.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.4-1	Mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-6 Postizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskome okolišu i morskome otpadu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem u obalnim područjem / C3.4-1 Smanjenje onečišćenja morskog okoliša.	Vidjeti mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.4-1	Mjere 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem u obalnim područjem / C3.4-1 Smanjenje onečišćenja morskog okoliša.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.4-1	Mjera 5.2-1 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno je i mjera za postizanje cilja C3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem u obalnim područjem / C3.4-1 Smanjenje onečišćenja morskog okoliša.	Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere.	
C3.4-2	3.4-1: Odrediti prioritetne mjere upravljanja i korištenja obalnog područja iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije. Za prioritetne mjere izraditi projektne zadatke i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.	ŠKŽ-UOZOKP u suradnji s JLS u obalnom području ŠKŽ	2021. godina
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), jedinice lokalne samouprave (JLS)			
NAPOMENE: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17) i Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.			

3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka

Gotovo sve ljudske aktivnosti izvor su emisija onečišćujućih tvari u zrak. Onečišćeni zrak predstavlja rizik za zdravlje ljudi i kvalitetu života i štetno djeluje na okoliš u cjelini. Stoga zaštita zraka mora biti trajno opredjeljenje Šibensko-kninske županije.

3.5.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Emisije onečišćujućih tvari: Izvori onečišćujućih tvari u zrak obuhvaćaju antropogene i prirodne izvore kao što su npr. šumski požari. Izuzmu li se emisije od šumskih požara, glavni izvori emisija onečišćujućih tvari u Županiji su:

- najznačajniji izvor emisija dušikovih oksida je cestovni promet, a zatim necestovni promet,
- najznačajniji izvor emisije sumporovog dioksida su mala ložišta, a zatim industrija i necestovni promet,
- najznačajniji izvor emisija ne-metanskih hlapivih organskih spojeva su mala ložišta, a zatim cestovni promet i primjena otapala,
- najznačajniji izvor emisije amonijaka je poljoprivreda,
- najznačajniji izvor emisija čestica (PM₁₀ i PM_{2,5}) su mala ložišta,
- najznačajniji izvor emisije ugljikova monoksida su mala ložišta,
- najznačajniji izvor emisije policikličkih aromatskih ugljikovodika, odnosno benzo(a)pirena su mala ložišta,
- najznačajniji izvor emisije olova je cestovni promet,
- najznačajniji izvor emisije kadmija su mala ložišta,
- najznačajniji izvor emisije žive je industrija, a zatim mala ložišta.

Kvaliteta zraka:¹¹ Kvaliteta zraka pokazatelj je značajnosti onečišćenja zraka pojedinim onečišćujućim tvarima. Propisi koji uređuju zaštitu zraka prepoznaju niz onečišćujućih tvari, pri čemu je potrebno istaknuti da se lebdeće čestice, dušikov dioksid i prizemni ozon danas smatraju trima onečišćujućim tvarima koje najviše utječu na ljudsko zdravlje.

Procijenjena kvaliteta zraka u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju od 2014. do 2017. godine je:

- prve kategorije spram razina koncentracija sumporovog dioksida, dušikovog dioksida, lebdećih čestica PM₁₀ i PM_{2,5}, ugljikovog monoksida, benzena, benzo(a)pirena u česticama PM₁₀ te olova, kadmija, nikla i arsena u česticama PM₁₀ i
- druge kategorije spram razina koncentracija prizemnog ozona.

Druga kategorija s obzirom na koncentracije prizemne ozona prvenstveno je posljedica prekograničnog transporta ozona i njegovih prekursora.

Županijska skupština Šibensko-kninske županije donijela je 2016. godine za četverogodišnje razdoblje Program zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16). Njegov osnovni cilj je zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja te je određeno 26 mjera, koje uključuju i mjere zaštite zraka. Grad Šibenik donio je 2018. godine Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Šibenika (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18).

3.5.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Upravljanje i praćenje kvalitete zraka.

Ključni dokument koji određuje ciljeve i prioritete u zaštiti zraka u Republici Hrvatskoj je Plan zaštite zraka. Zadnji Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj odnosio se na razdoblje od 2013. do 2017. godine. Sukladno obvezama iz propisa i slijedom Plana zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u RH za razdoblje od 2013. do 2017. godine, donesen je 2016. godine Program zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije za četverogodišnje razdoblje.

U prosincu 2019. godine donesen je Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19), prema kojem Vlada Republike Hrvatske donosi Plan zaštite zraka, koji je sastavni dio Plana zaštite okoliša RH i koji određuje ciljeve i prioritete u zaštiti zraka u Republici Hrvatskoj. Županije i veliki gradovi donose svoje programe zaštite zraka, koji su sastavni dio njihovih programa zaštite okoliša.

---

¹¹ Sukladno posebnim propisima, na prostoru Šibensko-kninske županije nema mjernih postaja državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka. Praćenje kvalitete zraka provodi se u lokalnim mrežama Grada Šibenika i Šibensko-kninske županije te povremeno na postajama posebne namjene pojedinih onečišćivača. U sklopu lokalnih mreža, zaključno s 2017. godinom bilo je devet mjernih postaja. Na osam od devet postaja prati se ukupna taložna tvar (UTT) te pojedini metali u UTT. Na jednoj postaji u naselju Šibenik mjere se sumporov dioksid i dušikov dioksid.

3.5.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C3.5-1	Zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja		
C3.5-2	Održati prvu kategoriju zraka spram razina koncentracija sumporovog dioksida, dušikovog dioksida, lebdećih čestica PM ₁₀ i PM _{2,5} , ugljikovog monoksida, benzena, benzo(a)pirena u česticama PM ₁₀ te olova, kadmija, nikla i arsena u česticama PM ₁₀		
C3.5-3	Smanjiti emisije onečišćujućih tvari koje utječu na regionalnu onečišćenost prizemnim ozonom		
C3.5-4	Podizanje svijesti o glavnim izvorima onečišćenja zraka		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.5-1 C3.5-2 C3.5-3	3.5-1: Izraditi programe zaštite zraka koji određuju ciljeve i prioritete u zaštiti zraka.	ŠKŽ-UOZOKP, Grad Šibenik	prema propisima
C3.5-1 C3.5-2 C3.5-3	3.5-2: Provoditi programe zaštite zraka.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima
C3.5-1 C3.5-2 C3.5-3 C3.5-4	3.5-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore utjecaja na kvalitetu zraka u Šibensko-kninskoj županiji, s ciljem da se potakne aktivno sudjelovanje šire javnosti u smanjenju emisija onečišćujućih tvari korištenjem primjerice javnog prijevoza, ekološki povoljnijih vozila i učinkovitih uređaja za loženje na biomasu i drugo.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano
C3.5-1 C3.5-2 C3.5-3 C3.5-4	Mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-10, 4.1-11 i 4.1-12 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / C3.5-1 Zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja, cilja C3.5-2 Održati prvu kategoriju zraka spram razina koncentracija sumporovog dioksida, dušikovog dioksida, lebdećih čestica PM ₁₀ i PM _{2,5} , ugljikovog monoksida, benzena, benzo(a)pirena u česticama PM ₁₀ te olova, kadmija, nikla i arsena u česticama PM ₁₀ , cilja C3.5-3 Smanjiti emisije onečišćujućih tvari koje utječu na regionalnu onečišćenost prizemnim ozonom i cilja C3.5-4 Podizanje svijesti o glavnim izvorima onečišćenja zraka.	Vidjeti mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-10, 4.1-11 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP)			
NAPOMENE: (1) Mjere zaštite zraka određene su Programom zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije iz 2016. godine, koji se odnosi na četverogodišnje razdoblje. Mjere zaštite zraka za Grad Šibenik određene su Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Šibenika, koji je donesen 2018. godine za četverogodišnje razdoblje. (2) Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se provedba Plana zaštite zraka RH te provedba mjera iz drugih strateških i planskih dokumenata te programa koji su vezani i uz zaštitu zraka i/ili se odnose na održivi promet i energetska učinkovitost.			

3.6. Održivo upravljanje šumama

Šume i šumsko zemljište su prirodno dobro. Općekorisne funkcije šuma su mnogobrojne. Šume pridonose zaštiti od erozije, bujica i poplava, održavaju vodni režim i kvalitetu voda, utječu na plodnost tla i poljodjelsku proizvodnju, na klimu i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, zaštitu i unapređenje okoliša, stvaranje kisika, odliv ugljikova dioksida i pročišćavanje atmosfere. Šume imaju rekreativnu, turističku i zdravstvenu funkciju. Konačno, šume stvaraju povoljne uvjete za divljač i ostalu faunu i pridonose očuvanju bioraznolikosti u cjelini. Šume su i gospodarski resurs. S obzirom na višefunkcionalnu ulogu šuma, potrebna je njihova zaštita, odnosno održivo i skladno korištenje svih funkcija šuma i trajno poboljšavanje njihova stanja. Stoga održivo upravljanje šumama treba biti trajno opredjeljenje Šibensko-kninske županije.

3.6.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Površina šuma i šumskog zemljišta na prostoru Šibensko-kninske županije iznosi 162.952 ha te zauzima oko 55% kopnene površine Županije. Na prostoru Županije, šume i šumska zemljišta su dijelom u državnom, a dijelom u privatnom vlasništvu. Udio državnih šuma u ukupnoj površini šuma i šumskog zemljišta iznosi oko 97%. Najznačajnijim površinama državnih šuma gospodare Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma podružnica Split - šumarije Drniš, Knin i Šibenik. Površina šuma i šumskog zemljišta kojom gospodare Hrvatske šume obuhvaća oko 92% od ukupne površine šume i šumskog zemljišta u Županiji. Hrvatske šume d.o.o. nositelj su FSC certifikata za gospodarenje šumama što znači da se šumom gospodari prema ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima.

U Šibensko-kninskoj županiji primarna uloga šuma je ekološka, estetska, rekreacijska, turistička, klimatska i hidrološka te šume Županije nemaju izraženog značaja u proizvodnji drvnih sortimenata.

Zbog orografskih čimbenika, izloženosti sunčevim zrakama i vjetrovima te zbog nagiba i oblika terena, šumski požari predstavljaju veliku opasnost za šumske površine u Županiji. Toplinski valovi u kombinaciji sa sušom često su uzrok požara, čemu posebno pogoduju i šume alepskog bora koje karakterizira laka zapaljivost i koji je rasprostranjen na prostoru Šibensko-kninske županije.

Hrvatske šume izrađuju godišnje planove zaštite od požara, kojima planiraju i poduzimaju preventivne mjere zaštite od požara. Sukladno Zakonu o zaštiti od požara (NN 92/10), Šibensko-kninska županija

i jedinice lokalne samouprave u njenom sastavu, donose godišnje provedbene planove unapređenja zaštite od požara za svoje područje, za čiju provedbu osiguravaju financijska sredstva.¹² Unatoč tome, broj požara je značajan. Zaključno s krajem 2017. godine, udio požara na prostoru Šibensko-kninske županije iznosi oko 9% od ukupnog broja požara u Republici Hrvatskoj te se Županija nalazi na trećem mjestu po prosječnom broju požara u godini.

Sukladno propisima, šumoposjednici su dužni sanirati opožarene površine u roku od dvije godine, ako taj rok nije utvrđen šumskogospodarskim planom. Svojom potporom, Županija može ubrzati saniranje opožarenih površina, a te se aktivnosti mogu iskoristiti za promociju i izobrazbu o općekorisnim funkcijama šuma i njihovoj važnosti za okoliš u cjelini.

Razminiranje šumskih površina u Županiji provodi se u sklopu nacionalnih programa razminiranja i pojedinačnih projekata. Neki od primjera provedenih aktivnosti obuhvaćaju razminiranje 272.359 ha područja planine Promine i šireg pojasa rijeke Čikole uz zaselak Andbake i 20.493 ha područja unutar Nacionalnog parka Krka u 2014. godini, razminiranje šume Šubičevac u Šibeniku 2016. godine. Unatoč tome, šumske površine u Županiji nisu u cijelosti razminirane.

Šume pridonose smanjenju stakleničkih plinova i povećanju zaliha ugljika u prirodnim pohraništima, nadzemnoj i podzemnoj biomasi (fitotvari), mrtvom drvetu, tlu i listincu (šumskoj stelji). Svaka prenamjena šumskog zemljišta u poljoprivredno zemljište ili građevinsko zemljište predstavlja smanjenje zalihe ugljika u ugljikovim pohraništima.

Za stanje šumskih ekosustava važno je stanje okoliša u cjelini. Kako je istaknuto u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama, dio vodnih tijela nije u zadovoljavajućem, minimalno dobrom stanju. Kako je istaknuto u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, broj lokacija s odbačenim otpadom je značajan i samo mali broj istih je uklonjen. Dio divljih odlagališta nalazi se u pravilu i u rubnim dijelovima šuma. Stoga je održivo upravljanje vodama i uspostava održivog sustava gospodarenja otpadom bitna i za očuvanje šumskih ekosustava.

Šume čine oko 33% od područja ekološke mreže u Županiji. Mjerama Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine osigurano je financiranje agrošumarskih mjera, odgovarajućih aktivnosti za gospodarenje šumama i šumskim područjima u sastavu ekološke mreže Natura 2000 i mjera koje doprinose povećanju zaliha ugljika u šumama. Očekuje se da će se taj trend nastaviti i u sljedećem Programu ruralnog razvoja za razdoblje 2021.-2027. godine.

3.6.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo upravljanje šumama.

Ključni dokumenti za gospodarenje i korištenje šuma i šumskih zemljišta su šumskogospodarski planovi, koji se donose za razdoblje od 10 godina. Njima se utvrđuju uvjeti za održivo gospodarenje šumama i šumskim zemljištem i zahvati u tom prostoru, potom potreban opseg uzgoja i zaštite šuma,

---

¹² Sukladno propisima, predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave najmanje jednom godišnje razmatraju izvješće o stanju zaštite od požara na svom području i stanju provedbe godišnjeg provedbenog plana unapređenja zaštite od požara za svoje područje. Izvješće o stanju zaštite od požara županije i stanju provedbe godišnjeg provedbenog plana unapređenja zaštite od požara županije dostavlja se Nacionalnom odboru za preventivnu zaštitu i gašenje požara i središnjem tijelu državne uprave za vatrogastvo.

mogući stupanj iskorištenja te uvjeti za gospodarenje životinjskim svijetom. Šumskogospodarski planovi su: (1) šumskogospodarska osnova područja Republike Hrvatske, (2) osnova gospodarenja gospodarskom jedinicom, (3) program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže, (4) program gospodarenja šumama privatnih šumoposjednika, (5) program gospodarenja šumama posebne namjene za potrebe obrane Republike Hrvatske, (7) program gospodarenja šumskim sjemenskim objektima, (8) program zaštite, njege i obnove šuma i (9) program gospodarenja šumama posebne namjene kojima gospodari Pravna osoba.

Šumskogospodarska osnova područja Republike Hrvatske je šumskogospodarski plan na temelju kojeg se gospodari šumama i šumskim zemljištem na šumskogospodarskom području Republike Hrvatske. Šumskogospodarska osnova područja RH na snazi odnosi se na razdoblje od 2016. do 2025 godine i njome je utvrđena ekološka, gospodarska i socijalna podloga za biološko poboljšavanje šuma i povećanje šumske proizvodnje na šumskogospodarskom području RH.

Osnovni cilj gospodarenja šumama u sredozemnom području Šumskogospodarske osnove područja RH je, zbog karakteristika staništa i strukture sastojine, očuvanje i unapređenje njihovih općekorisnih funkcija, a proizvodnja drvnih proizvoda tek je posljedica provođenja šumskouzgojnih zahvata njege i obnove šuma. Od općekorisnih funkcija posebno je istaknuta njihova rekreativna, turistička i zdravstvena funkcija te funkcija zaštite tla, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava.

Najznačajnije površine šuma i šumskog zemljišta u Šibensko-kninskoj županiji u državnom su vlasništvu. Programi za gospodarenje državnim šumama su izrađeni.

3.6.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C3.6 Održivo upravljanje šumama			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C3.6-1	Očuvanje stabilnosti šumskih ekosustava		
C3.6-2	Smanjenje prenamjene šuma i šumskog zemljišta		
C3.6-3	Zaštita šuma od požara i sanacija opožarenih površina		
C3.6-4	Razminiranje šuma i šumskog zemljišta		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.6-1 C3.6-3 C3.6-4	3.6-1: Izraditi šumskogospodarske planove.	privatni šumoposjednici	kontinuirano
C3.6-1 C3.6-3	3.6-2: Ulagati u opremu za detekciju i nadzor požara.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	kontinuirano
C3.6-1 C3.6-3	3.6-3: Pružiti potporu projektima obnove (pošumljavanja) opožarenih površina te promocije općekorisnih funkcija šuma. Prednost u pošumljavanju dati autohtonim vrstama otpornijim na utjecaj požara.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.6-1	Mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama / C3.6-1 Očuvanje stabilnosti šumskih ekosustava.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.6-1	Mjere 4.3-6 i 4.3-7 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-3 Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada istovremeno su i mjere su za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama / C3.6-1 Očuvanje stabilnosti šumskih ekosustava.	Vidjeti mjere 4.3-6 i 4.3-7 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.6-1	Mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom istovremeno su i mjere su za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama / C3.6-1 Očuvanje stabilnosti šumskih ekosustava.	Vidjeti mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.6-2	Mjera 3.7-2 za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-2 Održivo gospodarenje zemljišnim resursima istovremeno je i mjera za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama / C3.6-2 Smanjenje prenamjene šuma i šumskog zemljišta.	Vidjeti mjeru 3.7-2 u poglavlju 3.7. Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / 3.7.3. Ciljevi i mjere.	
C3.6-1 C3.6-2 C3.6-4	3.6-4: Organizirati radne sastanaka predstavnika Šibensko-kninske županije, Hrvatskih šuma i jedinica lokalne samouprave radi pripreme projekata agrošumarstva za Program ruralnog razvoja 2021.-2027. godine koji vode povećanju zaliha ugljika u drvenoj masi.	JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano
C3.6-4	3.6-5: Pružiti potporu projektima razminiranja šumskog zemljišta.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), jedinice lokalne samouprave (JLS), Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije (JU Razvojna agencija ŠKŽ), Upravni odjel za gospodarstvo Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOG)			

3.7. Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa

Tlo je gornji sloj zemljine kore, smješten između kamene podloge i površine. Sastoji se od čestica minerala, organske tvari, vode, zraka i živih organizama. Tlo je nositelj brojnih funkcija neophodnih za život. Tlo osigurava hranu, biomasu, sirovine, staništa i rezerve gena te skladišti, filtrira i izmjenjuje hranjive tvari, vodu i ugljik. Esencijalni je medij o kojem ovisi biološka raznolikost i općenito održivost ekosustava. Tlo pridonosi ublažavanju klimatskih promjena te sadrži najveće globalne zalihe ugljika. Oštećenje i onečišćenje tla odvija se neusporedivo brže od procesa nastanka tla. Zemljište je ograničeni resurs na kojem se odvija većina ljudskih aktivnosti, od proizvodnje (poljoprivreda, šumarstvo, eksploatacija mineralnih sirovina, industrija) do socio-ekonomskih aktivnosti (infrastruktura, stanovanje, rekreacija i drugo). Neodrživo korištenje zemljišta može uzrokovati oštećenja i onečišćenja drugih sastavnica okoliša te negativno utjecati na zdravlje ljudi, klimatske promjene, biološku raznolikost i ekosustave u cjelini. Stoga je održivo gospodarenje, zaštita tala i zemljišnih resursa od izrazite važnosti za Šibensko-kninsku županiju.

3.7.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Najznačajniji udjeli površina u Šibensko-kninskoj županiji pripadaju poljoprivrednom zemljištu te šumama i šumskom zemljištu.¹³ Slijedi građevinsko područje, koje obuhvaća građevinsko područje naselja, izdvojeni dio građevinskog područja naselja¹⁴ i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja.¹⁵ Specifičnost Županije je eksploatacija mineralnih sirovina i podrška razvoju obnovljivih izvora energije, posebice vjetroelektrana.

Poljoprivreda i poljoprivredno zemljište: Poljoprivreda je gospodarska djelatnost uzgoja bilja i životinja, s primarnim ciljem proizvodnje hrane. Poljoprivreda obuhvaća biljnu proizvodnju i stočarstvo. Iako je značajan dio zemljišta Šibensko-kninske županije namijenjen poljoprivrednom korištenju, poljoprivreda nije od posebnog značaja za gospodarstvo Županije. Najveće površine korištenog poljoprivrednog zemljišta zauzimaju krški pašnjaci te potom livade i maslenici. U stočarskoj proizvodnji dominira ovčarstvo.

S obzirom da intenzivna poljoprivreda predstavlja pritisak na okoliš,¹⁶ kroz različite nacionalne i europske programe te programe potpora Šibensko-kninske županije podržava se razvoj održive

¹³ Prostorni plan Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 11/02, 10/05, 3/06, 5/08, 6/12, 9/12 - pročišćeni tekst, 4/13, 8/14, 2/14, 4/17)

¹⁴ Izdvojeni dio građevinskog područja naselja je odvojeni dio postojećega građevinskog područja istog naselja nastao djelovanjem tradicijskih, prostornih i funkcionalnih utjecaja.

¹⁵ Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja je područje određeno prostornim planom kao prostorna cjelina izvan građevinskog područja naselja planirana za sve namjene, osim za stambenu.

¹⁶ Intenzivna poljoprivreda u pravilu podrazumijeva povećanu uporabu agrokemikalija, izvor je stakleničkih plinova i doprinosi globalnom zagrijavanju. Građevine za melioraciju predstavljaju pritisak na vodna tijela. Stoga propisi koji uređuju zaštitu okoliša određuju zahvate za koje se provodi postupak procjene utjecaja na okoliš (PUO) ili postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš (OPUO). Treba istaknuti i propise koji uređuju zaštitu prirode i koji određuju da se u sklopu prethodno navedenih postupaka sagledava i utjecaj na ekološku mrežu. Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu se provodi i za zahvate za koje nije obavezna PUO ili OPUO, a koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Kako je već navedeno u poglavlju 3.1. Održivo upravljanje prirodom, ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode pokrenulo je u 2019. godini aktivnosti na izradi planova upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima, u sklopu kojih će se izraditi planovi upravljanja za dio zaštićenih područja prirode i dio područja ekološke mreže u Šibensko-kninskoj županiji. Mjerom 3.1-1 ovog Programa zaštite okoliša ŠKŽ dana je obveza izrade planova upravljanja za preostala zaštićena područja i područja ekološke mreže. Sukladno metodologiji izrade planova upravljanja, oni će postaviti detaljne smjernice razvoja održive poljoprivrede po pojedinim područjima ekološke mreže i zaštićenim područjima na način da njen utjecaj bude prihvatljiv u najvrjednijim dijelovima prirode, koji čine značajan dio Šibensko-kninske županije.

poljoprivrede. U razdoblju od 2014. do 2017. godine, ekološka poljoprivredna proizvodnja u Županiji se povećala, ali još uvijek nije ispunila svoj potencijal, stoga je potrebno nastaviti s njenim razvojem, dok je u razvoju drugih vidova poljoprivrede potrebno pratiti visoke standarde zaštite okoliša.

Razminiranje poljoprivrednih površina u Županiji provodi se u sklopu nacionalnih programa razminiranja i pojedinačnih projekata. Jedan od značajnijih projekata bilo je razminiranje 0,661 km² poljoprivrednog zemljišta u 2017. godini sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Međutim, poljoprivredne površine u Županiji nisu još uvijek u cijelosti razminirane.

Šume i šumsko zemljište: Šume i šumsko zemljište zauzimaju značajne površine u Šibensko-kninskoj županiji. Šume i šumsko zemljište predmet su poglavlja 3.6. Održivo upravljanje šumama.

Ostala korištenja zemljišta: Prostor Županije karakterizira nejednolika demografska i gospodarska raspodjela. Uz iznimku otoka, najveći broj stanovnika, kao i značajni gospodarski sadržaji nalaze se u priobalju. Turizam u priobalju posebno je značajan za gospodarstvo Šibensko-kninske županije i bilježi konstantan rast, kako u turističkom prometu tako i u smještajnim kapacitetima. Litoralizacija priobalnog prostora, ali i naponi za demografski i gospodarski razvoj kontinentalnog prostora Županije za posljedicu imaju zauzimanje i prenamjenu postojećeg korištenja prirodnih resursa.

Na prostoru Županije nalazi se 14 polja za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, arhitektonsko-građevnog kamena, gipsa i karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu. Dokumenti prostornog uređenja omogućavaju planiranje daljnjeg razvoja eksploatacije mineralnih sirovina.

Ukupna instalirana snaga vjetroelektrana u Županiji iznosi oko 95 MW, s preko 60 postavljenih vjetroagregata. Vjetroelektrane prati i njihova elektroenergetska i cestovna infrastruktura. Dokumenti prostornog uređenja omogućavaju planiranje daljnjeg razvoja vjetroelektrana.

Razvojnou strategijom Šibensko-kninske županije¹⁷ ističe se potreba aktiviranja, odnosno ostvarivanja potencijala tzv. brownfield područja te su predviđene aktivnosti pripreme potrebne prostorno-planske dokumentacije te sređivanja imovinsko-pravnih odnosa. Slijedom povijesti korištenja nekih od brownfield lokacija potrebno je utvrditi i stanje okoliša na istima.

Tlo: Prostor Županije pripada tipičnom krškom prostoru gdje prevladava crvenica plitka i srednje duboka. Slijede eutrična smeđa tla na vapnencu, tipične lesivirane i koluvijane crvenice te kamenjari.

Tlo pohranjuje onečišćenja iz zraka i iz vodnih tijela. Njegovom onečišćenju pridonose i gospodarske djelatnosti, kao i nepropisno gospodarenje otpadom.

Iako je od izrade Programa trajnog motrenja tala Hrvatske prošlo već deset godina, on nije uspostavljen pa, isto kao i na razini Republike Hrvatske, i na prostoru Šibensko-kninske županije nema sustavnih i cjelovitih podataka o onečišćenju tla novijeg datuma.

Noviji sustavni podaci dostupni su o organskom ugljiku i pH, kao pokazateljima kvalitete tla. Naime, u sklopu projekta "Promjena zaliha ugljika u tlu i izračun trendova ukupnog dušika i organskog ugljika u tlu te odnosa C:N", u razdoblju od 2014. do 2017. godine, na 725 lokacija u Republici Hrvatskoj

¹⁷ Zaključak o donošenju Razvojne strategije Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 3/19)

provedeno je terensko i laboratorijsko istraživanje stanja tla. Istraživanja su obuhvatila i prostor Šibensko-kninske županije. Rezultati istraživanja pokazuju da poljoprivredna tla u Županiji imaju veći gubitak organske tvari od šumskih tala, prirodnih travnjaka i područja prekrivenih mediteranskom grmolikom vegetacijom. Na opožarenim područjima sadržaj organskog ugljika je nizak. Prosječna pH vrijednost na gotovo svim lokacijama mjerenja u Šibensko-kninskoj županiji kreće se u rasponu od 7 do 8, koji podrazumijeva neutralna do blago lužnata tla.

Kako je opisano u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, cjeloviti i održivi sustav gospodarenja otpadom nije u cijelosti uspostavljen pa tako nisu sanirana sva odlagališta otpada, a značajan je i broj nesaniranih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom, što predstavlja izvor onečišćenja tla. Uz to treba napomenuti i da je u Drugom Nacionalnom planu za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj (NN 62/16)¹⁸ navedeno da su, temeljem prijašnjih ispitivanja i provedene inventarizacije, u obalnom području Republike Hrvatske utvrđene tri lokacije na kojima je potrebno provesti daljnja ispitivanja kako bi se nedvojbeno utvrdilo njihovo stvarno stanje i eventualni stupanj onečišćenja. Jedna od tih lokacija su Bilice u Šibensko-kninskoj županiji.

Kako je već istaknuto u poglavlju 3.6. Održivo upravljanje šumama, na prostoru Šibensko-kninske županije izražena je opasnost od požara. U šumskim požarima nestaje biljni pokrov. Biljni pokrov se uklanja i realizacijom/razvojem drugih sadržaja: širenje naselja, izgradnja prometne i druge infrastrukture, eksploatacija mineralnih sirovina i dr. Posljedica nestanka biljnog pokrova, ali i drugih prirodnih čimbenika, povećanje je rizika od erozije. Stoga su obnova šuma na opožarenom području i sanacija iskorištenih eksploatacijskih polja, važne za zaštitu tla.

3.7.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta I. Zaštita, očuvanje i poboljšanje prirodnih dobara i okoliša navodi cilj Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa.

Namjenu i korištenje zemljišta određuju dokumenti prostornog uređenja. Budući da temeljni zakonski akt o zaštiti tla nije donesen, zaštita pojedinih uloga tla i održivo gospodarenje tlom i zemljištem posredno su obuhvaćeni propisima koji uređuju zaštitu pojedinih sastavnica okoliša te pojedina opterećenja na okoliš kao što su primjerice poljoprivreda, gospodarenja otpadom i drugo.

3.7.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:	
C3.7	Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:	
C3.7-1	Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla
C3.7-2	Održivo gospodarenje zemljišnim resursima

¹⁸ Provođenje Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u nadležnosti je ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C.3.7-1	3.7-1: Odrediti brownfield područja na kojima je potrebno odrediti stanje okoliša. Izraditi projektne zadatke za određivanje stanja okoliša te utvrditi stanje okoliša na utvrđenim lokacijama.	ŠKŽ-UOZOKP	2023. godina
C3.7-1	Mjere 3.3-1, 3.3-2, 3.3-3, 3.3-5 i 3.3-6 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla.	Vidjeti mjere 3.3-1, 3.3-2, 3.3-3, 3.3-5 i 3.3-6 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1	Mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C.3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1	Mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 za postizanje cilja C3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla.	Vidjeti mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / 3.5.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1	Mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-10, 4.1-11 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla.	Vidjeti mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-10, 4.1-11 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1	Mjere 4.3-6 i 4.3-7 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom /C4.3-3 Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada i mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla.	Vidjeti mjere 4.3-6, 4.3-7, 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C3.7-2	3.7-2: U izradi dokumenata prostornog uređenja, uz primjenu principa održivog razvitka, u obzir uzeti i potrebu održivog korištenja prirodnih resursa te promjene namjena i korištenja površina prirodnih resursa svesti na najmanju moguću mjeru.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, JLS	kontinuirano
C3.7-2	3.7-3: Revidirati Plan navodnjavanja za područje Šibensko-kninske županije. Prilikom revizije uzeti u obzir potrebu visokih standarda zaštite okoliša.	ŠKŽ-UOPRR	2021. godina
C3.7-2	3.7-4: Pružiti potporu projektima razminiranja poljoprivrednog zemljišta.	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano
C3.7-1 C3.7-2	Mjere 3.6-1 , 3.6-2 , 3.6-3 , 3.6-4 i 3.6-5 za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla i cilja C3.7-2. Održivo gospodarenje zemljišnim resursima.	Vidjeti mjere 3.6-1, 3.6-2, 3.6-3, 3.6-4 i 3.6-5 u poglavlju 3.6. Održivo upravljanje šumama / 3.6.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1 C3.7-2	Mjere 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla i cilja C3.7-2 Održivo gospodarenje zemljišnim resursima.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C3.7-1 C3.7-2	Mjere 5.2-1 i 5.2-2 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno su i mjere za postizanje cilja C3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / C3.7-1 Smanjivanje onečišćenja tla i zaštita tla te očuvanje korisnih funkcija tla i cilja C3.7-2 Održivo gospodarenje zemljišnim resursima.	Vidjeti mjere 5.2-1 i 5.2-2 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere.	
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije (JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ), jedinice lokalne samouprave (JLS), Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPRR)			

4. POTICANJE ODRŽIVE PROIZVODNJE I POTROŠNJE

4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova

Globalna promjena klime danas je jedan od najvećih izazova čovječanstva. Znanstveno je utvrđeno da su vodeći uzroci klimatskih promjena povećana emisija stakleničkih plinova, najviše kao posljedica izgaranja fosilnih goriva i intenzivne poljoprivrede, te sječa tropskih šuma. Iako je promjena klime globalan problem, posljedice su vidljive u svakodnevnom životu. Stoga Šibensko-kninska županija treba u najvećoj mogućoj mjeri pridonijeti globalnom ublažavanju klimatskim promjenama.

4.1.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Korištenje fosilnih goriva: U Šibensko-kninskoj županiji primarna energija se proizvodi iz obnovljivih izvora, iskorištavanjem vodnih snaga, energije vjetra i energije Sunca.

Najveći neposredni potrošači energije u Županiji su promet i kućanstva, koji čine oko 75% potrošnje energije. Promet je najznačajniji potrošač fosilnih goriva. U potrošnji fosilnih goriva slijede industrija i kućanstva te potom sektor usluga.

Cestovni promet u Županiji čine prijevoz osobnim i komercijalnim vozilima te autobusni prijevoz. Cestama se odvija i dio biciklističkog prometa. Broj cestovnih vozila registriranih u Županiji raste. Prema vrsti vozila, najzastupljenija su osobna vozila. Koncentracija cestovnog prometa je u priobalnom dijelu, gdje je zbog sezonalnosti turističkog prometa posebno izražena razlika između prosječnog godišnjeg dnevnog prometa i prosječnog ljetnog dnevnog prometa vozila.

Željeznički promet u Županiji odvija se jednokolosiječnim, neelektrificiranim prugama. Promet putnika nije značajan, a promet robe je najvećim dijelom vezan uz poslovanje luke Šibenik.

Luka Šibenik je luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. Gradska luka Šibenik i luka Vodice luke su od županijskog značaja. U Županiji se nalaze i 23 luke od lokalnog značaja. Promet putnika obuhvaća putnike u javnom pomorskom prijevozu i putnike u različitim vidovima turističkih aktivnosti. Ukupan broj putnika u javnom prijevozu nije se značajno promijenio u razdoblju od 2014. do 2017. godine, ali broj prevezenih vozila u trajektnom prometu raste. Broj putnika na brodovima za kružni promet raste. Luke nautičkog turizma u Šibensko-kninskoj županiji zauzimaju vodeće mjesto u dobiti nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj. Glavnina prometa tereta u Županiji odvija se u luci Šibenik, u kojoj se obavlja promet rasutih tereta, generalnih tereta i drva. Ukupan promet tereta u luci Šibenik povećao se u 2017. godini za 5,5% u odnosu na 2014. godinu.

Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, Prometni masterplan funkcionalne regije Srednja Dalmacija, koji treba dati mjere za održivi prometni razvoj na prostoru Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije nije izrađen.

U Gradu Šibeniku pokrenut je 2016. godine projekt Intermodalni urbani ekološki sustav javnog prijevoza autobusima i brodovima, koji za cilj ima rješavanje prometnih problema na području Grada Šibenika. Rezultat bi trebalo biti povećanje urbane mobilnosti te veća kvaliteta i dostupnost javnog

prijevoza lokalnom stanovništvu i turistima, čime bi se mogao smanjiti cestovni promet osobnih vozila. U travnju 2017. donesen je Master plan održive urbane mobilnosti Grada Šibenika.

Operativnim planom razvoja cikloturizma Šibensko-kninske županije za razdoblje 2018.-2020.g planiraju se investicije u biciklističku infrastrukturu te mjere i aktivnosti za razvoj cikloturizma.

Distributer prirodnog plina na prostoru Šibensko-kninske županije je EVN Croatia Plin d.o.o. Ugovor o koncesiji sklopljen između Županije i EVN Croatia Plin d.o.o. 2010. godine obuhvaća izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina za gradove Šibenik (naselja Šibenik, Brodarica, industrijska zona Podi i turističko naselje Solaris), Drniš (naselje Drniš i pripadajuća industrijska zona), Knin (naselje Knin) i Vodice (naselja Vodice i Srima) te općine Bilice, Tribunj (naselje Tribunj), Pirovac (naselje Pirovac i pripadajuća industrijska zona), Tisno (naselja Tisno, Jezera i Betina) i Murter-Kornati (naselje Murter). Zaključno s krajem 2017. godine, na plinski distribucijski sustav priključen je ukupno 81 potrošač: 17 poslovnih korisnika i 64 kućanstva.

Industrija je najznačajniji potrošač prirodnog plina u Županiji. Za potrebe proizvodnje toplinske energije u industriji koriste se i ukapljeni naftni plin i ekstra lako loživo ulje. Osim fosilnih goriva, izvor emisije stakleničkih plinova u industriji je i razgradnja vapnenca u proizvodnji živog vapna.

Kućanstva od fosilnih goriva koriste dominantno ekstra lako loživo ulje i ukapljeni naftni plin.

Važnu ulogu u razvoju s niskim razinama emisija stakleničkih plinova imaju obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost. Dokumenti koji utvrđuju provedbu politike za poboljšanje energetske učinkovitosti u Županiji i Gradu Šibeniku su akcijski planovi energetske učinkovitosti. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije na snazi su Akcijski plan energetske učinkovitosti Šibensko-kninske županije 2017.-2019. g. i Akcijski plan energetske učinkovitosti Grada Šibenika za razdoblje 2017.-2019. godine. Kroz predmetne akcijske planove planiraju se mjere energetske učinkovitosti prvenstveno u objektima za odgoj i obrazovanje te u zdravstvenim ustanovama.

S obzirom da je promjena klime globalan problem, djelovanje na rješavanje pitanja klimatskih promjena i smanjenja emisija stakleničkih plinova prioritet je Europske unije, ali i šire međunarodne zajednice. Krajem 2008. godine EU usvojila je energetske-klimatski paket propisa u kojem su postavljena tri ključna cilja - ciljevi 20-20-20 za 2020. godinu: (1) smanjiti emisije stakleničkih plinova za 20%, (2) povećati udio obnovljivih izvora energije na 20% i (3) poboljšati energetske učinkovitost za 20%. Novom klimatsko-energetskom strategijom EU za razdoblje od 2020. do 2030. godine postavljani su novi, ambiciozniji ciljevi: (1) smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40% u usporedbi s razinama iz 1990. godine, (2) najmanje 32% potrošene energije treba biti iz obnovljivih izvora i (3) poboljšati energetske učinkovitost za najmanje 32,5%.

Jedan od instrumenata u implementaciji klimatsko-energetske politike EU je inicijativa Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju. Tu je inicijativu Europska komisija pokrenula 2008. godine, kako bi se lokalna uprava aktivno uključila u energetske tranzicije s ciljem postizanja klimatskih i energetske ciljeve EU. Na taj je način stvorena mreža osvijestene lokalne / regionalne uprave opredijeljene prema održivom energetskom razvoju lokalne sredine i očuvanju okoliša, koja služi za dobrobit svih stanovnika EU. Općina Pirovac član je Sporazuma gradonačelnika od 2013. godine.

Po usvajanju Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama 2015. godine, u okvirima europske klimatske politike održane su konzultacije o budućnosti Sporazuma gradonačelnika te je pokrenut Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju, koji nadilazi ciljeve postavljene za 2020. godinu. Potpisnici Sporazuma gradonačelnika za energiju i klimu obvezuju se:

- smanjiti emisije ugljikova dioksida (i prema mogućnosti, drugih stakleničkih plinova) na području svojih gradova ili općina za najmanje 40% do 2030. godine učinkovitijom upotrebom energije i većom upotrebom obnovljivih izvora energije,
- povećati otpornost prilagođavanjem posljedicama klimatskih promjena te
- dijeliti svoju viziju, rezultate, iskustvo i znanje s drugim lokalnim i regionalnim tijelima unutar i izvan EU-a putem izravne suradnje i razmjene, posebno u kontekstu Globalnog sporazuma gradonačelnika.

U tu svrhu, potpisnice novog Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju obvezuju se da će izraditi i provesti Akcijski plan za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena (engl. Sustainable Energy and Climate Action Plan, SECAP). U SECAP se u skladu s lokalnim specifičnostima određuju mjere održivog energetskeg razvoja, čiji rezultat je smanjenje stakleničkih plinova, odnosno ublažavanje klimatskih promjena, ali se u skladu s procjenom rizika i ranjivosti na klimatske promjene određuju i mjere prilagodbe klimatskim promjenama.

Poljoprivreda: Poljoprivreda u Šibensko-kninskoj županiji nije intenzivna te ne može predstavljati značajan izvor stakleničkih plinova.

Sječa šuma: Primarna uloga šuma u Županiji je ekološka, estetska, rekreacijska, turistička, klimatska i hidrološka te šume Županije nemaju izraženog značaja u proizvodnji drvnih sortimenata.

4.1.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Put prema održivom gospodarstvu s niskim razinama emisija stakleničkih plinova.

Ključni dokument koji treba dugoročno usmjeriti gospodarski i socijalni razvoj prema društvu s niskim emisijama stakleničkih plinova je Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske. Ona treba imati horizontalno djelovanje te bi razvojni dokumenti pojedinih područja i djelatnosti trebali biti usklađeni s načelima, osnovnim ciljevima, prioritetima i mjerama niskougljičnog razvoja utvrđenih Strategijom niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske. Tijekom 2017. godine provedeno je javno savjetovanje o Nacrtu Strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2030 .s pogledom na 2050. godinu. Nacrtom Strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske dane su smjernice niskougljičnog razvoja za sljedeće sektore: (1) proizvodnja električne energije i topline, (2) proizvodnja i prerada goriva, (3) prerađivačka industrija, (4) promet, (5) sektor opće potrošnje - kućanstva i usluga, (6) poljoprivreda, (7) korištenje zemljišta, prenamjena korištenja i šumarstvo i (8) gospodarenje otpadom. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske nije donesena.

4.1.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.1 Put prema održivom gospodarstvu s niskim razinama emisija stakleničkih plinova - skraćeno: Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.1-1	Održivi promet s niskim razinama emisija stakleničkih plinova		
C4.1-2	Energetska učinkovitost		
C4.1-3	Podizanje svijesti o održivom razvoju i klimatskim promjenama		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.1-1	4.1-1: Izraditi plan razvoja održive mobilnosti Šibensko-kninske županije (SUMP).	ŠKŽ-UOPPOR	2021. godina
C4.1-1 C4.1-2	4.1-2: U akcijskim planovima energetske učinkovitosti naglasiti mjere energetske učinkovitosti u prometu.	ŠKŽ-UOG Grad Šibenik	pri izradi novih akcijskih planova
C4.1-1	4.1-3: Pri nabavi novih vozila u javnom gradskom prijevozu i županijskom prijevozu planirati nabavu vozila koja za pogon koriste stlačeni prirodni plin ili biodizel ili koja koriste hibridni ili električni pogon te prateću infrastrukturu za opskrbu.	Autotransport Šibenik	kontinuirano
C4.1-1 C4.1-2	4.1-4: Poticati pristupanje jedinica lokalne samouprave Sporazumu gradonačelnika za energiju i klimu, u sklopu kojeg potpisnici izrađuju svoje akcijske planove za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena.	ŠKŽ-ured župana, JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano
C4.1-2	4.1-5: Izraditi akcijske planove energetske učinkovitosti.	ŠKŽ-UOG, Grad Šibenik	po isteku akcijskih planova koji su danas na snazi
C4.1-2	4.1-6: Provoditi mjere akcijskih planova energetske učinkovitosti.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima
C4.1-2	4.1-7: Pružati potporu projektima energetske učinkovitosti i primjene obnovljivih izvora energije za obiteljske kuće-fizičke osobe i višestambene zgrade. Sufinanciranje konkretnih aktivnosti npr. povećanje toplinske zaštite vanjske ovojnice, zamjena stolarije vanjske ovojnice s ciljem povećanja energetske učinkovitosti, nabava i ugradnja solarnog toplinskog sustava za pripremu potrošne tople vode i/ili grijanje prostora za kućanstvo i dr. te uvjete sufinanciranja odrediti kroz godišnje planove / programe / natječaje.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.1-1 C4.1-2 C4.1-3	4.1-8: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti niskougljični održivi razvoj.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano
C4.1-2 C4.1-3	4.1-9: Kako bi se razmijenila iskustava u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije te ažurno pratile najave natječaja iz tih područja održavati radne sastanke jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije.	JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano, na godišnjoj razini
C4.1-3	4.1-10: U suradnji sa Studijem energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora Sveučilišta u Zagrebu-Šibenik održavati edukacije o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije s učenicima srednjih škola i studentima Veleučilišta u Županiji.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano, na godišnjoj razini
C4.1-1 C4.1-3	4.1-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore emisija stakleničkih plinova, vezu između emisije stakleničkih plinova i klimatskih promjena te naglasiti potrebu promjena u stilu života s naglaskom na održivi promet u borbi za ublažavanje klimatskih promjena.	ŠKŽ UOZOKP	2021. godina
C4.1-1 C4.1-2 C4.1-3	4.1-12: U suradnji s udrugama civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša organizirati "dane održivog razvoja i zaštite klime", kako bi se podigla svijest šire javnosti o potrebi promjena u stilu života radi smanjenja emisija stakleničkih plinova u borbi protiv klimatskih promjena.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom u dvije godine
<p>KRATICE: Upravni odjel za pomorstvo, promet i otočni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPPOR), Upravni odjel za gospodarstvo Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOG), Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije (JU Razvojna agencija ŠKŽ), jedinice lokalne samouprave (JLS), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP)</p>			
<p>NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se provedba Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske te provedba drugih strateških i planskih dokumenata i programa koji su vezani uz zaštitu zraka, energetske učinkovitosti, i/ili se odnose na energetiku, promet, poljoprivredu i druge sektore koji su izvor ugljikova dioksida.</p>			

4.2. Zaštita ozonskog sloja

Sloj ozona u stratosferi štiti od djelovanja štetnog ultraljubičastog sunčevog zračenja. Apsorbirajući ultraljubičasto zračenje, ozon predstavlja izvor topline u stratosferi te je bitan čimbenik u temperaturnoj strukturi atmosfere. Smanjenje koncentracije stratosferskog ozona i prodiranje toplih ultraljubičastih zraka ima nepovoljan utjecaj na zdravlje ljudi i na eko sustave. Iako je zaštita ozonskog sloja globalan problem, Šibensko-kninska županija treba pridonijeti u najvećoj mogućoj mjeri njegovoj zaštiti.

4.2.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Ozon se u Zemljinoj atmosferi nalazi u dva sloja. Najveći dio ozona, oko 90% ukupnog ozona, nalazi se u stratosferi, sloju atmosfere koji se proteže od 10 do 50 km nad tlom. Preostalo dio, oko 10% ukupnog ozona u atmosferi, nalazi se u troposferi, odnosno unutar 10 km nad tlom.¹⁹

Glavnina ozona u stratosferi je u sloju između 15 i 30 km, koji se naziva ozonski sloj ili ozonski omotač. Ozonski sloj neophodan je za život na Zemlji. On apsorbira štetno sunčevo ultraljubičasto zračenje. Količina štetnog zračenja koje će dospjeti do površine Zemlje direktno ovisi o koncentraciji ozona u stratosferi. Apsorbirajući ultraljubičasto zračenje ozon predstavlja izvor topline u stratosferi, čime ozon igra i važnu ulogu u temperaturnoj strukturi same atmosfere.

Smanjenje koncentracije stratosferskog ozona i prodiranje toplih ultraljubičastih zraka ima nepovoljan utjecaj na zdravlje ljudi i na eko sustave. Tvari koje oštećuju ozonski sloj su tvari koje u različitim kombinacijama sadrže kemijske elemente klor, fluor, brom, ugljik i vodik i u njih se ubrajaju freoni, haloni, ugljik tetraklorid, metil kloroform te nezasićeni klorofluorouglikovodici i bromouglikovodici. U prošlom je stoljeću do najvećeg smanjenja stratosferskog ozona došlo nad Zemljinim polovima zbog čega su ta područja nazvana "ozonskim rupama". Znanstveno je utvrđeno da će se ozonski sloj sam postepeno obnoviti kada se ukine sva potrošnja tvari koje oštećuju ozonski omotač i smanji koncentracija klora i broma u atmosferi.

S obzirom da je zaštita ozonskog sloja globalno pitanje, mjere zaštite ozonskog sloja provode se prvenstveno na međunarodnoj i nacionalnoj razini putem naredbodavno-nadzornih instrumenta koji se odnose na ukidanje i postupnim smanjivanje i ukidanje korištenja tvari koje oštećuju ozonski sloj, postupanje s tvarima koje oštećuju ozonski sloj, postupanje s uređajima i opremom koji sadrže tvari koje oštećuju ozonski sloj ili o njima ovise, postupanje s tim tvarima nakon prestanka uporabe uređaja i opreme, provjera propuštanja tvari koje oštećuju ozonski sloj, način njihova prikupljanja, obnavljanja, uporabe i uništavanja itd.

Programom zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16) i Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Šibenika (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18) određene su, između ostalog, mjere zaštite ozonskog sloja.

---

¹⁹ Ozon u troposferi, odnosno prizemni ozon jedan je od pokazatelja onečišćenja zraka. Kako je već istaknuto u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka, kvaliteta zraka na prostoru Šibensko-kninske županije bila je u razdoblju od 2014. do 2017. godine druge kategorije s obzirom na koncentracije prizemnog ozona, što se prvenstveno povezuje s prekograničnim transportom onečišćenja i pogodnim klimatskim uvjetima za stvaranje ozona.

4.2.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Zaštita ozonskog sloja.

Zadnji Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj odnosio se na razdoblje od 2013. do 2017. godine. Sukladno obvezama iz propisa i slijedom Plana zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u RH za razdoblje od 2013. do 2017. godine, donesen je 2016. godine Program zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije, za četverogodišnje razdoblje, čiji je sastavni dio i zaštita ozonskog sloja.

U prosincu 2019. godine donesen je Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19), prema kojem županije i veliki gradovi donose svoje programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja, koji su sastavni dio njihovih programa zaštite okoliša.

4.2.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.2. Zaštita ozonskog sloja			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.2-1	Zaštita ozonskog sloja		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.2-1	Mjere 5.4-1 i 5.4-2 za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-1 Prilagodba klimatskim promjenama u Šibensko-kninskoj županiji, kojima je dana obveza izrade i provedbe programa ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.2 Zaštita ozonskog sloja / C4.2-1 Zaštita ozonskog sloja.	Vidjeti mjere 5.4-1 i 5.4-2 u poglavlju 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere.	

4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom

U sustavu kružnog gospodarstva vrijednost proizvoda, materijala i resursa zadržava se što je dulje moguće. Nastajanje otpada svodi se na najmanju moguću mjeru. Prelazak na kružno gospodarstvo bitan je doprinos razvoju održivog i konkurentnog gospodarstva s niskim emisijama ugljika, u kojem se resursi iskorištavaju učinkovito. Time se doprinosi smanjenju degradacije okoliša i uništavanja bioraznolikosti, kao i krajobraznih vrijednosti te Šibensko-kninska županija treba pridonijeti globalnim naporima prelaženja s neodrživih obrazaca u model održivog kružnog gospodarstva.

4.3.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Kružno gospodarstvo model je koji osigurava održivo gospodarenje resursima i produžavanje životnog vijeka materijala i proizvoda. Vrijednost proizvoda, materijala i resursa nastoji se što je dulje moguće zadržati u gospodarstvu, a stvaranje otpada svodi na najmanju moguću mjeru. Potiče se korištenje proizvodnih procesa koji troše manje materijala i energenata, koriste resurse bez otpada i uključuju potpuno recikliranje na kraju životnog vijeka proizvoda.

Značajnu ulogu u kružnom gospodarstvu imaju gospodarski subjekti i potrošači.

Kružno gospodarstvo štiti gospodarstvo od nestašice resursa. Osmišljavanje obrazaca održive proizvodnje koji koriste otpad kao vrijedan resurs, koji osmišljavaju proizvode i usluge s manjom potrošnjom materijala i energenata znači inovacije i nova radna mjesta. Održiva proizvodnja i održive djelatnosti koje koriste kriterije zelene nabave²⁰ znače smanjenje potrošnje prirodnih sirovina i energenata te smanjenje nastanka otpada pa je rezultat, osim ekonomskih ušteda u poslovanju, i niska emisijama ugljika, čime se štiti okoliš u cjelini.

Potrošači svojim odlukama mogu podupirati ili ugrožavati kružno gospodarstvo, što naglašava potrebu stalne izobrazbe šire javnosti o pitanjima zaštite okoliša i održivih obrazaca ponašanja.

U kružnom gospodarstvu nastajanje otpada svodi se na najmanju moguću mjeru, a proizvodi se zadržavaju u gospodarstvu i nakon svog uporabnog vijeka, kako bi se opetovano produktivno upotrebljavali i tako stvarali novu vrijednost. S obzirom da se otpad smatra vrijednim resursom, održivo gospodarenje otpadom bitan je dio kružnog gospodarstva.

Otpad nastaje kao posljedica svih ljudskih aktivnosti. Najpoželjnija opcija u gospodarenju otpadom je sprječavanje nastanka otpada. U sprječavanju nastanka otpada bitnu ulogu imaju proizvođači proizvoda te potrošači, koje je kroz izobrazno-informativne aktivnosti i primjere dobre prakse potrebno usmjeriti na promjenu potrošačkih navika. Kod već nastalog otpada potrebno je odabrati optimalan postupak: ponovna uporaba, korištenje materijalnih ili energetskih svojstava otpada. Odlaganje otpada je najmanje poželjan način zbrinjavanja otpada. Nepropisno gospodarenje otpadom predstavlja opasnost za ljudsko zdravlje i opterećenje za sve sastavnice okoliša.

---

²⁰ Održiva proizvodnja i potrošnja predmet je poglavlja 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja, a zelena nabava predmet je poglavlja 4.4. Ozelenjavanje javne nabave. Stoga je naglasak ovog poglavlja na gospodarenju otpadom.

Otpad koji nastaje Šibensko-kninskoj županiji obuhvaća komunalni otpad, proizvodni otpad te pojedine vrste posebnih kategorija otpada.

Ključnu ulogu u održivom gospodarenju komunalnim otpadom imaju jedinica lokalne samouprave. U razdoblju od 2014. do 2017. godine, proizvodnja komunalnog otpada u Šibensko-kninskoj županiji raste. Količina komunalnog otpada proizvedenog u Županiji čini oko 3% od ukupne količine komunalnog otpada u Republici Hrvatskoj. Specifična količina komunalnog otpada po stanovniku Županije viša je od državnog prosjeka. U proizvedenom komunalnom otpadu dominira miješani komunalni otpad.

Obaveza je jedinica lokalne samouprave osigurati odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila, krupnog (glomaznog) komunalnog otpada te biootpada, putem spremnika ili zelenih otoka, odvozom krupnog (glomaznog) i putem reciklažnog dvorišta.

Zaključno s krajem 2017. godine, odvojeno sakupljanje komunalnog otpada nije bilo uspostavljeno u svim jedinicama lokalne samouprave Šibensko-kninske županije. Međutim, s obzirom na provedene javne pozive Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti 2018. godine za nabavu spremnika za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada i 2017. godine za gradnju reciklažnih dvorišta mogu se očekivati pozitivni pomaci. Primjer su otvaranje reciklažnih dvorišta u Drnišu i Kninu u 2019. godini.

Proizvedeni komunalni otpad najvećim dijelom se upućuje na odlaganje, što je najmanje poželjna opcija u gospodarenju otpadom. U razdoblju od 2014. do 2017. godine, odložena količina komunalnog otpada u Županiji raste. Znatno dio odloženog otpada čini biorazgradivi komunalni otpad, koji uglavnom čine vrste otpada poput papira i kartona, biootpada, tekstila i drva, koje bi se u što većoj mjeri trebale odvojeno sakupljati.

U 2017. godini aktivna odlagališta otpada su Bikarac, Macure, Moseć i Mala Promina. Zatvorena odlagališta su Bratiškovački gaj, Dubrava, Hripe, Leć i Šljukine njive. Uz odlagališta komunalnog otpada, na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se i odlagalište proizvodnog otpada Veliki Kukor, koje za svoje potrebe koristi Knauf d.o.o. U 2019. godini status saniranog odlagališta imaju Bikarac - aktivno odlagalište sanirano 2015. godine, Šljukine njive - zatvoreno odlagalište sanirano 2012. godine i Leć - zatvoreno odlagalište sanirano 2019. godine. Na odlagalištu Macure sanacija je u tijeku, a na ostalim odlagalištima sanacija je u pripremi.

Broj divljih odlagališta u Županiji je značajan i samo je mali broj istih uklonjen. Na području Županije nalazi se tzv. crna točka (lokacija u okolišu visoko opterećena otpadom) u sklopu bivše tvornice vijaka TVIK u Kninu. Provedba sanacije crnih točaka određena je mjerama Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17) i prelazi okvire nadležnosti jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave.

Zaključno s krajem 2017. godine, nisu sve jedinice lokalne samouprave donijele svoje planove gospodarenja otpadom i nisu izrađivale svoja izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, niti su provele izobrazno-informativne aktivnosti.

Planirana uspostava cjelovitog i održivog sustava gospodarenja otpadom u Šibensko-kninskoj županiji određena je II. fazom projekta RCGO Bikarac, koja obuhvaća izgradnju dviju pretovarnih stanice,

sanaciju i zatvaranje sedam preostalih odlagališta²¹, nabavu specijalnih vozila za transport otpada, proširenje sheme odvojenog prikupljanja otpada na cijelo područje Županije te izgradnju postrojenja koje se sastoji od dijela za mehaničko-biološku obradu otpada i zasebne bio-kompostane za prethodno izdvojeni biološki otpad na Centru za gospodarenje otpadom Bikarac.

Radovi na pretovarnim stanicama Biskupija i Pirovac su završeni te su u srpnju 2017. ishođene uporabne dozvole za obje pretovarne stanice. Nakon dugotrajne procedure javne nabave, u lipnju 2019. sklopljen je ugovor za projektiranje i izvođenje radova na Centru za gospodarenje otpadom Bikarac. Ugovor je vrijedan 196,3 milijuna kuna, od čega se 128,5 milijuna kuna sufinancira iz Kohezijskog fonda Europske unije, a ostatak iz nacionalnih sredstava.²²

Količine neopasnog i opasnog proizvodnog otpada značajno se razlikuju od godine do godine. Najveću količinu neopasnog proizvodnog otpada čini građevinski otpad i otpad od rušenja objekata (uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih lokacija) te otpad iz građevina za gospodarenje otpadom, uređaja za pročišćavanje otpadnih voda izvan mjesta nastanka i pripremu pitke vode i vode za industrijsku uporabu. Najveću količinu opasnog otpada čine otpadna ulja i otpad od tekućih goriva i otpad od mehaničkog oblikovanja te fizikalne i mehaničke površinske obrade metala i plastike.

Propisima koji uređuju održivo gospodarenje otpadom određeno je 16 posebnih kategorija otpada, koje su važne zbog štetnosti po okoliš i zdravlje ljudi ili zbog količina u kojima nastaju. Posebne kategorije otpada su biootpad, otpadni tekstil i obuća, otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila, otpad koji sadrži azbest, medicinski otpad, otpadni elektronički i elektronički uređaji i oprema (EE otpad), otpadni brodovi, morski otpad, građevni otpad, otpadni mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, otpad iz proizvodnje titan dioksida te otpadni poliklorirani bifenili i poliklorirani terfenili.

Gospodarenje pojedinim vrstama posebnih kategorija otpada uređeno je posebnim propisima. Za šest posebnih kategorija otpada: otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila i EE otpad uveden je sustav proširene odgovornosti proizvođača, odnosno naplata naknade za stavljanje na tržište proizvoda od kojih nastaje određena kategorija otpada i uspostavljen je zaseban sustav sakupljanja i obrade. Za uspostavu sustava gospodarenja otpadnog mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, na nacionalnom nivou u planu je prvo izrada Akcijskog plana za korištenje mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na pogodnim površinama kao osnove za daljnje unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadnim muljem. U listopadu 2019. godine donesen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 1257/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o recikliranju brodova i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1013/2006 i Direktive 2009/16/EZ (NN 96/19). Sustav za morski otpad te podrtine i potonule stvari na morskom dnu na nacionalnoj razini nije uspostavljen.

Jedinica lokalne samouprave sudjeluju u sustavu gospodarenja pojedinim vrstama posebnih kategorija otpada. Njihova je obaveza osigurati odvojeno prikupljanje biootpada te tekstila i obuće. Putem reciklažnih dvorišta i mobilnih reciklažnih dvorišta jedinice lokalne samouprave osiguravaju odvojeno prikupljanje i drugih posebnih kategorija otpada. Jedinice lokalne samouprave dužne su u propisima određenom opsegu sudjelovati u sustavu sakupljanja građevnog i azbestnog otpada.

²¹ Odlagališta otpada Macure, Moseć, Mala Promin, Bratiškovački gaj, Dubrava, Hripe i Leć

²² Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša i Grad Šibenik

Zaključno s krajem 2017. godine, veliki broj jedinica lokalne samouprave nije uspostavio odvojeno prikupljanje biootpada i otpadnog tekstila i obuće. Prve prijave reciklažnih dvorišta u Očevidnik reciklažnih dvorišta su iz srpnja 2019. godine, kada su u Očevidnik reciklažnih dvorišta upisani Bikarac d.o.o. Centar za gospodarenje otpadom Šibensko-kninske županije za naselje Šibenik u Gradu Šibenik i Gradska čistoća Drniš d.o.o za više naselja u Gradu Drnišu.

U Šibensko-kninskoj županiji nema reciklažnog dvorišta za građevni otpad. Prostornim planom Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 11/02, 10/05, 3/06, 5/08, 6/12, 9/12 - pročišćeni tekst, 4/13, 8/13 - ispravak, 2/14, 4/17), kao lokacije za smještaj građevina za prikupljanje, obradu i privremeno odlaganje građevnog otpada, određene su lokacije: Jarebinjak (Općina Rogoznica) i Moseć (Grad Drniš, prethodno potrebno sanirati odlagalište).

Gospodarenje građevnim otpadom koji ne sadrži azbest i konačno odlaganje ostatnog građevnog otpada, osim na lokaciji Centra za gospodarenje otpadom Bikarac, moguće je i na napuštenim eksploatacijama boksita Mratovo, Džapići - Čveljići (Općina Promina) te na predjelu kamenoloma Veprštak (Općina Tisno), Pišća - Kreševo i Leć (Grad Vodice), Razdolje (općina Kijevo), Stara Straža (Grad Knin) i uz gospodarsku zonu Kljake (Općina Ružić).

U Šibensko-kninskoj županiji nema kazete za zbrinjavanje azbestnog otpada, niti je lokacija iste određena u Prostornom planu Šibensko-kninske županije.

4.3.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom.

U kružnom gospodarstvu vrijednost proizvoda zadržava se što je dulje moguće. Nastajanje otpada svodi se na najmanju moguću mjeru i to ne samo otpada koji nastaje u proizvodnim procesima, već sustavno tijekom čitavog životnog ciklusa proizvoda i njegovih komponenti. Resursi se zadržavaju u gospodarstvu nakon kraja uporabnog vijeka proizvoda kako bi se opetovano produktivno upotrebljavali i tako stvarali novu vrijednost. Prelazak na kružno gospodarstvo podrazumijeva promjene u cijelom lancu vrijednosti, od dizajna proizvoda do novih poslovnih i tržišnih modela, od novih načina pretvaranja otpada u resurse do novih načina ponašanja potrošača. Sprečavanjem nastanka otpada, ekološkim dizajnom, korištenjem otpada kao resursa, smanjuje se pritisak na okoliš, povećava se sigurnost nabave sirovina, konkurentnost i inovacije, pridonosi se otvaranju novih radnih mjesta.

Mjere sprječavanja nastanka otpada i održivog gospodarenja otpadom određene su propisima i planovima gospodarenja otpadom. Ključni dokumenti je Plan gospodarenja otpadom RH. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, na snazi je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17). Jedinice lokalne samouprave dužne su kroz svoje planove gospodarenja otpadom razraditi obveze koje su im određene propisima te provoditi mjere iz državnog plana gospodarenja otpadom.

4.3.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.3-1	Sprječavanje nastanka otpada		
C4.3-2	Unaprjeđenje sustava gospodarenja komunalnim otpadom		
C4.3-3	Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada		
C4.3-4	Sanacija lokacija onečišćenih otpadom		
C4.3-5	Unaprjeđenje kvalitete podataka o gospodarenju otpadom		
C4.3-6	Podizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskom okolišu i morskom otpadu		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.3-1	4.3-1: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave postaviti poveznicu na portal Sprječavanja nastanka otpada. ²³	ŠKŽ-ured župana, JLS	2021. godina
C4.3-1 C4.3-2 C4.3-3	4.3-2: Izraditi planove gospodarenja otpadom.	JLS	po isteku planova koji su danas na snazi
C4.3-1	4.3-3: Izradom uputa ²⁴ koje se odnose na sprečavanje nastanka otpada ugraditi principe sprječavanja nastanka otpada u redovan rad županijske uprave, gradskih i općinskih uprava te trgovačkih društava, ustanova i institucija čiji su osnivači i/ili (su)vlasnici Šibensko-kninska županija i/ili gradovi i općine.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, ured župana i stručne službe, JLS, trgovačka društva, ustanove i institucije čiji su osnivači i/ili (su)vlasnici ŠKŽ i JLS	2021. godina
C4.3-1 C4.3-2 C4.3-6	4.3-4: Poboljšati vidljivost projekata sprječavanja nastanka otpada ²⁵ koji se provode u Šibensko-kninskoj županiji putem ciljanih radionica za razmjenu iskustava i objava u sredstvima javnog informiranja.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano

²³ Portal sprječavanja nastanka otpada središnja je on-line lokacija na kojoj se nalaze ključne informacije za upravna tijela, stručnu znanstvenu i širu javnost o mogućnostima, načinima, mjerama i aktivnostima iz područja sprječavanja nastanka otpada.

²⁴ Kroz upute uputiti da se pri izradi, odnosno ispisu papirnatih materijala u najvećoj mogućoj mjeri primjenjuje obostrani ispis, da se u komunikaciji i redovnom radu u najvećoj mogućoj mjeri koristi elektronska komunikacija, da se slobodni prostor na starom papiru koristiti kao koncept papir, za bilješke i slično, da se izbjegava nabava i korištenje proizvoda za jednokratnu upotrebu, da se nabavlja i koristi uredski materijal u količini primjerenoj za obavljanje poslova, višak uredskog materijala ili prigodnih materijala, kao što su npr. rokovnici s utisnutom kalendarskom godinom koja nije tekuća ili kalendari i slično, ne bacati, već isti u najkraćem mogućem roku donirati stanovnicima slabijeg imovinskog statusa. U uputama obuhvatiti i primjenu mjerila zelene javne nabave.

²⁵ Primjeri projekata koji se provode u Županiji su: "Eko-knjižnica igračaka" Ekološke udruge Krka Knin i "Zlarin bez plastike".

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.3-1 C4.3-2	4.3-5: Organizirati natječaj za najbolje projekte sprječavanja nastanka otpada za udruge civilnog društva, udruge građana i širu javnost.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom u dvije godine
C4.3-1	Mjera 4.5-1 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-1 Održivi turizam i mjera 4.5-11 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-1 Sprječavanje nastanka otpada.	Vidjeti mjere 4.5-1 i 4.5-11 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C4.3-3	4.3-6: U dokumentima prostornog uređenja jedinica lokalnih samouprava odrediti lokacije reciklažnih dvorišta za građevni otpad.	JLS	2021. godina
C4.3-3	4.3-7: U Prostornom planu Šibensko-kninske županije odrediti lokaciju kazete za azbestni otpad.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ	2021. godina
C4.3-4	4.3-8: Lokacije s nepropisno odbačenim otpadom evidentirati u Evidenciju lokacija odbačenog otpada. Odrediti prioritetne lokacije s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina za evidentiranje lokacija s nepropisno odbačenim otpadom i 2021. za određivanje prioritetnih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju
C4.3-4	4.3-9: Sanirati lokacije s nepropisno odbačenim otpadom.	JLS	prema utvrđenim prioritetima ²⁶
C4.3-4	4.3-10: Završiti sanaciju odlagališta otpada Macure, Moseć, Mala Promina, Bratiškovački gaj, Dubrava i Hripe.	JLS	2022. godina

²⁶ Rok za provođenje sanacije lokacija s nepropisno odbačenim otpadom prema **Planu gospodarenja otpadom RH** za razdoblje 2017.-2022. **je 2020. godina.** Međutim, s obzirom na velik broj lokacija s nepropisno odbačenim otpadom - 176 divljih odlagališta u 2017. godini, ta se mjera Plana gospodarenja otpadom RH **neće ispuniti u 2020.** te su u ovom Programu zaštite okoliša ŠKŽ dane **mjere za određivanje prioriteta i potom žurno sanaciju najkritičnijih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom.**

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.3-2 C4.3-5	4.3-11: Održavati radne sastanke na temu izrade izvješća o provođenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i prikupljanja, obrade i dostave podataka o gospodarenju komunalnim otpadom nadležnim tijelima.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ
C4.3-6	4.3-12: Izraditi višejezični informativno-obrazovni materijal o problemu plastičnog otpada u moru te ga istaknuti u uredima turističke zajednice na obali i na najposjećenijim plažama.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
C4.3-6	4.3-13: U suradnji s udrugama civilnog društva i ronilačkim klubovima organizirati akcije čišćenja podmorja od morskog otpada.	JLS Šibenik i Vodice, Murter- Kornati, Pirovac, Primošten, Rogoznica, Tisno i Tribunj	kontinuirano
C4.3-6	4.3-14: Osmisliti način prijave i evidentiranja podataka o lokacijama s morskim otpadom.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
KRATICE: Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), jedinice lokalne samouprave (JLS), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije (JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ)			
NAPOMENA: Uz prethodno navedene mjere, čija je provedba posebno istaknuta s obzirom na stanje u Šibensko-kninskoj županiji, ovim Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se provedba i drugih mjera Plana gospodarenja otpadom RH te provedba planova gospodarenja otpadom JLS.			

4.4. Ozelenjavanje javne nabave

Zelena javna nabava dobrovoljni je instrument zaštite okoliša kojim se promiče zaštita okoliša i održiva potrošnja i proizvodnja. Šibensko-kninska županija, jedinice lokalne samouprave u sastavu Županije te niz poslovnih subjekata u Županiji²⁷ obveznici su javne nabave te primjenom mjerila zelene javne nabave mogu pridonijeti zaštiti okoliša, održivoj potrošnji proizvodnji pa time i niskougljičnom razvoju i kružnom gospodarstvu.

4.4.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Zelena javna nabava postupak je kojim naručitelji nabavljaju robu, radove i usluge koji tijekom svojeg životnog vijeka imaju manji učinak na okoliš od roba, radova i usluga s istom osnovnom funkcijom koje bi inače naručili.

Mjerila zelene javne nabave razvijaju se kako bi se olakšalo uključivanje zelenih zahtjeva u dokumentaciju o nadmetanju u javnoj nabavi. Mjerila zelene javne nabave tehnički su pokazatelji

²⁷ Obveznici javne nabave određeni su Zakonom o javnoj nabavi (NN 120/16)

utjecaja na okoliš nabave određenih roba, radova i usluga. Oni sadrže ključne pritiske na okoliš koji se odnose na potrošnju resursa i energije, učinak na bioraznolikost i eutrofikaciju, toksičnost, emisiju onečišćujućih tvari, ugljikova dioksida i drugih stakleničkih plinova te nastajanje otpada.

Tijekom izrade ovoga Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, Europska komisija razvila je mjerila zelene javne nabave²⁸ za sljedeće kategorije roba, radova i usluge: (1) sredstva za čišćenje i usluge čišćenja, (2) računala i monitori, (3) papir za ispis i kopiranje, (4) električna energija, (5) medicinska električna i elektronička oprema, (6) hrana i catering, (7) proizvodi i usluge za vrtove, (8) namještaj, (9) uređaji za ispis i kopiranje, (10) projektiranje, izgradnja i upravljanje poslovnim zgradama, (11) cestovni promet, (12) projektiranje, izgradnja i održavanje cesta, (13) prometna rasvjeta i signalizacija, (14) boje, lakovi i oznake na kolniku, (15) tekstilni proizvodi i usluge, (16) sanitarna oprema, (17) zahodi i pisoari s ispiranjem, (18) infrastruktura za otpadne vode i (19) grijači koji koriste toplu vodu.

Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine odredio je nacionalna zelena mjerila za sljedeće skupine proizvoda i usluga: (1) papir za ispis i kopiranje, (2) motorna vozila, (3) električna energija, (4) usluge čišćenja, (5) telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima i (6) uredska i informatička oprema. Važnost zelene javne nabave istaknuta je i u IV. Nacionalnom planu energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2017. do 2019. i u Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (NN 3/17).

Propisi koji uređuju javnu nabavu daju mogućnost uključivanja mjerila zelene javne nabave u tehničke specifikacije, kriterije za odabir ponude i/ili uvjete za izvršenje ugovora predmeta nabave. Unatoč tome, kao i unatoč mjerama iz Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine, obveznici javne nabave u Županiji proveli su u razdoblju od 2014. do 2017. godine samo dva postupka zelene nabave. Oba postupka provedena su 2017. godine. Vrijednost zelene javne nabave iznosila je svega 0,83% od ukupne vrijednosti javne nabave u 2017. godini u Šibensko-kninskoj županiji.

4.4.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Ozelenjavanje javne nabave.

Ključni dokument koji određuje mjere / aktivnosti za ozelenjavanje javne nabave je nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu. Zadnji je plan bio Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine. Njegov strateški cilj bio je, u skladu s europskim ciljem²⁹, 50% provedenih postupaka javne nabave u Republici Hrvatskoj uz primjenu zelenih mjerila do 2020. godine. Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2018. do 2020.

²⁸ Mjerila imaju dvije razine - osnovnu i sveobuhvatnu. **Osnovna mjerila** primjenjiva su za svakog naručitelja u državama članicama i sadrže osnovne okolišne stavke čija implementacija donosi pozitivne učinke na okoliš. **Sveobuhvatna mjerila** primjenjiva su za sve naručitelje kojima je u interesu kupiti ekološki najbolje i najnaprednije proizvode koji su trenutno dostupni na tržištu. U usporedbi s proizvodima koji imaju iste ili slične funkcije. Ova mjerila zahtijevaju određeno povećanje troškova i dodatnu administraciju.

²⁹ 7. Akcijski program za okoliš - Opći program djelovanja Europske unije za okoliš do 2020. godine "Živjeti dobro unutar granica našeg planeta" iz 2013. godine postavio je na razini EU strateški cilj primjene mjerila zelene javne nabave u najmanje 50% javne nabave. Na državama članicama je da odrede u kojem će razmjeru uključiti mjerila zelene javne nabave u postupke javne nabave.

godine s pogledom na 2023. godinu tijekom izrade ovoga dokumenta nije donesen. Potreba provedbe zelene javne nabave prepoznata je i u IV. Nacionalnom planu energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2017. do 2019. i u Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022.

4.4.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.4 Ozelenjavanje javne nabave			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.4-1	Povećanje udjela zelene nabave u postupcima nabave javnih i sektorskih naručitelja, obveznika javne nabave sa sjedištem u Šibensko-kninskoj županiji		
C4.4-2	Uključivanje mjerila zelena javne nabave u postupke jednostavne nabave, koje provode javni i sektorski naručitelji sa sjedištem u Šibensko-kninskoj županiji		
C4.4-3	Promocija zelene javne nabave		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.4-1 C4.4-3	4.4-1: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na portal Zelena javna nabava. ³⁰	ŠKŽ-ured župana	2021. godina
C4.4-1 C4.4-2	4.4-2: Održavati radne sastanke o zelenoj javnoj nabavi s ciljem razmjene informacija i iskustava primjene mjerila zelene javne nabave.	ŠKŽ-UOIPZP, JLS i drugi javni naručitelji te sektorski naručitelji	minimalno jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP
C4.4-1 C4.4-3	4.4-3: Održavati radionice za gospodarske subjekte o zelenoj javnoj nabavi.	ŠKŽ-UOIPZP, HGK ŽK Šibenik / mogućnost suradnje s MIN.OK	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP
C4.4-1 C4.4-3	4.4-4: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti mjere zelene nabave.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano
C4.4-2	4.4-5: Uključiti mjerila zelene javne nabave u opće akte javnih i sektorskih naručitelja o jednostavnoj nabavi.	javni naručitelji i sektorski naručitelji	2021. godina
KRATICE: Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Upravni odjel za imovinsko-pravne i zajedničke poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOIPZP), jedinice lokalne samouprave (JLS), Županijska komora Šibenik-Hrvatska gospodarska komora (HGK ŽK Šibenik), ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša (MIN.OK)			
NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu te provedba mjera zelene nabave iz drugih nacionalnih strateških i planskih dokumenata i programa.			

³⁰ Portal Zelena javna nabava središnja je on-line lokacija za objavu informacija važnih za zelenu javnu nabavu, za prikaz primjera dobre prakse, za pružanje mogućnosti izobrazbe o zelenoj javnoj nabavi, za objavu materijala za e-učenje i dr..

4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja

Ograničenost prirodnih resursa i negativni utjecaji na okoliš uzrokovani njihovom potrošnjom zahtijevaju unaprjeđenje postojećih i iznalaženje novih modela za njihovo održivo korištenje. Održivi razvoj je integralni ekonomski, tehnološki, socijalni i kulturni razvoj, usklađen s potrebama zaštite i unapređenja okoliša, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju jedan od ključnih izazova u postizanju održivog razvoja te Šibensko-kninska županija treba težiti tom cilju.

4.5.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Održiva potrošnja i proizvodnja odnose se na promicanje djelotvornosti u korištenju resursa i energetske učinkovitosti, održivu infrastrukturu i pružanje pristupa osnovnim uslugama, zelena i dostojanstvena radna mjesta te bolju kvalitetu života za sve.

Cilj održive potrošnje i proizvodnje je "s manje raditi više i bolje" stvarati veću vrijednost upotrebom manje količine resursa, smanjenjem troškova i učinaka na okoliš.

Održiva proizvodnja i potrošnja zahtjeva suradnju niza dionika koji djeluju u cijelom lancu opskrbe od proizvođača do krajnjeg potrošača. To obuhvaća gospodarske subjekte, potrošače, upravna tijela i tijela javne vlasti, znanstvenike, udruge civilnog društva, sredstva javnog priopćavanja i druge dionike. Cijeli lanac opskrbe podrazumijeva sve faze životnog vijeka proizvoda ili usluge: sirovina, osmišljavanja proizvoda i usluga, proizvodnja proizvoda, lanci opskrbe, uporaba proizvoda ili usluge, kraj životnog vijeka, mogućnost ponovne uporabe proizvoda ili recikliranja otpada te učinci odlaganja ako se otpad ne može reciklirati ili oporabiti.

U održivom razvoju teži se stvaranju kvalitetnih, dugotrajnih i konkurentnih proizvoda i usluga, koji koriste optimalne količine prirodnih resursa koje se maksimalnog iskorištavaju. Nastanak otpada svodi se na najmanju moguću mjeru, a otpad koji nastaje predstavlja resurs u proizvodnim procesima. Razvijeni su i primjenjuju se instrumenti kao što su ekološke inovacije, ekološki dizajn, ekološko upravljanje, eko oznake i oznake potrošnje energija te zelena javna nabava. Potrošači svojim pravilnim odabirom proizvoda i usluga, umjerenošću pri potrošnji, pravilnim gospodarenjem otpadom koji nastaje od proizvoda, ali i racionalnom i umjerenom potrošnjom vode, plina, električne energije pridonose promjeni obrazaca neodržive potrošnje.

Dio gospodarskih subjekata iz Šibensko-kninske županije ima uveden sustav upravljanja okolišem ISO 14001³¹, ali niti jedan gospodarski subjekt nema uveden sustav za ekološko upravljanje i neovisno ocjenjivanje (EMAS)³² i niti jedna pravna ili fizička osoba nije u razdoblju od 2014. do 2017. godine

---

³¹ Norma ISO 14001 zahtjeva da organizacija oblikuje svoju politiku upravljanja okolišem i definira ciljeve, uvažavajući zakonske zahtjeve i informacije o značajnim aspektima okoliša. Norma je primjenjiva u svim djelatnostima.

³² EMAS je sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja kojim organizacije procjenjuju utjecaj svoje djelatnosti na okoliš, informiraju javnost o trenutnoj procjeni stanja utjecaja te unapređuju učinkovitost rada u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša. Uključivanje u sustav EMAS je dobrovoljno i dostupno je svim ekonomskim sektorima, odnosno pravnim i fizičkim osobama.

među nositeljima prava korištenja znakova zaštite okoliša.³³ Kako se vidi iz poglavlja 4.4. Ozelenjavanje javne nabave, mjerila zelene nabave rijetko se primjenjuju u javnoj nabavi u Županiji.

Podaci u poglavljima 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova i 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom pokazuju da su potrebne promjene u navikama potrošača kako bi se potaklo korištenje održivih vidova prometa te životne i potrošačke navike koje za rezultat imaju smanjenje nastanka otpada.

Međutim, potrebno je istaknuti i primjere održivog promišljanja: (1) donošenje Master plana turizma Šibensko-kninske županije 2017. godine s ciljem određivanja mogućnosti integriranog i održivog turističkog razvoja Županije, (2) izrada studije Mapiranje resursa i održivo upravljanje sektorom marikulture u Šibensko-kninskoj županiji u 2017. godini u sklopu projekta "CODE Aquaculture - Suradnja za razvoj marikulture", (3) provedba akcijskih planova energetske učinkovitosti Šibensko-kninske županije i Grada Šibenika, (4) projekti Grada Šibenika usmjereni na povećanje urbane mobilnosti i većoj kvaliteti javnog prijevoza, (5) ulaganja u ekološku poljoprivredu kroz program potpora / razvoja poljoprivrede Šibensko-kninske županije.

4.5.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje.

Održivi razvoj je integralni ekonomski, tehnološki, socijalni i kulturni razvoj, usklađen s potrebama zaštite i unapređenja životne sredine, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju jedan je od ključnih izazova održivog razvoja. Cilj održive proizvodnje i potrošnje je smanjiti potrošnju prirodnih resursa, smanjiti nastanak opasnih i štetnih tvari, smanjiti emisije u zrak, vodu i tlo te smanjiti ili spriječiti nastajanje otpada. Također, kroz održivu proizvodnju i potrošnju podržava se održivi i uključivi razvoj, ublažava se siromaštvo i uspostavlja bolja kvaliteta života.

10-godišnji okvir za programe održive potrošnje i proizvodnje usvojen je na Konferenciji Ujedinjenih naroda o održivom razvoju u Rio de Janeiru, Brazil, 2012. godine, u sklopu zaključnog dokumenta "Budućnost kakvu želimo". 10-godišnji okvir za programe održive potrošnje i proizvodnje odnosi se na razdoblje od 2012. do 2022. godine te je predviđeno da se u sklopu njega razvijaju dobrovoljni programi, projekti i inicijative s ciljem razdvajanja gospodarskog rasta od degradacije okoliša.

Brojni su sektori u kojima se mogu primijeniti obrasci održive proizvodnje i potrošnje kako bi se smanjila potrošnja prirodnih resursa, smanjio nastanak opasnih i štetnih tvari, smanjile emisije u zrak, vodu i tlo te smanjilo nastajanje otpada. U 10-godišnjem okviru za programe održive potrošnje i proizvodnje izrađeni su sljedeći programi: (1) održiva javna nabava, (2) informacije za potrošače, (3) održivi turizam, (4) održivi životni stilovi i obrazovanje, (5) održive zgrade i izgradnja i (6) održiva proizvodnja i potrošnja hrane.

---

³³ Znakovi zaštite okoliša su znak zaštite okoliša "Prijatelj okoliša" i znak zaštite okoliša Europske unije - EU Ecolabel. To su dobrovoljni instrumenti zaštite okoliša pomoću kojih proizvođači i davatelji usluga pokazuju da poštuju visoke standarde zaštite okoliša tijekom životnog ciklusa proizvoda i pružene usluge.

4.5.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.5-1	Održivi turizam		
C4.5-2	Održiva proizvodnja i potrošnja hrane		
C4.5-3	Održivo korištenje prirodnih resursa		
C4.5-4	Održiva javna nabava		
C4.5-5	Podizanje znanja o znakovima zaštite okoliša i sustavima upravljanja okolišem		
C4.5-6	Podizanje svijesti o potrebi održive potrošnje u svakodnevnom životu i poslovnim aktivnostima		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.5-1 C4.5-2	4.5-1: Pružati potporu projektima/programima sprječavanja nastanka otpada od hrane u hotelima i ugostiteljskim objektima.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano
C4.5-1	4.5-2: U natječaje za davanje koncesija na pomorskom dobru povezanih s turističkim djelatnostima uvrstiti i kriterije koji se odnose na zaštitu okoliša.	ŠKŽ-UOPPOR	kontinuirano
C4.5-1	Mjere 4.3-12 , 4.3-13 i 4.3-14 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-6 Postizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskome okolišu i morskome otpadu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-1 Održivi turizam.	Vidjeti mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C4.5-2	4.5-3: Poticati održive oblike poljoprivredne proizvodnje (ekološka poljoprivreda, tradicijska proizvodnja).	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano
C4.5-2 C4.5-3	4.5-4: Razviti program poticanja razvoja održivih projekata u poljoprivredi koji kroz načine primjene gnojiva i gospodarenja nusprodukata iz stočarske proizvodnje pridonose smanjenju onečišćenja vodnih tijela.	ŠKŽ-UOPRR, ŠKŽ-UOZOKP	2022. godina
C4.5-3	4.5-5: Rezultate studije Mapiranje resursa i održivo upravljanje sektorom marikulture u Šibensko-kninskoj županiji iz 2017. godine ugraditi u dokumente prostornog uređenja	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, ŠKŽ-UOZOKP, JLS	prilikom izrade, odnosno izmjene i dopune dokumenata prostornog uređenja

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.5-3	Mjere 4.1-2, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-2 Energetska učinkovitost istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-3 Održivo korištenje prirodnih resursa.	Vidjeti mjere 4.1-2, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C4.5-3	Mjere 3.3-5 i 3.3-6 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra istovremeno su i mjere za postizanje cilja C.4-5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje / C4.5-3 Održivo korištenje prirodnih resursa.	Vidjeti mjere 3.3-5 i 3.3-6 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.1.3. Ciljevi i mjere.	
C4.5-3 C4.5-6	4.5-6: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojna agencija Šibensko-kninska županija postaviti poveznicu na Nacionalni portal energetske učinkovitosti. ³⁴	ŠKŽ-ured župana, JU Razvojna agencija ŠKŽ	2021. godina
C4.5-4	4.5-7: Održavati radne sastanke o održivoj javnoj nabavi s ciljem podizanja znanja i razrade mjerila održive nabave koji se mogu primjenjivati u javnoj nabavi obveznika javne nabave u Šibensko-kninskoj županiji	ŠKŽ-UOIPZP, JLS i drugi javni naručitelji te sektorski naručitelji	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP
C4.5-5	4.5-8: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na EMAS portal.	ŠKŽ-ured župana	2021. godina
C4.5-5	4.5-9: Održavati radionice za gospodarske subjekte o znakovima zaštite okoliša i sustavima upravljanja okolišem, kako bi se gospodarski subjekti upoznali s eko oznakama i sustavima upravljanja okolišem i njihovom ulogom u održivom razvoju te kako bi ih se uputilo u procedure ishođenja istih.	ŠKŽ-UOZOKP, HGK ŽK Šibenik / mogućnost suradnje s MIN.OK	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOZOKP
C4.5-5	4.5-10: Kako bi se potakao interes šire javnosti za odabir održivih i zelenih proizvoda i usluga te odgovornost prema okolišu, na mrežnoj stranici Šibensko-kninske županije dati pregled i osnovne informacija o znakovima zaštite okoliša, oznakama energetske učinkovitosti i oznakama ekoloških proizvoda.	ŠKŽ-ured župana u suradnji s ŠKŽ-UOZOKP i ŠKŽ-UOG	2021. godina

³⁴ Nacionalni portal energetske učinkovitosti središnje je mjesto informiranja o energetske učinkovitosti putem kojeg zainteresirani korisnici dobivaju važne informacije i upute o projektima, događanjima, obvezama energetske ušteda te energetske učinkovitosti općenito. Informacije su o energetske učinkovitosti grupirane u tri sektora: građani, komercijalni sektor i javni sektor.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.5-2 C4.5-6	4.5-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati važnost održive potrošnje u svakodnevnom životu s naglaskom na sprječavanje nastanka otpada od hrane.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
C4.5-6	Mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-8, 4.1-11 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-1 Održivi promet s niskim razinama emisije istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje / C4.5-6 Podizanje svijesti o potrebi održive potrošnje u svakodnevnom životu i poslovnim aktivnostima.	Vidjeti mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-8, 4.1-11 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C4.5-6	Mjere 4.3-1, 4.3-2, 4.3-3, 4.3-4 i 4.3-5 , za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-1 Sprječavanje nastanka otpada istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje / C4.5-6 Podizanje svijesti o potrebi održive potrošnje u svakodnevnom životu i poslovnim aktivnostima.	Vidjeti mjere 4.3-1, 4.3-2, 4.3-3, 4.3-4 i 4.3-5 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
<p>KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Upravni odjel za pomorstvo, promet i otočni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPPOR), Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPRR), Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije (JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ), jedinice lokalne samouprave (JLS), Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije (JU Razvojna agencija ŠKŽ), Upravni odjel za imovinsko-pravne i zajedničke poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOIPZP), Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Županijska komora Šibenik-Hrvatska gospodarska komora (HGK ŽK Šibenik), ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša (MIN.OK.), Upravni odjel za gospodarstvo Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOG)</p>			
<p>NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba Strategije turizma Republike Hrvatske i njenog Akcijskog plana razvoja zelenog turizma iz 2016. godine te provedba Master plana turizma Šibensko-kninske županije iz 2017. godine, posebice mjera kojima je određena izrada obuhvatne inventarizacija turističkih resursa, evaluacija turističkih resursa za korištenje u turizmu te poticanje povezivanja turizma s poljoprivredom i drugim kompatibilnim djelatnostima (ribarstvo, marikultura, ...).</p>			

4.6. Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija

Okolišni otisak predstavlja odnos između ljudskih zahtjeva i regenerativne sposobnosti biosfere. Smanjenje okolišnog otiska podrazumijeva smanjenje korištenja prirodnih dobara i smanjenje pritiska na okoliš kao što je proizvodnja otpada, emisije u zrak i vode, onečišćenje tla, proizvodnja opasnih kemikalija i tvari. Stoga Šibensko-kninska županija svojim angažmanom treba poticati i pridonijeti smanjenju okolišnog otiska.

4.6.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

U zaštiti okoliša sve se češće primjenjuju alati koji kvantificiraju utjecaj proizvoda, usluga, poslovnih pa i svakodnevnih aktivnosti na okoliš te na taj način omogućavaju njihovu međusobnu usporedbu s ciljem iskazivanja manjeg utjecaja na okoliš.

Jedan od primjera takvih alata je danas opće prepoznat pokazatelj ugljikov otisak (engl. carbon footprint). On je mjerilo za praćenje tranzicije prema neutralnim emisijama stakleničkih plinova, kojim se može iskazati, pratiti i usporediti emisija stakleničkih plinova za različite vrste proizvoda, usluga, aktivnosti i organizacija: $tCO_2/država$, $tCO_2/sektor$, tCO_2eq/KWh , tCO_2/BDP , tCO_2/km , itd.

Okolišni otisak (engl. ecological footprint) predstavlja zbir svih "ekoloških usluga" koje proizvodi, usluge, aktivnosti zahtijevaju od određenog prostora. On podrazumijeva biološki obradive površine potrebne za usjeve, pašnjake, naseljena područja, ribolovna i šumska područja i drugo. Metodologije za mjerenje okolišnog otiska uzimaju u obzir "životni ciklus proizvoda i usluga" (engl. life-cycle assessment), kako bi se razvili zajednički kriteriji i metode putem kojih se ocjenjuje okolišni otisak proizvoda ili organizacije. Također, razvijaju se eko-oznake koje se dodjeljuju proizvodima i uslugama koji udovoljavaju specifičnim mjerilima za pojedine skupine proizvoda i usluga. Poticanjem koncepta okolišnog otiska proizvoda i usluga potiče se razvoj tržišta zelenih proizvoda, eko-inovacije i zelene investicije.

Sustavi i norme upravljanja okolišem olakšavaju postizanje ciljeva okolišne politike i važan su dio koncepta održivog razvoja i uvođenja kružnog gospodarstva. U Republici Hrvatskoj općepoznata su dva dobrovoljna sustava upravljanja zaštitom okoliša: međunarodna norma ISO 14001 i sustav za ekološko upravljanje i neovisno ocjenjivanje (EMAS) koji su namijenjeni svim vrstama organizacija. Sustav EMAS ide dalje od norme ISO 14001 te podrazumijeva transparentnost, uključivanje zaposlenika, godišnje praćenje i verifikaciju izvješća o okolišu.

Kako je već navedeno u poglavlju 4.5. Održiva potrošnje i proizvodnja, dio gospodarskih subjekata u Šibensko-kninskoj županiji ima uveden sustav upravljanja okolišem ISO 14001, ali niti jedan gospodarski subjekt nema uveden EMAS sustav i niti jedna pravna ili fizička osoba nije u razdoblju od 2014. do 2017. godine bila među nositeljima prava korištenja znakova zaštite okoliša. Kako se vidi iz poglavlja 4.4. Ozelenjavanje javne nabave, obveznici javne nabave u Županiji rijetko primjenjuju mjerila zelene nabave.

4.6.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija.

Smanjenje okolišnog otiska podrazumijeva smanjenje korištenja prirodnih dobara i smanjenje pritiska na okoliš kao što je proizvodnja otpada, emisije u zrak i vode, onečišćenje tla, proizvodnja opasnih kemikalija i tvari. Osim zaštite okoliša, time se pridonosi održivom razvoju, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života.

4.6.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.6-1	Poticanje uvođenja EMAS i ISO14001 sustava te znakova zaštite okoliša		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.6-1	Mjere 4.5-8, 4.5-9 i 4.5-10 za postizanje cilja Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-5 Podizanje znanja o znakovima zaštite okoliša i sustavima upravljanja okolišem istovremeno su i mjere za postizanje cilja Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija / C1 Poticanje uvođenja EMAS i ISO14001 sustava te ekološkog označavanja.	Vidjeti mjere 4.5-8, 4.5-9 i 4.5-10 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	

4.7. Istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga

Svrha inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga je sprečavanje, ograničavanje, smanjivanje ili ispravljanje šteta u okolišu. One trebaju omogućiti tranziciju društva i gospodarstva prema kružnom gospodarstvu i održivom razvoju s niskim emisijama stakleničkih plinova. Poslovi budućnosti vezani su za zelene tehnologije i zelena radna mjesta te Šibensko-kninskoj županija treba svojim pozitivnim angažmanom poticati istraživanje i razvoj zelenih i inovativnih tehnologija, procesa i usluga.

4.7.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Teme zelenih tehnologija i inovativnih tehnologija postaju od sve većeg značaja u modernom društvu i gospodarstvu koje prepoznaje potrebu održivog razvoja.

Kako bi se potaklo istraživanje i razvoj zelenih i inovativnih tehnologija procesa i usluga dostupni su različiti programi. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, glavni program kroz koji se provodi financiranje istraživanja i razvoja je europski program Obzor 2020. Istraživanje i razvoj zelenih i inovativnih tehnologija obuhvaćeno je i Operativnim programom za

koheziju i konkurentnost za razdoblje od 2014. do 2020. godine, gdje je kroz prioritetnu os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacije, bilo omogućeno sufinanciranje projekata koji imaju za cilj potaknuti eko-inovacije radi smanjenja potrošnje resursa, zaštite okoliša i klime. U okviru prioritetne osi 1 Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija, otvoreni su 2019. godine i natječaji ministarstva nadležnog za gospodarstvo: "Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja - faza II".

Financijskim sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj dodjeljivat će se državne potpore poduzetnicima koji provode projekte istraživanja i razvoja s ciljem razvoja novih proizvoda, usluga, tehnologija i poboljšanja poslovnih procesa, koji ulažu u vlastite inovacijske kapacitete ili jačaju suradnju sa znanstveno-istraživačkim institucijama kroz potpore za projekte.

I u Šibensko-kninskoj županiji prepoznata je potreba za zelenim tehnologijama i inovativnim rješenjima. Tako su primjerice na osnovi Akcijskog plana energetske učinkovitosti Šibensko-kninske županije 2014.-2016. izvršene investicije od 972.000,00 kn u 2014. godini za ugradnju solarnih kolektora (djelomično sufinancirano od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i korisnika) i 545.275,68 kn u 2016. godine za elektrifikaciju obiteljskih kuća u ruralnim dijelovima Županije - izgradnja otočnih fotonaponskih elektrana, što predstavlja primjere uvođenja zelenih tehnologija. Potrebu primjene zelenih i/ili inovativnih tehnologija i rješenja prepoznaje sve više gospodarskih subjekata, koji u tome vide priliku za smanjenje pogonskih i drugih troškova i koji kroz različite projekte uvode u svoje aktivnosti proizvodnju toplinske energije iz obnovljivih izvora, detaljnije praćenje i upravljanje svojim procesima i uslugama i sl.

Temelj za istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga su senzibilizacija za zaštitu okoliša te sustav obrazovanja koji prepoznaje potrebu zaštite okoliša i tranziciju prema održivom razvoju s niskim razinama emisije stakleničkih plinova. Zelene i inovativne tehnologije i rješenja te racionalno korištenje prirodnih resursa budućnost su razvoja te je iste potrebno poticati i na regionalnoj razini pozitivnim okruženjem za inicijative, projekte, akcije, međunarodnu suradnju koja je vezana uz ovo područje.

Nova omotnica Europskog strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2021. do 2027. godine nastavlja sa još snažnijim poticanjem zelenih tehnologija za tranziciju prema ugljični neutralnom gospodarstvu.

4.7.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje navodi cilj Istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga.

Preduvjet za istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga suradnja je svih subjekata zaštite okoliša, a posebice znanosti i gospodarskog sektora. Šibensko-kninska županija može svojim pozitivnim angažmanom poticati te razvojne pravce, stvaranjem pozitivnog okruženja za inicijative, projekte, akcije, međunarodnu suradnju koja je vezana uz zelene inovativne tehnologije i rješenja. Potencijalni korisnici su obrazovne institucije, razvojne agencije, nevladine udruge i privatni sektor.

4.7.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C4.7-1	Podrška razvoju kongresnog turizma orijentiranog zelenom gospodarstvu		
C4.7-2	Podrška projektima primjene inovativnih i suvremenih tehnika i racionalizacije korištenja prirodnih resursa		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C4.7-1	4.7-1: Podržavati inicijative koje pomažu razvoju kongresno turističke djelatnosti sa znanstveno stručnim sadržajima zelenog gospodarstva.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano
C4.7-2	4.7-2: Podržavati inovativne projekte valorizacije prirodnih i kulturnih vrijednosti županije uz primjenu suvremenih IT i drugih tehnika.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano
C4.7-2	Mjere 3.3-5 i 3.3-6 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga / C4.7-2 Podrška projektima primjene inovativnih i suvremenih tehnika i racionalizacije korištenja prirodnih resursa.	Vidjeti mjere 3.3-5 i 3.3-6 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C4.7-2	Mjere 4.3-1 , 4.3-4 i 4.3-5 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-1 Sprječavanje nastanka otpada istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga / C4.7-2 Podrška projektima primjene inovativnih i suvremenih tehnika i racionalizacije korištenja prirodnih resursa.	Vidjeti mjere 4.3-1, 4.3-4 i 4.3-5 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C4.7-2	Mjera 4.5-1 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-1 Održivi turizam i mjera 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga / C4.7-2 Podrška projektima primjene inovativnih i suvremenih tehnika i racionalizacije korištenja prirodnih resursa.	Vidjeti mjere 4.5-1 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
KRATICE: Upravni odjel za gospodarstvo Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOG), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP)			

5. ZAŠTITA OD PRITISAKA I OPASNOSTI ZA ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE POVEZANO S OKOLIŠEM

5.1. Suzbijanje onečišćenja na izvoru

Suzbijanje onečišćenja na izvoru odnosi se na bilo koju mjeru poduzetu kako bi se smanjila, uklonila ili kontrolirala onečišćenja na izvoru te time osigurala zaštita zdravlja ljudi, pojedinih sastavnica okoliša, kao i okoliša u cjelini. Šibensko-kninska županija treba pridonijeti u najvećoj mogućoj mjeri smanjenju onečišćenja na izvoru.

5.1.1. SAŽETI PREGLED STANJA

Suzbijanje onečišćenja na izvoru podrazumijeva provođenje mjera suzbijanja onečišćenja zraka, vode, mora, tla, provođenje sanacija odlagališta, smanjenje izloženosti buci i svjetlosnom onečišćenju, sigurno upravljanje kemikalijama³⁵ i druge teme vezane uz utjecaj okoliša na zdravlje.

Izvori onečišćujućih tvari u zrak obuhvaćaju antropogene i prirodne izvore emisije. Izvori onečišćujućih tvari u zrak dijele se na nepokretne i pokretne izvore emisija. Nepokretni izvori emisija su točkasti i difuzni izvori. Točkasti izvori su izvori kod kojih se onečišćujuće tvari ispuštaju u zrak kroz za to oblikovane ispuste (postrojenja, tehnološki procesi, industrijski pogoni, uređaji, građevine i slično). Kod difuznih izvora onečišćujuće tvari unose se u zrak bez određena ispusta / dimnjaka. Pokretni izvori emisija su prijevozna sredstva koja ispuštaju onečišćujuće tvari u zrak: motorna vozila, šumski i poljoprivredni strojevi, necestovni pokretni strojevi (kompresori, buldožeri, gusjeničari, hidraulični rovokopači, cestovni valjci, pokretne dizalice, oprema za održavanje putova i drugo), lokomotive, plovni objekti, zrakoplovi.

Suzbijanje onečišćenja zraka na izvoru uređeno je propisima koji se odnose na emisije onečišćujućih tvari u zrak iz energetike i industrije, emisije iz cestovnog i ne-cestovnog prometa te radnih strojeva, standarde kvalitete goriva, emisije iz uporabe organskih otapala u određenim aktivnostima i postrojenjima i emisije iz uporabe otapala u premazima te primjenu najbolje raspoloživih tehnika.

Kako je već navedeno u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka, ako se izuzmu emisije od šumskih požara, glavni izvori emisija onečišćujućih tvari u zrak u Šibensko-kninskoj županije su: cestovni promet (dušikovi oksidi, ne-metanski hlapivi organski spojevi i olovo), necestovni promet (dušikovi oksidi i sumporov dioksid), mala kućna ložišta (sumporov dioksid, ne-metanski hlapivi organski spojevi, čestice, ugljikov monoksid, benzo(a)piren, kadmij, i živa), industrija (sumporov dioksid i živa), primjena otapala (ne-metanski hlapivi organski spojevi) i poljoprivreda (amonijak).

Suzbijanje onečišćenja voda i mora uređeno je propisima koji uređuju zaštitu voda, zaštitu okoliša, zaštitu mora, promet, kemikalije, održivo gospodarenje otpadom i druga područja.

Jedan od okolišnih ciljeva je postići minimalno dobro stanje voda. Kako je navedeno u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama, dio vodnih tijela nije u zadovoljavajućem, minimalno dobrom stanju.

---

³⁵ Kemikalije su predmet poglavlja 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama

Rezultati praćenja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju pokazuju da dio uzoraka neprerađene vode iz izvorišta u Šibensko-kninskoj županiji nije zdravstveno ispravan, najvećim dijelom zbog mikrobiološkog onečišćenja. Stoga se u potrebnom obuhvatu provodi dezinfekcija te je u razvodnoj mreži voda za ljudsku potrošnju u najvećoj mjeri zdravstveno ispravna.

Sustavi pročišćavanja u javnoj odvodnji te sustavi pročišćavanja otpadnih tehnoloških i sanitarnih voda i/ili oborinskih voda pojedinih gospodarskih subjekata ne postižu uvijek uvjete za ispuštanje u okoliš određene propisima i/ili vodopravnim dozvolama.

Podaci u poglavlju 3.4. Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem pokazuju trend poboljšanja pojedinih pokazatelja stanja morskog okoliša, ali i dalje prisutan antropogeni utjecaj.

Tlo pohranjuje onečišćenja iz zraka i iz voda. Njegovom onečišćenju pridonose i pojedine gospodarske djelatnosti i nepropisno gospodarenje otpadom. Osim na tlo, nepropisno gospodarenje otpadom ima negativan utjecaj i na druge sastavnice okoliša. Pravilno gospodarenje otpadom uređeno je propisima koji uređuju održivo gospodarenje otpadom. Kako je već istaknuto u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, cjeloviti i održiv sustav gospodarenja otpadom nije u cijelosti uspostavljen pa tako nisu niti sanirana sva odlagališta otpada u Županiji, a značajan je i broj nesaniranih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom tzv. divlja odlagališta.

Buka je svaki neprijatan i nepoželjan zvuk koji se jačinom i učestalošću izdvaja od ostalih tonova. Buka je uglavnom izazvana ljudskim aktivnostima i sastavni je dio suvremenog načina života, naročito u urbanim sredinama, gdje je posljedica prvenstveno prometa i povremenih građevinskih radova.

Propisi koji uređuju zaštitu od buke utvrđuju obveznike izrade strateških karata buke i akcijskih planova, koji se izrađuju radi upravljanja bukom okoliša i njezinim štetnim učincima te uključuju mjere zaštite od buke. Sukladno kriterijima utvrđenima propisima, obveznici izrade strateških karata buke i akcijskih planova ispunili su svoje obveze te su izrađene strateške karte buke i akcijski planovi za autocestu A1 Zagreb-Split-Dubrovnik te za dio dionice državne ceste D8 - Jadranska magistrala od Vodica do Brodarice, koja prolazi kroz Šibenik. Promicanjem održivog prometnog sustava s niskim razinama emisije stakleničkih plinova potiču se održivi oblici prometa, što za rezultat ima i manje emisije buke iz prometa.

Svjetlosno onečišćenje je promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima, uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti, a koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja. Zbog neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, svjetlosno onečišćenje ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu na zaštićenim područjima. Svjetlosno onečišćenje ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba ili zračenjem svjetlosti prema nebu. Svjetlosno onečišćenje nepotrebno troši električnu energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19) uređuje zaštitu od svjetlosnog onečišćenja koja obuhvaća obveznike zaštite od svjetlosnog onečišćenja, mjere zaštite od svjetlosnog onečišćenja, način utvrđivanja najviše dopuštenih vrijednosti rasvjetljavanja, ograničenja i zabrane rasvjetljavanja, uvjete za planiranje, gradnju, održavanje i rekonstrukciju vanjske rasvjete, mjerenje i način praćenja rasvijetljenosti okoliša te druga pitanja radi smanjenja svjetlosnog onečišćenja okoliša i posljedica djelovanja svjetlosnog onečišćenja. Njegovi provedbeni propisi, koji će detaljnije odrediti pojedine teme još nisu doneseni.

5.1.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta III. Zaštita građana od pritiska i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem navodi cilj Suzbijanje onečišćenja na izvoru.

Suzbijanje onečišćenja na izvoru odnosi se na bilo koju mjeru poduzetu kako bi se smanjila, uklonila ili kontrolirala onečišćenja na izvoru, čime se osigurava zaštita zdravlja ljudi, pojedinih sastavnica okoliša i okoliša u cjelini. Suzbijanje onečišćenja na izvoru uređuje niz propisa koji su u nadležnosti više ministarstava i institucija te planovi i programi na nacionalnoj i regionalnoj razini koji se odnose upravljanje vodama, zaštitu zraka, gospodarenje otpadom i druga područja.

5.1.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C5.1-1	Smanjenje onečišćenja zraka		
C5.1-2	Smanjenje onečišćenja voda i mora		
C5.1-3	Smanjenje onečišćenja tla		
C5.1-4	Smanjenje svjetlosnog onečišćenja		
C5.1-5	Smanjenje onečišćenja bukom		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.1-1	Mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 za postizanje cilja C3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-1 Smanjenje onečišćenja zraka.	Vidjeti mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / 3.5.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-1 C5.1-5	Mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-8, 4.1-11 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-1 Održivi promet s niskim razinama emisije istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-1 Smanjenje onečišćenja zraka i cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-5 Smanjenje onečišćenja bukom.	Vidjeti mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-8, 4.1-11 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-1	Mjere 4.1-2, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9 i 4.1-12 za postizanje cilja C.4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-2 Energetska učinkovitost istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-1 Smanjenje onečišćenja zraka.	Vidjeti mjere 4.1-2, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.1-2	Mjere 3.3-1, 3.3-2 i 3.3-3 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-2 Smanjenje onečišćenja voda i mora.	Vidjeti mjere 3.3-1, 3.3-2 i 3.3-3 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-2 C5.1-3	Mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-2 Smanjenje onečišćenja voda i mora i cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-3 Smanjenje onečišćenja tla.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-2 C5.1-3	Mjere 4.3-6 i 4.3-7 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-3 Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada i mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-2 Smanjenje onečišćenja voda i mora i cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-3 Smanjenje onečišćenja tla.	Vidjeti mjere 4.3-6, 4.3-7, 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-2 C5.1-3	Mjera 5.2-1 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno je i mjera za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-2 Smanjenje onečišćenja voda i mora i cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-3 Smanjenje onečišćenja tla.	Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-2	Mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-6 Podizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskom okolišu i morskom otpadu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-2 Smanjenje onečišćenja voda i mora.	Vidjeti mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.1-3	Mjere 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje cilja C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-3 Smanjenje onečišćenja tla.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C5.1-4	5.1-1: Izraditi planove rasvjete za područja jedinica lokalne samouprave.	JLS	prema rokovima utvrđenima propisima
C5.1-4	5.1-2: Izraditi akcijske planove gradnje i/ili rekonstrukcije vanjske rasvjete.	JLS	prema rokovima utvrđenima propisima
C5.1-4	5.1-3: U natječajne koji se odnose na izgradnju ili obnovu javne rasvjete uvesti kriterije ekološke rasvjete i ekološki prihvatljivih svjetiljki.	JLS	kontinuirano
KRATICE: Jedinice lokalne samouprave (JLS)			

5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama

Svakodnevna upotreba kemikalija neizbježna je u modernom načinu života te je bitna za tehnološki razvoj i napredak cjelokupnog društva. Međutim, proizvodnja, prerada i uporaba nekih kemikalija povezana je s onečišćenjem okoliša, osiromašenjem prirodnih resursa i negativnim utjecajem na zdravlje. Stoga Šibensko-kninska županija treba pridonijeti širim naporima u racionalnom korištenju i sigurnom upravljanju kemikalijama.

5.2.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Kemikalije obuhvaćaju širok raspon tvari i smjesa, koje se primjenjuju u različitim djelatnostima i svakodnevnom životu. Upravljanje kemikalijama, odnosno pojedinim skupinama kemikalija: opasne kemikalije, pesticidi, biocidni proizvodi, gnojiva, deterdženti i postojeane organske onečišćujuće tvari uređuje niz propisa, koji su u nadležnosti više ministarstava i institucija.

Sukladno propisima, opasne kemikalije moraju se na odgovarajući način razvrstati, označiti i pakirati prije stavljanja na tržište. Opasne kemikalije, odnosno njihova opasna svojstva označavaju se oznakama koje se temelje na globalno usklađenom sustavu, čija je svrha osigurati visoku razinu zaštite zdravlja i okoliša, kao i slobodno kretanje tvari, smjesa i proizvoda.

Pravne i fizičke osobe koje proizvode, stavljaju na tržište i/ili koriste kemikalije moraju ispunjavati propisima određene uvjete koji sprječavaju ili smanjuju opasnost za zdravlje ljudi i okoliš. Djelatnošću proizvodnje, stavljanja na tržište i korištenja opasnih kemikalija mogu se baviti pravne i fizičke osobe čiji su zaposlenici stekli propisana znanja o zaštiti od opasnih kemikalija.

Ovisno o svojstvima i količinama, dio opasnih kemikalija smatra se opasnim tvarima u smislu propisa koji uređuju zaštitu okoliša. Iznenadni slučajevi onečišćenja okoliša najčešće su povezani s istjecanjem / ispuštanjem opasnih tvari u okoliš.³⁶

Pesticidi obuhvaćaju sredstva za zaštitu bilja i biocidne proizvode. Cilj održive uporabe pesticida je smanjenje rizika za zdravlje ljudi, životinja i okoliša povezanog s uporabom pesticida te poticanje integriranih i alternativnih mjera suzbijanja štetnih organizama.

Održivo upravljanje pesticidima koji se smatraju sredstvima za zaštitu bilja, uređeno je propisima i Nacionalnim akcijskim planom za postizanje održive uporabe pesticida za razdoblje 2013.-2023. Sukladno propisima, svi profesionalni korisnici, distributeri i savjetnici moraju imati primjerenu izobrazbu koja se odnosi na pesticide. Ako se prodaje sredstvo za zaštitu bilja namijenjeno neprofesionalnim korisnicima, onda prodavatelj mora imati odgovarajuću izobrazbu i mora pružiti neprofesionalnom korisniku opće informacije o opasnostima za zdravlje i za okoliš od uporabe sredstava za zaštitu bilja, a posebno o opasnostima, izlaganju, pravilnom skladištenju, rukovanju, primjeni i sigurnom gospodarenju praznom ambalažom kao i o alternativama manjeg rizika.

Biocidni proizvodi su aktivne tvari i pripravci koji sadrže jednu ili više aktivnih tvari čija je namjena uništiti, odvratiti, učiniti bezopasnim, spriječiti djelovanje, odnosno nadzirati štetni organizam na kemijski ili biološki način. Biocidni proizvodi obuhvaćaju sredstva za dezinfekciju, sredstva za zaštitu koja sprečavaju razvoj mikroba i algi, sredstva za zaštitu od nametnika i ostale biocidne proizvode.

Biocidni proizvod može se stavljati na raspolaganje na tržište i koristiti u Republici Hrvatskoj ako je: (1) odobren sukladno Uredbi (EU) br. 528/2012 o stavljanju na raspolaganje na tržištu i uporabi biocidnih proizvoda, ako sadrži odobrenu aktivnu tvar; (2) odobren sukladno Zakonu o biocidnim pripravcima (NN 63/07, 35/08, 56/10, 39/13), ako sadrži odobrenu aktivnu tvar. Popis aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima i popis biocidnih pripravaka kojima je dano odobrenje za stavljanje na tržište objavljuju se u Narodnim novinama. Deklaracija biocidnog proizvoda mora između ostaloga sadržavati informacije o svakoj aktivnoj tvari i njezinoj koncentraciji, uporabi za koje je biocidni proizvod odobren te upute za uporabu, učestalost primjene i doziranje i dr. Korisnici biocidnih pripravaka obvezni su iste rabiti tako da ne ugrožavaju svoj život, život drugih osoba i ne uzrokuju štetne učinke na zdravlje ljudi, životinja ili okoliš.

Gnojiva su tvari čija je glavna namjena ishrana biljaka. Na tržištu Republike Hrvatske dozvoljen je promet gnojivima koja ispunjavaju propisane uvjete glede najmanjih zahtjeva kakvoće, koja su označena na propisani način te koja pravilnom uporabom ne ugrožavaju plodnost tla, zdravlje ljudi i životinja te okoliš. Gnojiva se moraju koristiti u skladu s načelima dobre poljoprivredne prakse, što podrazumijeva obavljanje gnojidbe određenom vrstom i količinom gnojiva u skladu s potrebama biljaka i tla, uzevši pri tom u obzir raspoložive hranjive tvari u tlu, organsku tvar tla, klimatske uvjete područja i uvjete sjetve i sadnje.

---

³⁶ Iznenadni slučajevi onečišćenja okoliša najčešće su povezani s istjecanjem / ispuštanjem opasnih tvari u okoliš predmet su poglavlja **11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša.**

U smislu zaštite okoliša od štetnih učinaka gnojiva treba istaknuti akcijske programe zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla. Oni se donose za razdoblje od četiri godine, s ciljem postizanja dobrog stanja vodnih tijela površinskih i podzemnih voda te sprečavanja pogoršanja već dostignutog stanja vodnih tijela u pogledu onečišćenja nitratima poljoprivrednog podrijetla. Akcijski programi zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla određuju uvjete i način primjene gnojiva. Obveznici primjene su poljoprivredna gospodarstva s poljoprivrednim površinama i/ili objektima unutar ranjivih područja, u kojima je potrebno provesti pojačane mjere zaštite voda od onečišćenja nitratima poljoprivrednog porijekla.

Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije na snazi je II. Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 60/17), koji je na snazi za razdoblje od 01.07.2017. do 01.07.2021. a ranjiva područja određena su Odlukom o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj (NN 130/12). Odlukom o određivanju ranjivih područja u RH iz 2012. godine, na prostoru Šibensko-kninske županije nisu određena ranjiva područja. Međutim, treba istaknuti da se uvjeti i mjere propisani II. Akcijskim programom zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla smatraju preporukom poljoprivrednim gospodarstvima s poljoprivrednim površinama i/ili objektima i izvan ranjivih područja.

U smislu zaštite okoliša od štetnog utjecaja gnojiva i pesticida treba istaknuti propise koji uređuju utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta u javnoj vodoopskrbi i koji ograničavaju primjenu sredstava za zaštitu bilja i gnojiva u pojedinim zonama zaštite izvorišta.

Deterdžent je svaka tvar ili smjesa koja sadrži sapune i/ili druge površinski aktivne tvari namijenjene za procese pranja i čišćenja. Deterdžentom se smatraju i pomoćne smjese za pranje namijenjene za namakanje, ispiranje ili izbjeljivanje odjeće i rublja u kućanstvu, omekšivači za rublje, smjese za čišćenje namijenjene kao univerzalna sredstva za čišćenje u kućanstvu i/ili druga čišćenje površina te ostale smjese za čišćenje i pranje namijenjene za sve druge procese pranja i čišćenja.

Sukladno propisima, na tržište se stavljaju deterdženti s potpuno biorazgradivim površinski aktivnim tvarima. Ako deterdžent sadrži površinski aktivne tvari čija je razina konačne aerobne biorazgradnje niža od one određene odnosnim propisima, proizvođači industrijskih deterdženata ili deterdženata za profesionalnu uporabu koji sadržavaju površinski aktivne tvari i/ili proizvođači površinski aktivnih tvari za industrijske deterdžente ili deterdžente za profesionalnu uporabu mogu tražiti odobrenje iznimke. Zahtjev sadržava tehničku dokumentaciju sa svim podacima i obrazloženjima potrebnim za procjenu sigurnosnih aspekata povezanih s posebnom uporabom površinski aktivnih tvari u deterdžentima koji nisu u granicama biorazgradivosti određenima propisom te druge podatke.

U europskom pravnom poretku dana su ograničenja udjela fosfata i drugih spojeva fosfora u deterdžentima za pranje rublja i deterdžentima za strojno pranje posuđa koji se koriste u kućanstvu. Provedbeni propis Republike Hrvatske o uporabi fosfata u deterdžentima još nije donesen.

Postojane organske onečišćujuće tvari (POP) su organski spojevi otporni na fotolitičku, biološku i kemijsku razgradnju. POP-ovi su postojani u okolišu duži vremenski period, imaju sposobnost prijenosa na velike udaljenosti, bioakumuliraju se u ljudskom i životinjskom tkivu i u hranidbenim lancima te imaju potencijalno značajne utjecaje na ljudsko zdravlje i okoliš.

Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima donesena je 2001. godine s ciljem smanjenja ili sprječavanja ispuštanja ovih tvari u okoliš. Danas je na njenom popisu 26 postojanih organskih spojeva koji se, s obzirom na mehanizam njihova nastanka i razinu ograničenja, dijele u skupine pesticidi, industrijske kemikalije i tzv. nenamjerna proizvodnja / ispuštanje.

Drugi Nacionalni plan za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj³⁷ (NN 62/16) donesen je 2016. godine. Njegovi prioritetni ciljevi su: (1) isključivanje iz uporabe svih potencijalnih izvora PCB-a u okoliš, kao i ostalih takozvanih novih POP-ova, (2) sustavna kontrola POP-ova u svim sastavnicama okoliša, (3) ograničavanje i kontrola emisija PCDD/PCDF-a, PCB-a, HCB-a i PCB-a iz nenamjernog ispuštanja / proizvodnje, poticanje primjene najboljih raspoloživih tehnoloških rješenja koja utječu na smanjenje ili prestanak ispuštanja POPs-ova iz nepokretnih izvora i (4) širenje informacija i upoznavanje šire javnosti o utjecaju POP-ova na ljudsko zdravlje i okoliš, potencijalnim izvorima osobito takozvanih novih POP-ova, putevima njihova unosa u ljudski organizam i mjerama koje treba poduzeti za sprječavanje njihovog unosa te okolišno prihvatljivo gospodarenjem otpadom.

U Drugom Nacionalnom planu za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj navedeno je da su u obalnom području RH, temeljem prijašnjih ispitivanja i provedene inventarizacije, utvrđene tri lokacije na kojima je potrebno provesti daljnja ispitivanja kako bi se nedvojbeno utvrdilo njihovo stvarno stanje i eventualni stupanj onečišćenja. Jedna od tih lokacija su Bilice u Šibensko-kninskoj županiji. Mjerama Drugog Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u RH određene su mjere uspostave sustava upravljanja kontaminiranim područjima.

Zaključno s krajem 2017. godine, u Republici Hrvatskoj preostalo je za zbrinjavanje 183 t opreme s PCB-om, od čega je 17 t u NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju.

5.2.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta III. Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem navodi cilj Sigurno upravljanje kemikalijama .

Kemikalije obuhvaćaju širok raspon tvari i smjesa, koje se primjenjuju u različitim djelatnostima i svakodnevnom životu. Upravljanje kemikalijama, odnosno pojedinim skupinama kemikalija: opasne kemikalije, biocidni proizvodi, pesticidi, gnojiva, deterdženti i postojane organske onečišćujuće tvari uređuje niz propisa, koji su u nadležnosti više ministarstava i institucija.

---

³⁷ Provođenje Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u nadležnosti je ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

5.2.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C5.2-1	Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.2-1	Mjere za 4.5-3 i 4.5-4 za postizanje C4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive potrošnje i proizvodnje / C4.5-2 Održiva proizvodnja i potrošnja hrane istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnih utjecaja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš.	Vidjeti mjere 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	
C5.2-1	5.2-1: Organizirati tematska predavanja i radionice za poljoprivrednike o zaštiti okoliša, posebice vodnih tijela kroz primjenu načela dobre prakse u poljoprivredu u potrošnju pesticida i gnojiva.	ŠKŽ-UOPRR, ŠKŽ-UOZOKP, HGK ŽK Šibenik	jednom godišnje
C5.2-1	Mjere 3.3-1 , 3.3-2 i 3.3-3 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra istovremeno su i mjere za ostvarivanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnih utjecaja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš.	Vidjeti mjere 3.3-1, 3.3-2 i 3.3-3 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	
C5.2-1	5.2-2: Zbrinuti opremu s PCB-om u NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju	NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju	2023. godina
KRATICE: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPRR), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Županijska komora Šibenik-Hrvatska gospodarska komora (HGK ŽK Šibenik)			
NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba akcijskih programa zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla i Drugog Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj (NN 62/16).			

5.3. Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi

Svi okolišni čimbenici kojima je čovjek izložen izravno ili neizravno mogu utjecati na njegovo zdravlje. Znatan dio štetnih utjecaja okoliša moguće je umanjiti ili eliminirati odgovarajućim mjerama. Stoga ulaganje u zaštitu okoliša doprinosi očuvanju zdravlja i kvalitete života ljudi i Šibensko-kninska županija treba u najvećoj mogućoj mjeri pridonijeti naporima koji se odnose na očuvanje zdravlja i kvalitete života ljudi.

5.3.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Negativni utjecaji okoliša na zdravlje ljudi povezuju se s onečišćenjem zraka, voda i mora, tla, bukom, kemikalijama, svjetlosnim onečišćenjem, nepropisnim gospodarenjem otpadom, oštećenjem ozonskog sloja i drugim čimbenicima, a danas se kao prijetnja zdravlju sve više ističu i posljedice klimatskih promjena.

Lebdeće čestice, dušikov dioksid i prizemni ozon smatraju se trima onečišćujućim tvarima u zraku koje najviše utječu na ljudsko zdravlje. Kako je već navedeno u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka, kvaliteta zraka na prostoru Županije bila je u razdoblju od 2014. do 2017. godine:

- prve kategorije spram razina koncentracija sumporovog dioksida, dušikovog dioksida, lebdećih čestica PM₁₀ i PM_{2,5}, ugljikovog monoksida, benzena, benzo(a)pirena u česticama PM₁₀ te olova, kadmija, nikla i arsena u česticama PM₁₀ i
- druge kategorije spram razina koncentracija ozona.

Ako se izuzmu šumski požari, najznačajniji izvori čestica u Šibensko-kninskoj županiji su mala ložišta, a najznačajniji izvor dušikovih oksida je cestovni promet te potom necestovni promet.

Ozon se u Zemljinoj atmosferi nalazi u dva sloja. Najveći dio ozona, oko 90% ukupnog ozona, nalazi se u stratosferi, sloju atmosfere koji se proteže od 10 do 50 km nad tlom. Preostalo dio, oko 10% ukupnog ozona u atmosferi, nalazi se u troposferi, odnosno unutar 10 km nad tlom.

Glavnina ozona u stratosferi je u sloju između 15 i 30 km, koji se naziva ozonski sloj ili ozonski omotač. Ozonski sloj apsorbira štetno sunčevo ultraljubičasto zračenje. Smanjenje koncentracije stratosferskog ozona i prodiranje toplih ultraljubičastih zraka ima nepovoljan utjecaj na zdravlje ljudi. Kako je već navedeno u poglavlju 4.2. Zaštita ozonskog sloja, tvari koje oštećuju ozonski sloj su tvari koje u različitim kombinacijama sadrže klor, fluor, brom, ugljik i vodik. Znanstveno je utvrđeno da će se ozonski sloj sam postepeno obnoviti kada se ukine potrošnja tvari koje oštećuju ozonski omotač i smanji koncentracija klora i broma u atmosferi. Stoga se putem naredbodavno-nadzornih instrumenata postupno smanjuje i ukida korištenje tvari koje oštećuju ozonski sloj te kontrolira postupanje s tvarima koje oštećuju ozonski sloj i opremom koja sadrži te tvari.

Prizemni ozon pripada sekundarnim onečišćujućim tvarima. On nastaje kao produkt fotokemijskih reakcija pod djelovanjem sunčevog zračenja i kemijskih prekursora. Prirodni ciklus nastanka i razgradnje ozona, kao i njegovih prekursora, ovisan je o klimatskim parametrima i intenzitetu sunčevog zračenja. Relativno dugi životni vijek ozona omogućuje njegov prijenos na velike udaljenosti, razgradnju i ponovno stvaranje u područjima koji podržavaju uvjete stvaranja ili gdje postoje lokalne emisije prekursora.

U svim zonama i aglomeracije Republike Hrvatske gdje postoje mjerenja utvrđena su prekoračenja ciljne vrijednosti za prizemni ozon. No problem onečišćenja zraka prizemnim ozonom je i širi. Epizodna stanja povišenih koncentracija prizemnog ozona javljaju se i unutar europskog kontinenta, no izraženija su na području Mediterana.

Povišene koncentracije prizemnog ozona tijekom ljeta uzrokovane su antropogenim emisijama prekursora ozona, pri čemu ključnu ulogu imaju meteorološki uvjeti koji pogoduju fotokemijskim reakcijama, a to su visoke temperature kao posljedica jakog sunčevog zračenja i zadržavanja polja visokog tlaka zraka. S obzirom da stvaranje ozona uvelike ovisi o meteorološkim uvjetima, broj epizodnih stanja, odnosno dana prekoračenja ciljne vrijednosti može se značajno razlikovati iz godine u godinu. Istraživanja su pokazala da na pojavu epizoda povišenih koncentracija prizemnog ozona na području istočnog Mediterana veći utjecaj ima prekogranični transport no lokalne emisije prekursora ozona. Stoga se onečišćenje prizemnim ozonom na prostoru Republike Hrvatske, pa time i Šibensko-kninske županije, ne smatra lokalnim, već regionalnim problemom.

Programom zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16) i Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Šibenika (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18) određene su mjere kojima se smanjuje emisija prekursora ozona te mjere zaštite ozonskog sloja.

Kako je već navedeno u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama, u Šibensko-kninskoj županiji pet je javnih vodovoda te jedan lokalni vodovod. Na javnu vodoopskrbu priključeno je 93,17%, a na lokalnu vodoopskrbu 0,24% stanovnika Županije. Javnom i lokalnom vodoopskrbom pokriven je veći dio prostora Županije. Iznimke su otoci, dio prostora Kninske i Drniške zagore te dio skradinskog prostora gdje se stanovništvo opskrbljuje vodom putem individualnih zdenaca, cisterni / gusterni i sl.

U sustav javne vodoopskrbe uključeno je deset izvorišta na prostoru Šibensko-kninske županije. Odluka o zaštiti izvorišta u skladu s propisima donesena je samo za izvorište rijeka Čikola. Program mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti nije donesen. Rezultati praćenja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju pokazuju da dio uzoraka neprerađene vode iz izvorišta nije zdravstveno ispravan, najvećim dijelom zbog mikrobiološkog onečišćenja. Stoga se u potrebnom obuhvatu provodi dezinfekcija te je u razvodnoj mreži voda za ljudsku potrošnju u najvećoj mjeri zdravstveno ispravna.

U 2017. godini na javnu odvodnju spojeno je oko 35% kućanstava u Županiji te 1.945 gospodarskih subjekata / objekata. Sustavi pročišćavanja u javnoj odvodnji, kao i sustavi pročišćavanja otpadnih tehnoloških i sanitarnih voda i/ili oborinskih voda pojedinih gospodarskih subjekata ne postižu uvijek uvjete za ispuštanje u okoliš određene propisima i/ili vodopravnim dozvolama. Nema sistematičkih podataka o broju i stanju sabirnih i septičkih jama.

Ista kao i za vodne ekosustave i za zdravlje ljudi bitno je stanje vodnih tijela. Kako je već istaknuto u poglavlju 3.3. Održivo korištenje voda, jedan od okolišnih ciljeva je postići minimalno dobro stanje voda, međutim dio vodnih tijela u Županiji nije u zadovoljavajućem, minimalno dobrom stanju.

Okolišni čimbenici koji se prate u morskom okolišu radi zaštite zdravlja ljudi su kakvoća mora za kupanje u sezoni za kupanje i zdravstvena kakvoća školjkaša. Kako je već navedeno u poglavlju 3.4.

Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem, kakvoća mora za kupanje na morskim plažama u Županiji najvećim je dijelom izvrsna. Zdravstvena kakvoća školjkaša prati se u Pirovačkom zaljevu, Ušću rijeke Krke i Kanalu Sv. Ante u Šibeniku i ona se u razdoblju od 2014. do 2017. godine poboljšala.

Tlo pohranjuje onečišćenja iz zraka i iz voda. Njegovom onečišćenju pridonose i pojedine gospodarske djelatnosti i nepropisno gospodarenje otpadom. Kako je već opisano u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, cjeloviti i održivi sustav gospodarenja otpadom nije u cijelosti uspostavljen pa tako nisu sanirana sva odlagališta otpada, a značajan je i broj nesaniranih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom u Županiji. Onečišćujuće tvari u tlu mogu ući u prehrambeni lanac te negativno utjecati na zdravlje.

Buka je svaki neprijatan i nepoželjan zvuk, koji se jačinom i učestalošću izdvaja od ostalih tonova. Buka narušava kvalitetu života i ubraja se u onečišćivače okoliša s neposrednom utjecajem na ljudsko zdravlje. Kako je već navedeno u poglavlju 5.1. Suzbijanje onečišćenja na izvoru, propisi koji uređuju zaštitu od buke utvrđuju obveznike izrade strateških karata buke i akcijskih planova, koji se izrađuju radi upravljanja bukom okoliša i njezinim štetnim učincima i uključuju mjere zaštite od buke. Sukladno kriterijima utvrđenima propisima, izrađene su strateške karte buke i akcijski planovi za za autocestu A1 Zagreb-Split -Dubrovnik te za dio dionice državne ceste D8 - Jadranska magistrala od Vodica do Brodarice, koja prolazi kroz Šibenik. Promicanjem održivog prometnog sustava s niskim razinama emisije stakleničkih plinova potiču se održivi oblici prometa, što za rezultat ima i manje emisije buke iz prometa.

Svjetlosno onečišćenje štetno djeluje na ljudsko zdravlje. Zaštita od svjetlosnog onečišćenja uređena je Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenje (NN 14/19), ali njegovi provedbeni propisi nisu doneseni tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.

Globalna promjena klime predstavlja opterećenje na zdravlje ljudi. Povećana učestalost i trajanje ekstremnih vremenskih uvjeta, ali i drugi klimatski parametri dovode do povećane smrtnosti, promjene u epidemiologiji kroničnih nezaraznih bolesti, promjene u epidemiologiji akutnih zaraznih bolesti, smanjenja sigurnosti opskrbe vodom i hranom i dr. Stoga su mjere ublažavanje i prilagodbe klimatskih promjena prepoznate, isto kao i mjere smanjenja onečišćenja okoliša, kao bitan čimbenik zaštite zdravlja ljudi.

5.3.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta III. Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem navodi cilj Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi.

Zaštita zdravlja od okolišnih utjecaja predmet je niza propisa koji uređuju različita područja kao što su npr. zaštita zraka, zaštita poljoprivrednog zemljišta, zdravstvena ispravnost vode za piće, zaštita od buke te druga područja i koji postavljaju granične uvjetu u okolišu upravo na osnovi mogućih utjecaja pojedinih okolišnih čimbenika, odnosno onečišćenja na zdravlje ljudi. Njima treba pridodati i propise koji kroz svoje odredbe uvjetuju provedbu pojedinih postupaka ili djelatnosti, na način kojim se uz okoliš štiti i zdravlje ljudi, kao što je primjerice gospodarenje otpadom.

Zaštita zdravlja ljudi predmet je Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012.-2020. (NN 116/12). Ona prepoznaje važnost stanja okoliša u odnosu na ljudsko zdravlje i ističe između ostaloga potrebu bolje intersektorske suradnje u pitanjima utjecaja klime i klimatskih promjena na zdravlje ljudi. Tijekom 2019. godine provedeno je javno savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu³⁸. Njome su, između ostaloga, predložene mjere prilagodbe klimatskim promjenama za sektor zdravlje. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama RH provodit će se akcijskim planovima, koji bi trebali sadržavati razradu konkretnih mjera i aktivnosti³⁹ za petogodišnja razdoblja.

5.3.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C5.3-1	Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji		
C5.3-2	Suradnja tijela i stručnjaka iz područja zdravlja i okoliša u svrhu praćenja, izvješćivanja i obavješćivanja o utjecajima čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.3-1	Mjere 3.3-1, 3.3-2 i 3.3-3 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-1 Održivo korištenje vode kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog dobra, mjera 3.3-4 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-2 Unaprjeđenje upravljanja javnom vodoopskrbom i javnom odvodnjom i mjere 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 za postizanje cilja C3.3 Održivo upravljanje vodama / C3.3-3 Postizanje i održavanje najmanje dobrog stanja vodnih tijela istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 3.3-1, 3.3-2, 3.3-3, 3.3-4, 3.3-8, 3.3-9, 3.3-10, 3.3-11 i 3.3-12 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere.	

³⁸ Sukladno traženju ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša u sklopu prethodne suglasnosti na nacrt Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Klasa: 351-01/21-09/17, Urbroj: 517-04-1-2-21-2, 22.02.2021.) napominje se da je predmetnu Strategiju Hrvatski sabor donio u travnju 2020. i ona je objavljena u NN 46/20.

³⁹ Akcijski planovi trebaju za svaku mjeru i aktivnost dati opis, način provedbe, redoslijed ostvarivanja aktivnosti, rok izvršenja, obveznike i koordinatore provedbe mjera i aktivnosti, kao i izvore financiranja.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.3-1	Mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 za postizanje cilja C5-1 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 3.5-1, 3.5-2 i 3.5-3 u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / 3.5.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-1	Mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-11 i 4.1-12 za postizanje cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-1 Održivi promet s niskim razinama emisije i cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-2 Energetska učinkovitost istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 4.1-1, 4.1-2, 4.1-3, 4.1-4, 4.1-5, 4.1-6, 4.1-7, 4.1-8, 4.1-9, 4.1-11 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-1	Mjere 4.3-6 i 4.3-7 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-3 Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada i mjere 4.3-8, 4.3-9 i 4.3-10 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-4 Sanacija lokacija onečišćenih otpadom i mjere 4.3-12, 4.3-13 i 4.3-14 za postizanje cilja C4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / C4.3-6 Podizanje svijesti o plastičnom otpadu u morskome okolišu i morskome otpadu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 4.3-6, 4.3-7, 4.3-8, 4.3-9, 4.3-10, 4.3-13, 4.3-13 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-1	Mjere 5.1-1, 5.1-2 i 5.1-3 za postizanje cilja C5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru / C5.1-4 Smanjenje svjetlosnog onečišćenja istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 5.1-1, 5.1-2 i 5.1-3 u poglavlju 5.1. Suzbijanje onečišćenja na izvoru / 5.1.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.3-1	Mjera 5.2-1 za postizanje cilja C5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama / C5.2-1 Smanjenje negativnog utjecaja korištenja kemikalija na zdravlje ljudi i okoliš istovremeno je i mjera za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-1	Mjere 5.4-1, 5.4-2, 5.4-3 za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-1 Prilagodba klimatskim promjenama u Šibensko-kninskoj županiji i mjere 5.4-5 i 5.4-6 za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-2 Brzo i učinkovito djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa čiji su pokretač klimatske promjene istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 5.4-1, 5.4-2, 5.4-3, 5.4-5 i 5.4-6 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-1	Mjere 11-1, 11-2, 11-3, 11-4 i 11-5 za postizanje cilja C11-1 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja / ispuštanja opasnih tvari istovremeno su i mjere za postizanje cilja C5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / C5.3-1 Smanjenje negativnih utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje ljudi i kvalitetu života u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjere 11-1, 11-2, 11-3, 11-4 i 11-5 u poglavlju 11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćenja okoliša / 11.3. Ciljevi i mjere.	
C5.3-2	5.3-1: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u pitanja okoliša u stručna povjerenstva strateške procjene utjecaja na okoliš koje provodi Šibensko-kninska županija ili jedinice lokalne samouprave.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano
C5.3-2	5.3-2: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u postupke donošenja županijskih strateških, planskih i programskih dokumenata	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano
KRATICE: Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), jedinice lokalne samouprave (JLS)			

5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa

Globalna promjena klime danas je jedan od najvećih izazova čovječanstva. Promjena klime očituje se kao promjena klimatskih veličina npr. promjene temperature zraka i količine oborine te režima strujanja zraka. To dalje vodi do porasta razine mora, promjene temperature vode/mora, ograničenja u dostupnosti vode, povećanog rizika od poplava, požara, erozije tla, pojave klizišta i drugo. Sve to predstavlja opterećenje za ekosustave i na zdravlje ljudi. Stoga Šibensko-kninska županija treba poduzeti mjere prilagodbe klimatskim promjenama na svom području.

5.4.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Za potrebe izrade Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske napravljeno je klimatsko modeliranje modelom RegCM za dva IPCC scenarija promjena koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi - RCP4.5 i RCP8.5.⁴⁰ Glavni zaključci, doneseni temeljem klimatskih projekcija su: (1) Srednje sezonske temperature zraka na 2 m te izvedene temperaturne veličine ukazuju na vrlo vjerojatnu mogućnost zagrijavanja u svim sezonama s amplitudom promjena kao funkcijom scenarija (RCP4.5 ili RCP8.5) i vremenskog horizonta (2011.-2040. godine ili 2041.-2070. godine) te dijela Republike Hrvatske. Ovisno o temperaturnom parametru raspon projiciranog zagrijavanja je od 1 do 2,7°C u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. godine.

(2) Promjene u srednjim sezonskim ukupnim količinama oborine ovise o sezoni. Očekuje se porast zimskih i smanjenje ljetnih količina oborine na čitavom prostoru Republike Hrvatske. Promjene u sezonskim količinama ukupne oborine očekuju se u rasponu od -20% do +10%.

(3) Projekcije za maksimalnu brzinu vjetra na 10 m ukazuju na puno veću promjenjivost (i nepouzdanost) u signalu klimatskih promjena te ovisnost o prostornoj rezoluciji. Ansambl klimatskih integracija izvršenih za potrebe ovog projekta pokriva sljedeće moguće uzroke nepouzdanosti: ovisnost o rubnim uvjetima (tj. globalnim klimatskim modelima), ovisnost o scenariju koncentracija stakleničkih plinova te ovisnost o prostornoj rezoluciji integracija.

U sklopu projekta Integracija klimatske varijabilnosti i promjena u nacionalne strategije za primjenu Protokola o IUOP-u na Mediteranu napravljene su projekcije rasta razine mora (RRM) uslijed klimatskih promjena u 2050. i 2100. godini za tri scenarija: niski RRM, srednji RRM i visoki RRM.⁴¹ Očekivano povišenje razine mora do kraja stoljeća iznosi oko 0,5 metara (srednji RMP), odnosno za najgori slučaj oko 1 metar (visoki RMP).

Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva procjenu štetnih utjecaja klimatskih promjena i poduzimanje mjera s ciljem sprječavanja ili smanjenja potencijalne štete koje one mogu uzrokovati.

Mjere prilagodbe klimatskim promjenama na prostoru Šibensko-kninske županije dio su Programa zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16), koji se

⁴⁰ Scenariji koncentracija stakleničkih plinova (engl. representative concentration pathways) su trajektorije koncentracija stakleničkih plinova koje opisuju 4 moguće buduće klime, ovisno o tome koliko će stakleničkih plinova biti u atmosferi u nadolazećim godinama. Prema RCP4.5 scenariju emisije stakleničkih plinova u atmosferi smanjuje se od sredine prema koncu 21. stoljeća. Međutim, smanjenje emisija ne znači istovremeno i smanjenje koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi. Oni će se i dalje zadržavati u atmosferi te bi koncentracija stakleničkih plinova od sredine stoljeća nadalje bila uglavnom nepromijenjena. Prema RCP8.5 scenariju emisije stakleničkih plinova nastavit će s porastom do konca 21. stoljeća.

⁴¹ Procjena mogućih šteta od podizanja razine mora za RH uključujući troškove i koristi od prilagodbe, tehničko izvješće, rujun 2015.

odnosi na razdoblje od četiri godine. Mjere za jačanje otpornosti i specifične mjere prilagodbe na klimatske promjene za obalno područje Županije predložene su u Planu integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije - Obalni plan.⁴²

Kako je već istaknuto u poglavlju 4.1. Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, jedan od instrumenata u implementaciji klimatsko-energetske politike EU je Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju. To je dobrovoljni instrument, a njegovi potpisnici obvezuju se, između ostaloga, povećati otpornost na svojem području prilagođavanjem posljedicama klimatskih promjena. Procjena rizika i ranjivosti na klimatske promjene te mjere prilagodbe klimatskim promjenama u skladu s lokalnim specifičnostima određuju se u Akcijskim planovima za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena (SECAP).

Klimatske promjene mogu biti pokretač prirodnih katastrofa. Mjere i aktivnosti te operativni kapaciteti djelovanja u slučaju prirodnih katastrofa predmet su planova djelovanja civilne zaštite. Jedinice regionalne (područne) samouprave i jedinice lokalne samouprave dužne su donijeti svoje planove djelovanja civilne zaštite.⁴³ Planski dokumenti civilne zaštite izrađuju se na temelju Procjene rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku i procjene rizika od velikih nesreća jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁴⁴

Smjernice Šibensko-kninske županije za potrebe izrade rizika od velikih nesreća Šibensko-kninske županije i jedinica lokalnih samouprava izrađene su 2016. godine. Zaključno sa sredinom 2019. godine, Procjena rizika od velikih nesreća za Šibensko-kninsku županiju i Plan djelovanja civilne zaštite Šibensko-kninske županije nisu izrađeni. Veći dio jedinica lokalne samouprave u Županiji donio je procjene rizika od velikih nesreća, ali je svega nekoliko jedinica lokalne samouprave donijelo svoje planove djelovanja civilne zaštite.

5.4.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta III. Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem navodi cilj Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa.

Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva procjenu štetnih utjecaja klimatskih promjena i poduzimanje mjera s ciljem sprječavanja ili smanjenja potencijalne štete koje one mogu uzrokovati. Ključni dokument koji određuje ciljeve i prioritete za provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj je Strategija prilagodbe klimatskim promjenama.

---

⁴² Kako je opisano u poglavlju 3.4. Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem, Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije-Obalni plan izrađen je 2016. godine u sklopu projekta "Integracija učinaka klimatske varijabilnosti i promjena u nacionalne strategije za primjenu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem". Obalni plan pripada planovima koji nemaju zakonsku snagu, već daju smjernice kako upravljati određenom problematikom i određuju način kako elemente određene problematike ugrađivati planove ili programa koji imaju zakonsku snagu, a kada se to ocijeni potrebnim. U Obalnom planu izdvojene su tri prioritete teme: vodni resursi, prostorni razvoj i prilagodba klimatskim promjenama.

⁴³ Jedinica lokalne samouprave koje su prostorno povezane u jedinstvenu cjelinu, koje pripadaju istom geografskom području i dijele zajedničke rizike mogu zajednički organizirati obavljanje poslova civilne zaštite te izraditi zajednički plan djelovanja civilne zaštite.

⁴⁴ Procjenu rizika od velikih nesreća nisu dužne donositi jedinice lokalne samouprave u kojima nema rizika od velikih nesreća.

Tijekom 2019. godine provedeno je javno savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu⁴⁵. Njome su predložene mjere prilagodbe klimatskim promjenama za sljedeće sektore: vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i akvakultura, biološka raznolikost, energetika, turizam, zdravlje, prostorno planiranje i uređenje i dane su opće mjere te mjere upravljanje rizicima. Najveći broj mjera pripada nestrukturnim mjerama (administrativne, političke, zakonodavne, tehničke i planske mjere, mjere jačanja svijesti o potrebi prilagodbe klimatskim promjenama te mjere vezane uz sakupljanje podataka, motrenje i znanstveno-istraživački rad). Strategija prilagodbe klimatskim promjenama RH provodit će se akcijskim planovima, koji bi trebali sadržavati razradu konkretnih mjera i aktivnosti⁴⁶ za petogodišnja razdoblja.

U prosincu 2019. godine donesen je Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19), prema kojem županije i veliki gradovi donose svoje programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja, koji su sastavni dio njihovih programa zaštite okoliša.

5.4.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C5.4-1	Prilagodba klimatskim promjenama u Šibensko-kninskoj županiji		
C5.4-2	Brzo i učinkovito djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa čiji su pokretač klimatske promjene		
C5.4-3	Podizanje svijesti o potrebi prilagodbe klimatskim promjenama		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.4-1	5.4-1: Izraditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.	ŠKŽ-UOZOKP Grad Šibenik	prema propisima
C5.4-1	5.4-2: Provoditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima
C5.4-1	5.4-3: Odrediti prioritetne mjere za jačanje otpornosti i prilagodbe na klimatske promjene iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjima Šibensko-kninske županije. Za izdvojene prioritetne mjere izraditi projektne zadatka i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.	ŠKŽ-UOZOKP u suradnji s JLS u obalnom području ŠKŽ	2021. godina

⁴⁵ Sukladno traženju ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša u sklopu prethodne suglasnosti na nacrt Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Klasa: 351-01/21-09/17, Urbroj: 517-04-1-2-21-2, 22.02.2021.) napominje se da je predmetnu Strategiju Hrvatski sabor donio u travnju 2020. i ona je objavljena u NN 46/20.

⁴⁶ Akcijski planovi trebaju za svaku mjeru i aktivnost dati opis, način provedbe, redoslijed ostvarivanja aktivnosti, rok izvršenja, obveznike i koordinate provedbe mjera i aktivnosti, kao i izvore financiranja.

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C5.4-1	5.4-4: Napraviti analizu ranjivosti luke Šibenik klimatskim promjenama, odrediti osjetljivu kritičnu infrastrukturu i napraviti prijedlog mjera prilagodbe.	Lučka uprava Šibenik	2022. godina
C5.4-1	Mjera 4.1-4 za postizanje cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-1 Održivi promet s niskim razinama emisija stakleničkih plinova i cilja C4.1 Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / C4.1-2 Energetska učinkovitost istovremeno je i mjera za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-1 Prilagodba klimatskim promjenama u Šibensko-kninskoj županiji.	Vidjeti mjeru 4.1-4 u poglavlju 4.1. Održivi razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere.	
C5.4-2	5.4-5: Izraditi procjene rizika od velikih nesreća Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina
C5.4-2	5.4-6: Izraditi planove civilne zaštite Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina
C5.4-2	Mjera 3.6-2 za postizanje cilja C3.6 Održivo upravljanje šumama / C3.6-3 Zaštita šuma od požara i sanacija opožarenih površina istovremeno je i mjera za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-2 Brzo i učinkovito djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa čiji su pokretač klimatske promjene	Vidjeti mjeru 3.6-2 u poglavlju 3.6. Održivo upravljanje šumama / 3.6.3. Ciljevi i mjere.	
C5.4-3	5.4-7: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti pitanja prilagodbe klimatskim promjenama.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), jedinice lokalne samouprave (JLS), Šibensko-kninska županija (ŠKŽ)			
NAPOMENA: Programom zaštite okoliša ŠKŽ podržava se i provedba Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske.			

6. JAČANJE INSTITUCIONALNOG OKVIRA I SURADNJE S DIONICIMA

Međusobna suradnja svih subjekata zaštite okoliša i uključivanje pitanja okoliša u svakodnevni život i poslovne aktivnosti te politike sektorskoga razvoja i razvoja u cjelini, nužna je za održivi razvoj prostora Šibensko-kninske županije. Samo na taj način postiže se očuvanje okoliša, koji služi na dobrobit svih stanovnika Šibensko-kninske županije.

6.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Subjekti zaštite okoliša određeni su Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)⁴⁷. Oni djeluju na državnoj, regionalnoj i/ili lokalnoj razini. Zadaće subjekata zaštite okoliša određene su propisima koji uređuju zaštitu okoliša i posebnim propisima. Iako je provođenje zadaća subjekata zaštite okoliša na svim razinama bitno za stanje okoliša i zaštitu okoliša u Šibensko-kninskoj županiji, u skladu s propisima određenim zadaćama i odgovornostima pojedinih subjekata, ovaj Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije usmjeren je prvenstveno na subjekte zaštite okoliša na regionalnoj i lokalnoj razini. To su Šibensko-kninska županija, jedinice lokalne samouprave, ustanove, trgovačka društva ili druge pravne osobe s javnim ovlastima u području zaštitu okoliša osnovane od strane Županije i/ili jedinica lokalne samouprave, potom gospodarski subjekti u Županiji, šira javnost i udruge civilnog društva koje djeluju u području zaštite okoliša.

Šibensko-kninske županija u svom djelokrugu uređuje, organizira, financira i unaprjeđuje poslove zaštite okoliša koji su joj Zakonom o zaštiti okoliša i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od područnog (regionalnog) su značaja za zaštitu okoliša i unaprjeđenje stanja okoliša u Županiji. Poslove u području zaštite okoliša u Šibensko-kninskoj županiji obavlja Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove, koji na poslovima zaštite okoliša zapošljava četiri djelatnika. Međutim, kako je zaštita okoliša interdisciplinarno područje, pojedina pitanja zaštite okoliša uključena su u rad i drugih upravnih odjela Županije.

Šibensko-kninska županija obuhvaća 20 jedinica lokalne samouprave. Gradovi su Drniš, Knin, Skradin, Šibenik i Vodice. Općine su Bilice, Biskupija, Cijljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter - Kornati, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj i Unešić. Jedinice lokalne samouprave uređuju, organiziraju, financiraju i unaprjeđuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom o zaštiti okoliša i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od lokalnog su značaja za zaštitu okoliša i unaprjeđenje stanja okoliša na njihovom području. Poslove u području zaštite okoliša obavljaju upravni odjel ili jedinstveni upravni odjeli jedinica lokalne samouprave.

Grad Šibenik ima status velikog grada te se na njega djelomično primjenjuju odredbe o poslovima od područnog (regionalnog) značaja za zaštitu okoliša i unaprjeđenje stanja okoliša određene Zakonom o zaštiti okoliša i posebnim propisima. Poslove u području zaštite okoliša u Gradu Šibeniku obavlja Upravni odjel za prostorno planiranje i zaštitu okoliša.

Za obavljanje pojedinih poslova u području zaštite okoliša, jedinice područne (regionalne) i/ili lokalne samouprave osnivaju ustanove, trgovačka društva ili druge pravne osobe s javnim ovlastima u području zaštitu okoliša. Od posebnog značaja za zaštitu okoliša u Županiji mogu se istaknuti Bikarac d.o.o., Javna ustanova (JU) za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima

⁴⁷ Subjekti zaštite okoliša određeni su Zakonom o zaštiti okoliša navedeni su u poglavlju 2. Subjekti zaštite okoliša.

prirode Šibensko-kninske županije - Priroda, JU Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, javni isporučitelji vodnih usluga i pravne osobe u sustavu gospodarenja komunalnim otpadom te javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima prirode od državnog značenja, posebice JU "Nacionalni park Krka" i JU "Nacionalni park Kornati".

Posebnu važnost u zaštiti okoliša imaju pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša i/ili koje obavljaju gospodarsku djelatnost, stanovnici kao pojedinci, skupine, udruge i/ili organizacije te udruge civilnog društva koje djeluju u području zaštite okoliša. Gospodarski subjekti kroz održivu proizvodnju, održive usluge i/ili održivo poslovanje te šira javnost kroz održivi način potrošnje i održive životne stilove mogu znatno pridonijeti resursnoj učinkovitosti i zaštiti okoliša.

Podaci iz poglavlja 3.3. Održivo upravljanje vodama, 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, 4.4. Ozelenjavanje javne nabave i drugih poglavlja pokazuje da su potrebni dodatni napor: (1) na ojačavanju međusobne suradnje, (2) u nekim slučajevima žurnoj provedbi odredbi iz propisa koji se odnose na zaštitu okoliša i zaštitu pojedinih sastavnica okoliša, (3) na podizanju kvalitete podataka bitnih za ocjenu stanja okoliša, (4) na podizanju znanja o zaštiti okoliša, (5) na podizanju svijesti o potrebi promjena potrošačkih navika i sadašnjih obrazaca u svakodnevnom životu i poslovnim aktivnostima. Stoga su u prethodnim poglavljima dane mjere koje uključuju organizaciju niza radionica za dionike zaštite okoliša te informativno-obrazovne aktivnosti za širu javnost.

Bitnu ulogu u ukazivanju potrebe promjene potrošačkih navika i životnih stilova u cilju zaštite okoliša imaju udruge civilnog društva koje djeluju u području zaštite okoliša. Upravo u Šibensko-kninskoj županiji pokrenuti su neki od pokaznih projekata zaštite okoliša i održivog razvoja kao npr. "Eko-knjižnica igračaka" Ekološke udruge Krka Knin i "Zlarin bez plastike", koji zaslužuju promociju i podršku od strane drugih subjekata zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.

6.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta IV. Jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira i suradnje s dionicima navodi sljedeće ciljeve: (1) jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj, (2) povećanje učinkovitosti i djelotvornosti inspekcije u području zaštite okoliša i (3) jačanje sudske prakse, pravo na pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša i promicanje izvansudskog rješavanja sporova u području zaštite okoliša. Ciljevi navedeni pod (2) i (3) prelaze okvir programa zaštite okoliša koji donose županije, odnosno mjere programa zaštite okoliša ne mogu utjecati na postizanje tih ciljeva te su u ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije dane mjere za jačanje institucionalnog okvira i suradnje dionika na područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

6.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C6. Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C6-1	Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C6-1	6-1: Ojačati kapacitet Upravnog odjela za zaštitu i komunalne poslove Šibensko-kninske županije	ŠKŽ	2021. godina
C6-1	6-2: Organizirati sastanke s obveznicima provedbe mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije s ciljem praćenja provedbe mjera zaštite okoliša i održivog razvitka i razmjene iskustava u provedbi mjera.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom godišnje
C6-1	Mjere 3.4-1, 3.6-4, 4.1-9, 4.3-11, 4.4-2, 4.4-3, 4.5-7, 4.5-9, 5.2-1, 5.4-3 i 8-1 za postizanje različitih ciljeva, a koje uključuju organizaciju radionica i radnih sastanaka i slično o različitim temama zaštite okoliša i održivog razvoja za različite dionike istovremeno su i mjere za postizanje cilja C6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj / C6-1 Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima.	Vidjeti mjeru 3.4-1 u poglavlju 3.4. Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem / 3.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.6-4 u poglavlju 3.6. Održivo upravljanje šumama / 3.6.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.1-9 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.3-11 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.4-2 i 4.4-3 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-7 i 4.5-9 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.4-3 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 8-1 u poglavlju 8. Ekonomski instrumenti i financiranje zaštite okoliša / 8.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C6-1	Mjere 3.1-3, 3.1-4, 3.2-3, 3.5-3, 4.1-11, 4.3-1, 4.3-4, 4.3-12, 4.4-1, 4.5-6, 4.5-8, 4.5-10, 4.5-11 i 7.1-1 za postizanje različitih ciljeva, a koje uključuju različite informativno-obrazovne aktivnosti istovremeno su i mjere za postizanje cilja C6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj / C6-1 Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima.	Vidjeti mjere 3.1-3 i 3.1-4 u poglavlju 3.1. Održivo upravljanje prirodom / 3.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.2-3 u poglavlju 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza / 3.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.5-3 u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / 3.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.1-11 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-1, 4.3-4 i 4.3-12 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.4-1 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-6, 4.5-8, 4.5-10 i 4.5-11 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 7.1-1 u poglavlju 7.1. Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / 7.1-3. Ciljevi i mjere.	
C6-1	Mjere 3.2-2, 3.3-10, 3.7-2, 4.1-4, 4.1-8, 4.3-6, 4.3-7, 4.4-4, 4.5-5 i 5.4-7 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na uključivanje tema zaštite okoliša u strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave istovremeno su i mjere za postizanje cilja C6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj / C6-1 Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima.	Vidjeti mjeru 3.2-2 u poglavlju 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza / 3.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.3-10 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.7-2 u poglavlju 3.7. Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa / 3.7.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.1-4 i 4.1-8 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-6 i 4.3-7 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.4-4 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.5-5 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.4-7 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C6-1	Mjere 3.3-6, 4.1-10, 4.1-12, 4.3-5, 4.3-13, 4.5-1, 4.5-3, 4.5-4, 4.7-1, 5.3-1 i 5.3-2 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na uključivanje udruga civilnog društva koje djeluju u području zaštite okoliša, šire javnosti, stručnjaka zaštite zdravlja i/ili gospodarskih subjekata u aktivnosti zaštite okoliša i održivog razvoja ili jačanje vidljivosti njihova rada istovremeno su i mjere za postizanje cilja C6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj / C6-1 Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima.	Vidjeti mjeru 3.3-6 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.1-10 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-5 i 4.3-13 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-1, 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.7-1 u poglavlju 4.7. Istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga / 4.7.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 5.3-1 i 5.3-2 u poglavlju 5.3. Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / 5.3.3. Ciljevi i mjere.	
C6-1	Mjere 3.3-8, 3.3-12, 3.3-13, 4.3-8, 4.3-14, 7.2-1, 7.2-2 i 11-3 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na prikupljanje podataka i podizanje kvalitete podataka o okolišu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj / C6-1 Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-12 i 3.3-13 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-8 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 7.2-1 i 7.2-2 u poglavlju 7.2. Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu / 7.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 11-3 u poglavlju 11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćenja okoliša / 11.3. Ciljevi i mjere.	
KRATICE: Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP)			

7. BOLJE POVEZIVANJE ZNANJA, SUSTAVA UPRAVLJANJA INFORMACIJAMA I POLITIKE ZAŠTITE OKOLIŠA

7.1. Informiranje, osvještavanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša

Informiranje, osvještavanje i obrazovanje za zaštitu okoliša nužni su za podizanje razine znanja svih subjekata zaštite okoliša, razumijevanje o pitanjima i unaprjeđenju dijaloga u zaštiti okoliša. To u konačnici treba dovesti do promjene ponašanja i jačoj zaštiti okoliša u cjelini te Šibensko-kninska županija treba težiti unaprjeđenju informiranja, osvještavanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.

7.1.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Postupak informiranja i sudjelovanja javnosti u pitanjima zaštite okoliša određen je propisima koji uređuju zaštitu okoliša. Oni uređuju pravo javnosti na pristup informacija o okolišu, informiranje i sudjelovanje u posebnim postupcima s područja zaštite okoliša⁴⁸, sudjelovanje u odlučivanju o određenim djelovanjima i djelatnostima vezano uz pitanja zaštite okoliša te pristup pravosuđu.

Šibensko-kninske županija osigurava na propisima određen način informiranje i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnostima u pitanjima/postupcima zaštite okoliša za koje je Županija nadležna prema propisima koji uređuju zaštitu okoliša i posebnim propisima.

Obrazovanje, znanost i razvoj o pitanjima zaštite okoliša nužnost su za podizanje svijesti o potrebi zaštite okoliša svih subjekata zaštite okoliša. Stoga su stalne informativno-obrazovne aktivnosti o zaštiti okoliša nužnost u svim sferama svakodnevnog života i poslovnih aktivnosti, pri čemu treba voditi računa da one budu osmišljene i provođene na način prilagođen različitim ciljnim skupinama.

Odgojno-obrazovne institucije u Šibensko-kninskoj županiji obuhvaćaju dječje vrtiće, osnovne i srednje škole te veleučilišta. U Šibeniku djeluje i dislocirani preddiplomski studij Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori Sveučilišta u Zagrebu.

Teme vezane uz zaštite okoliša u različitom se opsegu obrađuju u dječjim vrtićima te osnovnim i srednjim školama u Županiji, pri čemu treba istaknuti da vrtići Tamaris u Vodicama, Osmijeh u Šibeniku i Bosiljak u Primošten te osnovne škole OŠ Jakova Gotovca u Unešiću, OŠ Primošten i OŠ Rogoznica imaju status ekoškole u sklopu programa Međunarodne ekoškole⁴⁹ te da su OŠ Tisno i OŠ Murterski školi i srednja škola Lovre Montija u Kninu uključene u GLOBE program - globalno učenje i opažanje za dobrobit okoliša.⁵⁰

⁴⁸ Posebni postupci uređeni propisima s područja zaštite okoliša obuhvaćaju stratešku procjenu utjecaja na okoliš, procjenu utjecaja zahvata na okoliš, ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, davanje upute o sadržaju studije o utjecaju zahvata na okoliš, okolišnu dozvolu, davanje suglasnosti na politiku sprječavanja velikih nesreća i suglasnosti na Izvješće o sigurnosti te davanje suglasnosti na sanacijski program.

⁴⁹ Međunarodne Ekoškole su program osmišljen za provedbu smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini čitavih odgojno-obrazovnih ustanova (osnovne i srednje škole, dječji vrtići i učenički domovi, škole za djecu s posebnim potrebama i fakulteti). Nacionalni koordinator Ekoškola u Republici Hrvatskoj je Udruga Lijepa Naša. Cilj programa međunarodne Ekoškole je ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život učenika i djelatnika Ekoškole.

⁵⁰ GLOBE program pokrenut je 1995. godine u Sjedinjenim američkim državama. GLOBE program predviđa redovita i kontinuirana učenička mjerenja i opažanja u neposrednom okolišu škole. Mjerenja i opažanja obavljaju se na području atmosfere, vode, tla i pokrova, a rezultati istraživanja se međusobno upotpunjuju i povezuju, čime se ostvaruje program cjelovitog praćenja okoliša.

Veleučilište u Šibeniku i Veleučilište Marko Marulić u Kninu kroz svoje pojedine studijske programe obuhvaćaju i teme zaštite okoliša, dok je dislociran preddiplomski studij Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori Sveučilišta u Zagrebu usmjeren na niskouglični razvoj.

Sredstva za promociju i edukaciju u području zaštite okoliša, Šibensko-kninsko županija osigurava na godišnjoj razini u svom proračunu za rad Upravnog odjela za zaštitu okoliša i komunalne poslove.

Sukladno propisima koji uređuju održivo gospodarenje otpadom, jedinice lokalne samouprave dužne su osigurati o svom trošku provođenje izobrazbo-informativnih aktivnosti u vezi gospodarenja otpadom na godišnjoj razini. U razdoblju od 2014. do 2017. godine broj općina i gradova koji provode izobrazno-informativne aktivnosti raste, ali od ukupno 20 jedinica lokalne samouprave u Županiji njih 5 nije provodilo izobrazno-informativne aktivnosti u 2017. godini. i

U edukaciji u zaštiti okoliša treba istaknuti udruge koje se bave zaštitom okoliša. Podaci o aktivnostima nekih od udruga pokazuju njihov znatan doprinos edukaciji i drugim temama u području zaštite okoliša te je Ekološkoj udruzi Krka Knin dodijeljeno 2016. godine priznanje za doprinos udruga na promicanju i unapređenju zaštite okoliša i održivog razvoja za projekt oporabe igračaka u okviru Eko knjižnice igračaka pokrenute 2014. godine.

7.1.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta V. Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike okoliša navodi cilj Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša od značajne važnosti za podizanje razine znanja i razumijevanja o pitanjima zaštite okoliša. Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i dijalog u zaštiti okoliša nužno su trajne aktivnosti, koje se moraju prilagođavati različitim ciljnim skupinama.

7.1.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C7.1-1	Unaprjeđenje informiranja, osvješćivanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C7.1-1	7.1-1: Organizirati posjete učenika osnovnih i srednjih škola Centru za gospodarenje otpadom Bikarac. U sklopu posjeta održavati i izobrazno-informativne aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom i njegovoj važnosti u kružnom gospodarstvu.	ŠKŽ-UOPZKŠ Bikarac d.o.o.	kontinuirano

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C7.1-1	Mjere 3.4-1, 3.6-4, 4.1-9, 4.3-11, 4.4-2, 4.4-3, 4.5-7, 4.5-9, 5.2-1, 5.4-3, 6-2 i 8-1 za postizanje različitih ciljeva, a koje uključuju organizaciju radionica i radnih sastanaka i slično o različitim temama zaštite okoliša i održivog razvoja za različite dionike istovremeno su i mjere za postizanje cilja C7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / C7.1-1 Unaprjeđenje informiranja, osvješćivanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.	Vidjeti mjeru 3.4-1 u poglavlju 3.4. Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem / 3.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.6-4 u poglavlju 3.6. Održivo upravljanje šumama / 3.6.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.1-9 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.3-11 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.4-2 i 4.4-3 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-7 i 4.5-9 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.2-1 u poglavlju 5.2. Sigurno upravljanje kemikalijama / 5.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.4-3 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 6-2 u poglavlju 6. Jačanje institucionalnog okvira i suradnje s dionicima / 6.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 8-1 u poglavlju 8. Ekonomski instrumenti i financiranje zaštite okoliša / 8.3. Ciljevi i mjere.	
C7.1-1	Mjere 3.1-3, 3.1-4, 3.2-3, 3.5-3, 4.1-11, 4.3-1, 4.3-4, 4.3-12, 4.4-1, 4.5-6, 4.5-8, 4.5-10 i 4.5-11 za postizanje različitih ciljeva, a koje uključuju različite informativno-obrazovne aktivnosti istovremeno su i mjere za postizanje cilja C7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / C7.1-1 Unaprjeđenje informiranja, osvješćivanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.	Vidjeti mjere 3.1-3 i 3.1-4 u poglavlju 3.1. Održivo upravljanje prirodom / 3.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.2-3 u poglavlju 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobrazu / 3.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.5-3 u poglavlju 3.5. Upravljanje i praćenje kvalitete zraka / 3.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.1-11 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-1, 4.3-4 i 4.3-12 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.4-1 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-6, 4.5-8, 4.5-10 i 4.5-11 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C7.1-1	Mjere 3.2-2, 3.3-10, 3.7-2, 4.1-4, 4.1-8, 4.3-6, 4.3-7, 4.4-4, 4.5-5, 4.5-6 i 5.4-7 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na uključivanje tema zaštite okoliša u strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave istovremeno su i mjere za postizanje cilja C7.1 Informiranje, osvještavanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / C7.1-1 Unaprjeđenje informiranja, osvještavanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.	Vidjeti mjeru 3.2-2 u poglavlju 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza / 3.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.3-10 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 3.7-2 u poglavlju 3.7. Održivo gospodarstvo i zaštita tla i zemljišnih resursa / 3.7.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.1-4 i 4.1-8 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-6 i 4.3-7 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarstvo otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.4-4 u poglavlju 4.4. Ozelenjavanje javne nabave / 4.4.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.5-5 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 5.4-7 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanje rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere.	
C7.1-1	Mjere 3.3-6, 4.1-10, 4.1-12, 4.3-5, 4.3-13, 4.5-1, 4.5-3, 4.5-4, 4.7-1, 5.3-1 i 5.3-2 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na uključivanje udruga civilnog društva koje djeluju u području zaštite okoliša, šire javnosti, stručnjaka zaštite zdravlja i/ili gospodarskih subjekata u aktivnosti zaštite okoliša i održivog razvoja ili jačanje vidljivosti njihova rada istovremeno su i mjere za postizanje cilja C.7.1 Informiranje, osvještavanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / C7.1-1 Unaprjeđenje informiranja, osvještavanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.	Vidjeti mjeru 3.3-6 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.1-10 i 4.1-12 u poglavlju 4.1. Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova / 4.1.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-5 i 4.3-13 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarstvo otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.5-1, 4.5-3 i 4.5-4 u poglavlju 4.5. Održiva proizvodnja i potrošnja / 4.5.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 4.7-1 u poglavlju 4.7. Istraživanje i razvoj inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga / 4.7.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 5.3-1 i 5.3-2 u poglavlju 5.3. Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi / 5.3.3. Ciljevi i mjere.	

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C7.1-1	Mjere 3.3-8, 3.3-12, 3.3-13, 4.3-8, 4.3-14, 7.2-1, 7.2-2 i 11-3 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na prikupljanje podataka i podizanje kvalitete podataka o okolišu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C7 Informiranje, osvješčivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša / C7.1-1 Unaprjeđenje informiranja, osvješčivanja, obrazovanja i dijaloga u zaštiti okoliša.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-12 i 3.3-13 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-8 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 7.2-1 i 7.2-2 u poglavlju 7.2. Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu / 7.2.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 11-3 u poglavlju 11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćenja okoliša / 11.3. Ciljevi i mjere.	
KRATICE: Upravni odjel za prosvjetu, znanost, kulturu i šport Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOPZKŠ)			

7.2. Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu

Informacija o okolišu je svaka informacija u pisanom, vizualnom, slušnom, elektroničkom ili drugom materijalnom obliku koja se odnosi na okoliš, njegove sastavnice i opterećenja. Suvremena informacijska tehnologija omogućuje komunikaciju po pitanju zaštite okoliša na način da se informacije mogu brzo i jednostavno objaviti, ponovno uporabiti pa se time stvara dodana vrijednost za društvo. Šibensko-kninska županija treba težiti kvaliteti upravljanja informacijama i unaprjeđenju informiranja i dijaloga u zaštiti okoliša te primjeni suvremenih tehnologija u informiranju i dijalogu.

7.2.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Sukladno propisima koji uređuju zaštitu okoliša, svrha informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) je cjelovito upravljanje zaštitom okoliša i/ili pojedinim sastavnicama okoliša, odnosno opterećenjima te izrada i praćenje provedbe dokumenata održivog razvitka i zaštite okoliša.

ISZO vodi se kao distributivni informacijski sustav, sastavljen od većeg broja dislociranih, neovisno izrađenih, usklađenih i međusobno povezanih informacijskih sustava, tematskih područja i/ili potpodručja. ISZO vodi ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša. Metodologije prikupljanja, obrade i izračuna podataka te način i rokovi dostave podataka, informacija i odgovarajućih izvješća u ISZO, određeni su propisima i Nacionalnom listom pokazatelja.

Sukladno propisima koji uređuju zaštitu okoliša, javnost ima pravo na pristup informacijama o okolišu⁵¹, a tijela javne vlasti dužna su u okviru svoje nadležnosti osigurati da su informacije o okolišu i podaci koje prikupljaju točni, pravovremeni i usporedivi.

U ISZO dostupni su, u obliku izvješća i baza podataka, i podaci o okolišu u Šibensko-kninskoj županiji. Za pronalaženje dijela podataka ipak je potrebno stručno znanje o zaštiti okoliša i posebnim propisima koji uređuju ISZO i pojedine sastavnice okoliša, što može predstavljati problem za dio šire javnosti. Jednostavniji pregled podataka o stanju okoliša i temama bitnim za okoliš od regionalnog i lokalnog značaja na posebnom dijelu službene mrežne stranice Županije, uz povezivanje na tematske portale u zaštiti okoliša, pridonio bi kvaliteti upravljanja informacijama i unaprjeđenju informiranja i dijaloga u zaštiti okoliša. Kako je već istaknuto u poglavljima 3.3. Održivo upravljanje vodama i 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, u tom je smislu potrebno i unaprijediti kvalitetu dijela podataka bitnih za ocjenu stanja okoliša.

Konačno, potrebno je istaknuti da propisi koji uređuju održivo gospodarenje otpadom daju obavezu jedinicama lokalne samouprave da u sklopu svojih mrežnih stranica uspostave i ažurno održavaju mrežnu stranicu s informacijama o gospodarenju otpadom na svom području. Obavezne informacije koje se objavljuju na mrežnoj stranici propisuju se pravilnikom koji određuje strukturu, sadržaj, dostupnost podataka informacijskog sustava, a koji još nije donesen. Unatoč tome što provedbeni propis nije donesen, manji dio jedinica lokalne samouprave objavljuje informacije o otpadu na svojoj mrežnoj stranici, ali dio općina i gradova svoje planove gospodarenja otpadom te izvješća o provedbi državnog plana gospodarenja otpadom ne objavljuje niti u službenom glasniku, niti na svojoj mrežnoj stranici, iako je ta obveza utvrđena propisima.

7.2.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta V. Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike okoliša navodi cilj Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu. Kvalitetni i lako dostupni podaci i informacije o okolišu i temama vezanima uz zaštitu okoliša preduvjet su za informiranje i dijalog u zaštiti okoliša. Upravo suvremena informacijska tehnologija omogućuje lakšu komunikaciju po pitanju zaštite okoliša na način da se informacije mogu brzo i jednostavno objaviti, ponovno uporabiti pa se time stvara dodana vrijednost za društvo.

---

⁵¹ Iznimke za pravo javnosti na pristup informacijama o okolišu su informacije koje mogu imati negativan učinak na: (1) tajnost postupka koje vodi tijelo javne vlasti, ukoliko je tajnost postupka zajamčena posebnim propisom, (2) međunarodne odnose, javnu sigurnost i nacionalnu obranu, (3) sudski postupak, odnosno prava fizičkih i pravnih osoba na pravično suđenje te na pravo tijela državne vlasti na provođenje istrage u kaznenim ili prekršajnim postupcima, te stegovnim postupcima protiv službenika, (4) tajnost trgovačkih i/ili industrijskih podataka gdje je tajnost zaštićena posebnim propisima kojima se štiti legitiman ekonomski interes, uključujući i javni interes u održavanju tajnosti podataka o porezu te statistiku, (5) zaštitu osoba i zaštitu tajnosti osobnih podataka koji se odnose na fizičke osobe koje nisu dale pristanak na pristup podacima javnosti, a ta tajnost je zajamčena propisima, (6) zaštitu intelektualnog i industrijskog vlasništva, (7) interes ili zaštitu osoba koje su dobrovoljno dostavile traženi podatak bez zakonske obveze da to učine, osim ako su dale pristanak o objavi podataka i (8) zaštitu sastavnica okoliša na koje se podatak odnosi - primjerice: staništa zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta

7.2.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C7.2-1	Unaprjeđenje prikaza podataka o okolišu na prostoru Šibensko-kninske županije		
C7.2-2	Unaprjeđenje kvalitete podataka bitnih za ocjenu stanja okoliša		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C7.2-1	7.2-1: Na mrežnoj stranici Šibensko-kninske stranice uspostaviti i ažurno održavati stranicu o zaštiti okoliša, na kojoj je potrebno prikazati podatke i izvješća te druge informacije o okolišu iz Informacijskog sustava zaštite okoliša od značaja za Šibensko-kninsku županiju te postaviti poveznice na druge tematske portale koji obrađuju pojedine teme zaštite okoliša i održivog razvoja.	ŠKŽ-ured župana, ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
C7.2-1	7.2-2: Na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave uspostaviti i ažurno održavati mrežne stranice s informacijama o gospodarenju otpadom, određenima propisima koji uređuju održivo gospodarenje otpadom.	JLS	2020. godina
C7.2-2	Mjere 3.3-8, 3.3-12, 3.3-13, 4.3-8, 4.3-14 i 11-3 za postizanje različitih ciljeva, a koje se odnose na prikupljanje podataka i podizanje kvalitete podataka o okolišu istovremeno su i mjere za postizanje cilja C7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu / C7.2-2 Unaprjeđenje kvalitete podataka bitnih za ocjenu stanja okoliša.	Vidjeti mjere 3.3-8, 3.3-12 i 3.3-13 u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama / 3.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjere 4.3-8 i 4.3-14 u poglavlju 4.3. Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom / 4.3.3. Ciljevi i mjere. Vidjeti mjeru 11-3 u poglavlju 11. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćenja okoliša / 11.3. Ciljevi i mjere.	
KRATICE: Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), jedinice lokalne samouprave (JLS)			

8. EKONOMSKI INSTRUMENTI I FINANCIRANJE ZAŠTITE OKOLIŠA

Ekonomski instrumenti u zaštiti okoliša su instrumenti kojima se utječe na troškove i koristi od aktivnosti kod kojih može doći do utjecaja na okoliš. U kombinaciji s drugim instrumentima politike zaštite okoliša, kao što su naredbodavno-nadzorni instrument i dobrovoljni instrumenti, ekonomski instrumenti u zaštiti okoliša potiču promjenu ponašanja na način koji je pogodan za okoliš, a cilj im je smanjivanje onečišćenja okoliša i racionalnija uporaba prirodnih resursa, odnosno u konačnici okolišni, gospodarski i socijalni prosperitet - kontekst održivog razvitka.

Financiranje zaštite okoliša podrazumijeva aktivnosti ulaganja u programe, projekte, metode, tehnologije, opremu i sl. s ciljem smanjenja utjecaja na okoliš, odnosno zaštite okoliša. Sukladno propisima, sredstva za financiranje zaštite okoliša osiguravaju se, između ostalog, i u proračunima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave. Sredstva za zaštitu okoliša dostupna su i u nacionalnim, europskim i drugim međunarodnim izvorima financiranja te Šibensko-kninska županija mora težiti učinkovitom povlačenju sredstava za zaštitu okoliša i održivi razvoj iz tih izvora financiranja.

8.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Ekonomski instrumenti dijele se na naknade/poreze na emisije onečišćujućih tvari u okoliš, korisničke naknade, naknade/poreze na proizvode, subvencije, utržive dozvole, prava ili kvote za onečišćenja, sustav povrata pologa i povrata sredstava i dr. Visina, odnosno način izračuna naknada, namjena i korisnici naknada određeni su posebnim propisima. Među ekonomskim instrumentima koje propisi namjenjuju za zaštitu okoliša prednjače naknade vezane uz korištenje prirodnih resursa i onečišćenje okoliša, koje obuhvaćaju sredstva koja se prikupljaju putem fondova zaštite okoliša, fondova financiranja vodnog gospodarstva ili javnih poduzeća koja obavljaju pojedine komunalne usluge.

Sukladno propisima koji uređuju zaštitu okoliša, sredstva za financiranje zaštite okoliša osiguravaju se u državnom proračunu, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te iz drugih izvora, kao što su sredstva iz javnog privatnog partnerstva, kredita, donacija, sredstava međunarodne pomoći, stranih ulaganja namijenjenih zaštiti okoliša te drugih sredstava iz instrumenata, programa i fondova Europske unije, Ujedinjenih naroda i međunarodnih organizacija.

Šibensko-kninska županija⁵² određuje svoja sredstva za zaštitu okoliša u svojim godišnjim proračunima, kroz Program 1021 Zaštita okoliša i prirode. Sredstva planirana u proračunima za Program 1021 u razdoblju od 2014. do 2017. godine iznosila su 5.874.608 kn u 2014. godini, 9.529.949 kn u 2015. godini, 7.860.948 kn u 2016. godini te 7.501.452 kn u 2017. godini. Realizirana sredstva iznosila su 3.852.504 kn u 2014. godini, 6.574.817 kn u 2015. godini, 5.552.254 kn u 2016. godini te 4.510.370 kn u 2017. godini.

Sredstva planirana za Program 1021 činila su u 2014. godini 4,83% od županijskog proračuna, u 2015. godini 8,07%, u 2016. godini 1,75% te 1,54% u 2017. godini. Međutim, udjeli iskazani za 2014. i 2015. godinu nisu usporedivi s udjelima u 2016. i 2017. godini. Naime, ukupni planirani prihodi i rashodi proračuna Šibensko-kninske županije za 2016. godinu znatno su uvećani u odnosu na proračun 2015.

⁵² S obzirom da je ovaj dokument Program zaštite okoliša Šibensko-kninske županije dan je osvrtno na sredstva financiranja zaštite okoliša određena godišnjim proračunima Šibensko-kninske županije, nije dan osvrtno na proračune jedinica lokalne samouprave.

godine radi uključivanja plana prihoda i rashoda proračunskih korisnika koji su Odlukom o izvršenju proračuna Šibensko-kninske izuzeti od uplate prihoda u sustava Riznice Županije (zdravstvo, osnovne i srednje škole). Sredstva za Program 1021 nisu uvećana proporcionalno povećanju proračuna, već su u 2016. i 2017. godini niža u odnosu na 2015. godinu, ali su još uvijek znatno viša u odnosu na sredstva u 2014. godini.

Sredstva Programa 1021 namijenjena su najvećim dijelom Upravnom odjelu za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (UOZOKP) i Javnoj ustanovi (JU) za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije - Priroda.

Realizirana sredstva Programa 1021 raspoređena u razdoblju od 2014. do 2017. godine UOZOKP-u najvećim dijelom su utrošena za redovite djelatnosti Županijske vatrogasne zajednice (A1021-05) te potom na zaštitu mora od onečišćenja (A1021-05). Realizirana sredstva Programa 1021 raspoređena JU Priroda najvećim su dijelom utrošena na administraciju i upravljanje (A1021-06) te potom na održavanje i održivo korištenje zaštićenih prirodnih područja (A1021-08). U 2015. i 2016. godini značajna sredstva JU Priroda obuhvatila su i aktivnosti na razvoju turizma u rubnim područjima Nacionalnog parka Krka (T1021-15).

Ovim Programom zaštite okoliša dane su mjere, za čije su provođenje odgovorni subjekti zaštite okoliša prvenstveno na regionalnoj i lokalnoj razini: Šibensko-kninska županija, odnosno pojedini upravni odjeli Šibensko-kninske županije, jedinice lokalne samouprave, pojedine pravne osobe s javnim ovlastima i pojedini gospodarski subjekti. U poglavlju 14. Organizacijski aspekti, izvori i visine financijskih sredstava procijenjeni su okvirni iznosi provedbe mjera. Nositelji provedbe pojedinih mjera trebat će kroz svoje proračune osigurati sredstva za provedbu mjera za koje se odgovorni. Provedbu dijela mjera moguće je financirati kroz europske i druge međunarodne fondove/programme, što će ovisiti o angažmanu i spremnosti pa i spretnosti nositelja provedbe za pravovremenu i kvalitetnu prijavu provedbe projekata koji proizlaze iz pojedinih mjera zaštite okoliša i održivog razvoja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, za što je potrebna kontinuirana suradnja različitih dionika i razmjena znanja i iskustava, koja u pojedinim dijelovima prelazi regionalnu (područnu) razinu.

8.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta VI. Razvoj ekonomskih instrumenata i financiranja navodi sljedeće ciljeve: (1) primjena dodatnih tržišnih, ekonomskih i financijskih instrumenata u zaštiti okoliša, (2) uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora i (3) razvoj i primjena ekonomskih pokazatelja s okolišnim i socijalnim pokazateljima. Ciljevi navedeni pod (1) i (3) prelaze okvir programa zaštite okoliša koji donose županije, odnosno mjere programa zaštite okoliša ne mogu utjecati na postizanje tih ciljeva te su u ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije dane mjere za uspostavu učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora financiranja.

8.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C8. Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C8-1	Učinkovito povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora financiranja za provođenje Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C8-1	<p>8-1: U suradnji Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojne agencije Šibensko-kninske županije ustrojiti radnu skupinu radi kontinuiranog praćenja mogućnosti sufinanciranja/financiranja provedbe mjera, odnosno projekata koji proizlaze iz mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora financiranja.</p> <p>U dogovoru s obveznicima provedbe mjera, uspostaviti optimalne kanale komunikacije između radne skupine i obveznika provedbe mjera radi pravovremenog prenošenja informacija o natječajima putem kojih su moguća sufinanciranja/financiranja provedbe pojedinih mjera zaštite okoliša i održivog razvoja.</p>	ŠKŽ-UOZOKP, JU Razvojna agencija ŠKŽ	2021. godina za osnivanje radne skupine, kontinuiran rad tijekom cijelog razdoblja ovog Programa zaštite okoliša ŠKŽ.
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP), Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije (JU Razvojna agencija ŠKŽ)			

9. UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOSTI NASELJA

U Hrvatskoj, Europi, ali i na globalnoj razini trend je koncentracija stanovništva u gradovima, s obzirom da su oni pokretači gospodarstva. To je slučaj i u Šibensko-kninskoj županiji, gdje skoro trećina stanovništva Županije živi u naselju Šibenik. S obzirom na trend koncentracije stanovništva u naseljima, sve je više inicijativa usmjerenih unapređenju razvoja gradova na održivi način, radi zadovoljena okolišnih, gospodarskih i socijalnih uvjeta za život u njima. Tim inicijativama trebaju se pridružiti Grad Šibenik i Šibensko-kninska županija.

9.1. SAŽETI PREGLED STANJA

Šibensko-kninska županija obuhvaća 20 jedinica lokalne samouprave. Gradovi su Drniš, Knin, Skradin, Šibenik i Vodice. Općine su Bilice, Biskupija, Cijvljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj i Unešić.

Prema zadnjem Popisu stanovništva, u 2011. godini, u Šibensko-kninskoj županiji je 109.375 stanovnika. Prostor Županije karakterizira nejednolika raspodjela stanovništva. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti znatno su veći u priobalnom dijelu u odnosu na kopneni dio Županije.

U Šibensko-kninskoj županiji ukupno je 199 naselja. Prevladavaju naselja s manje od 2.000 stanovnika. Samo tri naselja imaju više od 5.000 stanovnika. To su Šibenik s 34.302 stanovnika, Knin s 10.633 stanovnika i Vodice s 6.755 stanovnika. Naselje Šibenik je prema broju stanovnika 11. naselje po veličini u Republici Hrvatskoj.

Grad Šibenik je upravno, obrazovno, gospodarsko i kulturno središte Županije. Grad Šibenik je prema posljednjem Popisu stanovništva u 2011. godini i najmnogoljudnija jedinica lokalne samouprave u Županiji s 46.332 stanovnika, što čini 42,4% stanovništva Županije. U naselju Šibenik živi pak 31,4% stanovnika Županije. Grad Šibenik ima status velikog grada.

Održivi urbani razvoj uključuje teme kružnog gospodarstva, urbane mobilnosti, energetske tranzicije, prilagodbe klimatskim promjenama, održivog korištenja zemljišta, razvoja zelene infrastrukture i dr.

Razvoj prostora Grada Šibenika određen je Prostornim planom uređenja Grada Šibenika (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 31703, 11/07, Službeni glasnik Grada Šibenika 5/12, 9/13, 8/5, 9/17). Grad Šibenik donio je u rujnu 2018. godine Program zaštite okoliša Grada Šibenika za razdoblje od 2017. do 2020. godine (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18).

Razvojna strategija Grada Šibenika izrađena je 2011. godine. Razvojni dokumenti i projekti novijeg datuma obuhvaćaju Strategiju razvoja inovativnog turizma Grada Šibenika 2015.-2020. (Službeni glasnik Grada Šibenika 9/15) te projekte razvoja urbane mobilnosti. Primjer je projekt Intermodalni urbani ekološki sustav javnog prijevoza autobusima i brodovima, koji za cilj ima rješavanje prometnih problema na području Grada Šibenika. Rezultat projekta trebalo bi biti povećanje urbane mobilnosti te veća kvaliteta i dostupnost javnog prijevoza lokalnom stanovništvu i turistima, čime bi se mogao smanjiti cestovni promet osobnih vozila. U sklopu ovog projekta izrađen je i Master plan održive urbane mobilnosti Grada Šibenika (Službeni glasnik Grada Šibenika 3/17).

Akcijskim planom energetske učinkovitosti Grada Šibenika za razdoblje 2017.-2019. godine (Službeni glasnik Grada Šibenika 5/16) planiraju se mjere energetske učinkovitosti, prvenstveno u objektima za odgoj i obrazovanje i zdravstvenim ustanovama.

Grad Šibenik nalazi se u obalnom području. 2016. godine izrađen je Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije - Obalni plan. On pripada planovima koji nemaju zakonsku snagu, već daju smjernice kako upravljati određenom problematikom i određuju način kako elemente određene problematike ugrađivati planove ili programa koji imaju zakonsku snagu, a kada se to ocijeni potrebnim. U Obalnom planu izdvojene su tri prioritete teme: vodni resursi, prostorni razvoj i prilagodba klimatskim promjenama. Dane su opće mjere upravljanja za Županiju i mjere upravljanja u obalnim naseljima te specifične mjere upravljanja po obalnim naseljima

U naselju Šibenik, kvaliteta zraka prati se kroz duže vremensko razdoblje na više mjernih postaja Grada Šibenika i Šibensko-kninske županije. 2017. godine započeta su mjerenja koncentracije sumporovog dioksida i dušikovog dioksida referentnim metodama, koje su zamijenila dotadašnja mjerenja ne-referentnim metodama. Grad Šibenik donio je 2018. godine Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Šibenika (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18).

Vodoopskrbu i odvodnju u Gradu Šibeniku obavlja Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik. Uslužno područje Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Šibenik obuhvaća ne samo Grad Šibenik, već i veći broj jedinica lokalne samouprave, od kojih je dio i u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Prostor Grada Šibenika nije u cijelosti pokriven javnom vodoopskrbom. U 2017. godini za vodoopskrbu su se koristila izvorišta Jaruga, Jandrići; Torak, Miljacka. Kako je već istaknuto u poglavlju 3.3. Održivo upravljanje vodama, odluka o zaštiti izvorišta Jaruga i Torak je iz 1997. godine, a za izvorišta Miljacka i Jandrići odluke o zonama sanitarne zaštite nisu donesene.

Na prostoru Grada Šibenika, južno od otoka Zlarina, ispust je uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Šibenik, čiji kapacitet omogućava obradu do 4.000.000 m³ otpadnih voda godišnje. Otpadne vode se ispuštaju u more po postupcima prethodnog pročišćavanja.

Održivi sustav gospodarenja otpadom na području Grada Šibenika nije u cijelosti uspostavljen. Grad Šibenik donio je Plan gospodarenja otpadom Grada Šibenika za razdoblje 2018.-2023. godine (Službeni glasnik Grada Šibenika 4/18). Prije njega, na snazi je bio Plan gospodarenja otpadom Grada Šibenika iz 2010. godine.

Na prostoru Grada Šibenika nalaze se zaštićena područja prirode. To su značajni krajobrazi Kanal-Luka, Gvozdenovo - Kamenar, dio prostora značajnih krajobrazu Krka - donji tok, Krka - gornji tok, Čikola i dio Nacionalnog parka Krka. Na prostoru Grada Šibenika nalaze se i područja ekološke mreže. Plan upravljanja Nacionalnim parkom Krka izrađen je 2011. godine. Kako je već istaknuto u poglavlju 3.1. Održivo upravljanje prirodom, Ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode pokrenulo je u 2019. godini aktivnosti na izradi planova upravljanja zaštićenim područjima i planova upravljanja područjima ekološke mreže, u sklopu kojih će se izraditi i planovi upravljanja za dio zaštićenih područja i dio područja ekološke mreže na prostoru Grada Šibenika.

9.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta VII. Unaprjeđenje održivog razvoja gradova navodi cilj Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova.

Status velikog grada u Šibensko-kninskoj županiji ima Grad Šibenik. Razvoj prostora Grada Šibenika određen je Prostornim planom uređenja Grada Šibenika (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 3/03, 11/07, Službeni glasnik Grada Šibenika 5/12, 9/13, 8/15, 9/17). Grad Šibenik donio je Program zaštite okoliša Grada Šibenika za razdoblje od 2017. do 2020. godine (Službeni glasnik Grada Šibenika 6/18), a sukladno propisima izrađeni su i drugi dokumenti koji se odnose na zaštitu pojedinih sastavnica okoliša i opterećenja okoliša.

9.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C9. Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C9-1	Održivi razvoj Grada Šibenika		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C9-1	Sve mjere dane kroz druga poglavlja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije za postizanje više ciljeva, neovisno o nositeljima provedbe i svom prostornom obuhvatu imaju direktan ili indirektan pozitivan utjecaj na zaštitu okoliša Grada Šibenika. S obzirom da je okoliš temeljna sastavnica održivog razvoja, sve mjere dane kroz druga poglavlja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije istovremeno su i mjere održivog razvoja Grada Šibenika.		

10. PROMICANJE I UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA

Održivi razvoj je integralni ekonomski, tehnološki, socijalni i kulturni razvoj, usklađen s potrebama zaštite i unapređenja životne sredine, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Stoga održivi razvoj treba biti stalno opredjeljen Šibensko-kninske županije.

10.1. SAŽETI PREGLED STANJA

Koncept održivog razvoja podrazumijeva proces postizanja ravnoteže između gospodarskih, socijalnih i okolišnih zahtjeva, kojim se osigurava zadovoljavanje potreba sadašnje generacije, bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe.

Programom globalnog razvoja za 2030. Ujedinjenih naroda postavljeno je 17 globalnih ciljeva održivog razvoja do 2030. godine sa 169 podciljeva. Globalni ciljevi održivog razvoja nisu pravno obvezujući, ali su zamišljeni kao univerzalni ciljevi, primjenjivi u svim zemljama i zajednicama, pri čemu u njihovoj provedbi treba uzeti u obzir specifične prilike, uvjete i mogućnosti.

Globalni ciljevi su: (1) svijet bez siromaštva, (2) svijet bez gladi, (3) zdravlje i blagostanje, (4) kvalitetno obrazovanje, (5) rodna ravnopravnost, (6) čista voda i sanitarni uvjeti, (7) pristupačna energija iz čistih izvora, (8) dostojanstven rad i ekonomski rast, (9) industrija, inovacije i infrastruktura, (10) smanjenje nejednakosti, (11) održivi gradovi i zajednice, (12) odgovorna potrošnja i proizvodnja, (13) zaštita klime, (14) očuvanje vodenog svijeta, (15) očuvanje života na zemlji, (16) mir, pravda i snažne institucije i (17) partnerstvom do ciljeva.

U ostvarivanju ciljeva globalnih ciljeva održivog razvoja za razdoblje 2030. godine nužna je suradnja niza dionika. Vlada Republike Hrvatske donijela je u siječnju 2018. godine Odluku o osnivanju Nacionalnog vijeća za održivi razvoj (NN 7/18). Zadatak Nacionalnog vijeća za održivi razvoj je praćenje i koordinacija provedbe Globalnih ciljeva održivog razvoja. U srpnju 2019. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je prvi Dobrovoljni nacionalni pregled Republike Hrvatske o provedbi ciljeva održivog razvoja, u kojem su kao izazov za postizanje održivog razvoja istaknuta potreba izgradnje kapaciteta i partnerstva svih ključnih dionika, a kako bi se unaprijedile postojeće te iznašle nove inovativne politike i mjere za održivi društveno gospodarski razvoj i rast Republike Hrvatske.

10.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Plan zaštite okoliša RH u sklopu prioriteta VIII. Promicanje održivog razvoja na europskoj i međunarodnoj razini navodi cilj Jačanje kapaciteta za suradnju u multilateralnim pregovorima o okolišu u rješavanju regionalnih okolišnih i klimatskih izazova.

Ključni dokumenti održivog razvoja su Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske i Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine. Zadnja Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske donesena je 2009. godine za desetgodišnje razdoblje. Strategija održivog razvitka RH donesena je znatno prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, zbog čega je 2013. godine došlo do znatnih izmjena u pravnom poretku koji uređuje zaštitu okoliša te ona dijelom više i nije primjenjiva. Izrada Nacionalne razvojne strategije do 2030. je u tijeku. Razvojna strategija Šibensko-kninske županije usvojena je u ožujku 2019. godine. Županijska razvojna strategija prepoznaje okoliš kao temeljnu sastavnicu održivog razvoja.

10.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
C10. Jačanje kapaciteta za suradnju u multilateralnim pregovorima o okolišu u rješavanju regionalnih okolišnih i klimatskih izazova skraćeno: Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C10-1	Unaprjeđenje kapaciteta i jačanje dijaloga u zaštiti okoliša kao dijela održivog razvoja Šibensko-kninske županije. Zaštita klime, unaprjeđenje zaštite sastavnica okoliša i okoliša u cjelini te smanjenje pritisaka na okoliš i korištenja prirodnih resursa kako bi buduće generacije mogle zadovoljiti svoje potrebe za kvalitetan život i razvoj.		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C10-1	Okoliš je temeljna sastavnica održivog razvoja te su stoga sve mjere dane kroz druga poglavlja ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije istovremeno i mjere održivog razvoja Šibensko-kninske županije.		

11. INTERVENTNE MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA U IZNENADNIM SLUČAJEVIMA ONEČIŠĆAVANJA OKOLIŠA

Iznenadni slučajevi onečišćenja okoliša najčešće su povezani s istjecanjem/ispuštanjem opasnih tvari u okoliš. Za smanjenje posljedica istjecanja/ispuštanja opasnih tvari u okoliš presudna je brza provedba dobro planiranih interventnih mjera.

11.1. SAŽETI PRIKAZ STANJA

Interventne mjere u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša zbog istjecanja/ispuštanja opasnih tvari planiraju se u dokumentima koje izrađuju pravne i fizičke osobe (operater) i/ili jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave sukladno propisima koji uređuju zaštitu okoliša, i/ili zaštitu pojedinih sastavnica okoliša te sustav civilne zaštite.

Popis vrsta opasnih tvari; način utvrđivanja količina, granične količine i kriteriji prema kojima se tvari klasificiraju kao opasne određuju propisi koji uređuju zaštitu okoliša. Tijekom izrade ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, predmetno je uređeno Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (NN 44/14, 78/15, 31/17, 45/17).

Pravne i fizičke osobe (operateri) dužni su utvrditi moguću prisutnost, odnosno prisutnost opasnih tvari prema vrstama i količinama. Ovisno o utvrđenim vrstama i količinama opasnih tvari područja postrojenja dijele se na: viši razred postrojenja, niži razred postrojenja i postrojenja u kojima su opasne tvari prisutne u količinama manjima od graničnih količina. Viši razred postrojenja označava područje postrojenja u kojem su opasne tvari prisutne u količinama koje su jednake ili veće od graničnih velikih količina određenih Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari. Niži razred postrojenja označava područje postrojenja u kojem su opasne tvari prisutne u količinama koje su jednake ili veće od graničnih malih količina, a manje od graničnih velikih količina.

Operateri u čijem su području postrojenja prisutne opasne tvari obvezni su poduzeti preventivne mjere nužne za smanjenje rizika nastanka i sprječavanje nastanka velikih nesreća te mjere za ograničavanje utjecaja velikih nesreća na ljude, materijalna dobra i okoliš. Ovisno o utvrđenim vrstama i količinama opasnih tvari propisane su obveze obavješćivanja o opasnim tvarima i izrade odgovarajuće dokumentacije. Podaci o utvrđenim količinama prisutnih opasnih tvari dostavljaju se u Registar postrojenja u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari.

Operateri postrojenja nižeg razreda dužni su izraditi Politiku sprječavanja velikih nesreća, operativni plan sukladno propisima koji uređuju civilnu zaštitu te dati na uvid akte za provedbu dokumenata prostornog uređenja i akte za gradnju u smislu utvrđivanja rizika izazivanja domino efekta. Politika sprječavanja velikih nesreća koje uključuju opasne tvari je izjava o postupanju u vezi sa sprječavanjem velikih nesreća, kojim operater jamči način na koji je osigurao provedbu politike sprječavanja velikih nesreća i koja je sastavljena tako da jamči visok stupanj zaštite odgovarajućim sigurnosnim sredstvima, strukturama i sustavima upravljanja.

Operateri postrojenja višeg razreda dužni su, uz dokumente koje moraju izraditi operateri postrojenja nižeg razreda, izraditi i Izvješće o sigurnosti. Izvješćem o sigurnosti opisuju se mjere za sprječavanje velikih nesreća i struktura sustava upravljanja sigurnošću. U svrhu određivanja organizacije i načina upravljanja postrojenjem radi svođenja opasnosti od nastanka velike nesreće na najmanju moguću mjeru Izvješće o sigurnosti sadrži i Unutarnji plan.

Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša određuje područja postrojenja ili grupe područja postrojenja u kojima, zbog njihove blizine ili prisutnosti opasnih tvari, vjerojatnost ili posljedice velike nesreće mogu biti veće - područja s opasnosti od domino efekta.

Zaključno s krajem 2017. godine, na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se 1 postrojenje višeg razreda, 3 postrojenja nižeg razreda i 17 postrojenja u kojima su opasne tvari prisutne u količinama manjima od graničnih količina. Niti jedno postrojenje se ne razvrstava kao postrojenje s opasnosti od domino efekta. Za jedino postrojenje višeg razreda u Županiji izrađeno je Izvješće o sigurnosti, na koje je ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša izdalo suglasnost 2019. godine. Politika sprječavanja velikih nesreća izrađena je za jedno postrojenje nižeg razreda i na nju je ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša izdalo suglasnost u srpnju 2019. godine.

Sukladno propisima koji uređuju civilnu zaštitu, pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost korištenjem opasnih tvari, izuzev postrojenja višeg razreda, dužne su izraditi procjene rizika⁵³ i operativne planove⁵⁴. Operativni planovi sadrže preventivne mjere za sprječavanje iznenadnog događaja i ustroj operativnih i drugih mjera koje se poduzimaju u slučaju iznenadnih događaja.

Pravne i fizičke osobe dužne su dostaviti svoje procjene rizika i druge propisima određene podatke jedincima lokalne i područne (regionalne) samouprave za izradu njihovih procjena rizika, planova djelovanja civilne zaštite i vanjskog plana zaštite i spašavanja.

Jedinice regionalne (područne) samouprave i jedinice lokalne samouprave dužne su donijeti svoje planove djelovanja civilne zaštite.⁵⁵ Planovi djelovanja civilne zaštite obuhvaćaju između ostaloga i razradu postupanja u nesrećama koje uključuju opasne tvari. Planski dokumenti civilne zaštite izrađuju se na temelju Procjene rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku i procjene rizika od velikih nesreća jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Procjenu rizika od velikih nesreća nisu dužne donositi jedinice lokalne samouprave u kojima nema izraženih rizika od velikih nesreća. Jedinice područne (regionalne) samouprave donose i vanjski plan zaštite i spašavanja u slučaju nesreća koje uključuju opasne tvari, ako ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša donese odluku o obvezi izrade vanjskog plana za postrojenje ili industrijsku zonu.

Smjernice Šibensko-kninske županije za potrebe izrade rizika od velikih nesreća Šibensko-kninske županije i jedinica lokalnih samouprava izrađene su 2016. godine. Unatoč propisima utvrđenim rokovima, zaključno sa sredinom 2019. godine Procjena rizika od velikih nesreća za Šibensko-kninsku županiju i Plan djelovanja civilne zaštite Šibensko-kninske županije nisu izrađeni. Veći dio jedinica lokalne samouprave donio je procjene rizika od velikih nesreća, ali je svega nekoliko jedinica lokalne samouprave donijelo svoje planove djelovanja civilne zaštite.

U smislu planiranja interventnih mjera treba istaknuti i dokumente koji se primjenjuju u slučaju izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda i iznenadnih onečišćenja mora.

---

⁵³ Procjena rizika izrađuje se ako su količine opasnih tvari prisutne u količini jednakoj ili većoj od 2% od graničnih malih količina određenih Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari.

⁵⁴ Operativni planovi izrađuju se za (1) postrojenja nižeg razreda i (2) u slučajevima kada su opasne tvari prisutne u količinama manjima od malih graničnih količina određenih Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, a ako najveće posljedice prelaze granice područja postrojenja.

⁵⁵ Jedinica lokalne samouprave koje su prostorno povezane u jedinstvenu cjelinu, koje pripadaju istom geografskom području i dijele zajedničke rizike mogu zajednički organizirati obavljanje poslova civilne zaštite te izraditi zajednički plan djelovanja civilne zaštite.

Obveznici ishođenja vodopravne dozvole za ispuštanje ili okolišne dozvole te isporučitelji vodnih usluga za onečišćenje voda koje je poteklo iz komunalnih vodnih građevina ili je prvotno nastupilo u komunalnim vodnim građevinama dužni su izraditi operativne planove mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda. Po potrebi se primjenjuju Operativni plan mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda Hrvatskih voda i Državni plan mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda (NN 5/11).

U slučaju iznenadnog onečišćenja mora primjenjuje se Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora na području Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 10/10), Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (NN 92/08) ili Subregionalni plan intervencija za sprječavanje, spremnost za i reagiranje na iznenadna onečišćenja Jadranskog mora većih razmjera (NN-MU 7/08). Županijski operativni centar odgovoran je za provedbu postupaka i mjera predviđanja, sprječavanja, ograničavanja, spremnosti za i reagiranja po Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora na području Šibensko-kninske županije te za operativno sudjelovanje u provedbi planova višeg reda.

11.2. GLAVNI PRAVCI ZA ODREĐIVANJE CILJEVA I MJERA

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), sastavni dio Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije su i interventne mjere zaštite okoliša u slučaju iznenadnih onečišćenja okoliša. Ti su događaji najčešće povezani s istjecanjem/ispuštanjem opasnih tvari. Za smanjenje posljedica istjecanja/ispuštanja opasnih tvari u okoliš presudna je brza provedba dobro planiranih interventnih mjera. Planiranje interventnih mjera i način njihove provedbe predmet je dokumenata koje izrađuju pravne i fizičke osobe i/ili jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave na osnovi propisa koji uređuju zaštitu okoliša i/ili zaštitu pojedinih sastavnica okoliša te sustav civilne zaštite.

11.3. CILJEVI I MJERE

OSNOVNI CILJ:			
NAPOMENA: U ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije osnovni ciljevi se preuzimaju iz Plana zaštite okoliša RH. Interventne mjere zaštite okoliša u iznenadnim slučajevima onečišćavanja okoliša nisu obrađene kao poseban cilj u Plana zaštite okoliša RH, već su one dio ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije slijedom odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18). Stoga je osnovni cilj isti kao i specifični cilj: Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari.			
SPECIFIČNI CILJEVI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE:			
C11-1	Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari		
MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C11-1	11-1: Donijeti politike sprječavanje velikih nesreća	Gospodarski subjekti - niži razred postrojenja	2020. godina

MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA:			
Cilj	Mjera	Provedba	Rok
C11-1	11-2: Izraditi procjene rizika i operativne planove pravnih osoba koje djelatnost obavljaju korištenjem opasnih tvari.	Gospodarski subjekti sukladno kriterijima propisa koji uređuju sustav civilne zaštite	2020. godina
C11-1	Mjere 5.4-5 i 5.4-6 za postizanje cilja C5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / C5.4-2 Brzo i učinkovito djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa čiji su pokretač klimatske promjene istovremeno su i mjere za postizanje cilja C11-1 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari.	Vidjeti mjere 5.4-5 i 5.4-6 u poglavlju 5.4. Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa / 5.4.3. Ciljevi i mjere	
C11-1	11-3: Izraditi registar o procjenama rizika i operativnim planovima pravnih i fizičkih osoba te o procjenama rizika od velikih nesreća i planovima civilne zaštite jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina
C11-1	11-4: Revizija podataka u Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora na području Šibensko-kninske županije.	ŠKŽ-UOZOKP	po potrebi
C11-1	11-5: Kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta i opremanju Županijskog operativnog centra.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano
KRATICE: Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije (ŠKŽ-UOZOKP)			

12. OBJEDINJENI PREGLED CILJEVA I MJERA ZAŠTITE OKOLIŠA

Kao osnovni ciljevi zaštite okoliša u Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije preuzeti su ciljevi, odnosno tematski prioriteti Plana zaštite okoliša RH. Osnovni ciljevi su raspisani na specifične ciljeve Šibensko-kninske županije za razdoblje od 2020. do 2023. godine. Za postizanje specifičnih ciljeva određene su mjere.

Određene su 102 mjere zaštite okoliša i održivog razvoja. Većina mjera služi za ostvarivanje više ciljeva te je radi bolje preglednosti veza između pojedinih ciljeva i mjera u TAB.12-1 dan objedinjeni pregled svih mjera zaštite okoliša i održivog razvoja po pojedinim ciljevima, neovisno o tome što se veći dio mjera na taj način ponavlja s obzirom da im je svrha postizanje više ciljeva zaštite okoliša i održivog razvoja u razdoblju od 2020. do 2023. godine.

Tablica 12-1: Pregled svih ciljeva i mjera zaštite okoliša i održivog razvoja Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije

OSNOVNI CILJ																										
	3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11	
3.1-1: Izraditi planove upravljanja za zaštićena područja prirode Stara Straža, Krčić, Žutsko-sitska otočna skupina i Gvozdenuvo-Kamenar. Izraditi planove upravljanja za preostala područja ekološke mreže.																										
3.1-2: Poticati ekstenzivno stočarstvo radi očuvanja travnjačkih staništa na području Velebita i Dinare.																										
3.1-3: Pružati potporu programima, projektima i radionicama na temu dugoročnog očuvanja i stabilnosti ciljnih vrsta i staništa zaštićenih sukladno EU direktivama u Šibensko-kninskoj županiji.																										
3.1-4: U suradnji s javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima prirode od državnog značenja u Šibensko-kninskoj županiji određivati na godišnjoj razini vrstu ili stanišni tip za koje će se izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost i/ili ključne dionike, u kojem treba na jednostavan način istaknuti značaj i način očuvanja odabrane vrste/staništa.																										
3.2-1: Izraditi krajobraznu osnovu Šibensko-kninske županije s vrednovanjem i tipološkom klasifikacijom, uključujući i inventarizaciju svih oblika devastiranih krajobraza i kulturnih krajobraza. Utvrditi pri tome specifične mjere očuvanja pojedinih tipove krajobraza kojima će se omogućiti razvoj prostora uz zaštitu krajobraznih struktura.																										
3.2-2: Odrediti uvjete za razvoj prostora unutar područja visoke krajobrazne vrijednosti i iste integrirati u dokumente prostornog uređenja.																										
3.2-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost o bogatstvu prirodne i kulturne krajobrazne raznolikosti Šibensko-kninske županije i potrebi njene zaštite. Pružati potporu programima, projektima i radionicama o održivom upravljanju i zaštiti krajobraza.																										

OSNOVNI CILJ																										
3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																										
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11	
3.3-1: Uskladiti odluke o zonama zaštite izvorišta Jaruga i Torak te Šimića vrelo s propisima koji uređuju zaštitu izvorišta. Donijeti odluke o zonama zaštite izvorišta Miljacka, Jandrići, Lopusko vrelo, Izvor Kosovčica, Vukovića vrelo i Veliki Točak. Donijeti programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti U odlukama o zonama zaštite i programima mjera sanacije potrebno je obuhvatiti i izvore mikrobiološkog onečišćenja.																										
3.3-2: Donijeti Program mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.																										
3.3-3: Provoditi programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.																										
3.3-4: Osigurati na racionalan način zdravstveno ispravnu vodu za ljudsku potrošnju za sve stanovnike Šibensko-kninske županije																										
3.3-5: Evidentiranje gubitaka u javnoj vodoopskrbi. Analiza gubitaka i strukture gubitaka te izrada dugoročnog programa smanjenja gubitaka u javnoj vodoopskrbi.																										
3.3-6: Poticati izradu programa racionalizacije potrošnje vode u okviru dodijeljenih količina za zainteresirane gospodarske subjekte.																										
3.3-7: Pratiti propise koji se odnose na procjenu rizika i upravljanje rizikom opskrbe pitkom vodom te pravovremeno provoditi zahtjeve iz propisa.																										
3.3-8: Izraditi registre septičkih i sabirnih jama.																										
3.3-9: Pratiti propise koji uređuju nadležnost za kontrolu individualnih sustava odvodnje.																										
3.3-10: Uskladiti dokumente prostornog uređenja s odlukama o odvodnji otpadnih voda.																										
3.3-11: Izgraditi, dograditi i/ili rekonstruirati uređaje za obradu otpadnih voda kako bi se postigla razina pročišćavanja otpadnih voda zahtijevana propisima, odlukama o odvodnji otpadnih voda, vodopravnim dozvolama i/ili okolišnim dozvolama.																										
3.3-12: Identifikacija korisnika voda čije aktivnosti predstavljaju hidromorfološko opterećenja vodnih tijela površinskih i podzemnih voda.																										

OSNOVNI CILJ																									
3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
3.3-13: Jednom godišnje zatražiti podatke iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda. U slučaju odstupanja podataka iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda i Registra onečišćavanja okoliša razmotriti s obveznicima dostave podataka uočena odstupanja. Dokumentirati uočena odstupanja i razloge odstupanja.																									
3.4-1: Odrediti prioritetne mjere upravljanja i korištenja obalnog područja iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije. Za prioritetne mjere izraditi projektne zadatke i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.																									
3.5-1: Izraditi programe zaštite zraka koji određuju ciljeve i prioritete u zaštiti zraka.																									
3.5-2: Provoditi programe zaštite zraka.																									
3.5-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore utjecaja na kvalitetu zraka u Šibensko-kninskoj županiji, s ciljem da se potakne aktivno sudjelovanje šire javnosti u smanjenju emisija onečišćujućih tvari korištenjem primjerice javnog prijevoza, ekološki povoljnijih vozila i učinkovitih uređaja za loženje na biomasu i drugo.																									
3.6-1: Izraditi šumskogospodarske planove.																									
3.6-2: Ulagati u opremu za detekciju i nadzor požara.																									
3.6-3: Pružiti potporu projektima obnove (pošumljavanja) opožarenih površina te promocije općekorisnih funkcija šuma. Prednost u pošumljavanju dati autohtonim vrstama otpornijim na utjecaj požara.																									
3.6-4: Organizirati radne sastanaka predstavnika Šibensko-kninske županije, Hrvatskih šuma i jedinica lokalne samouprave radi pripreme projekata agrošumarstva za Program ruralnog razvoja 2021.-2027. godine koji vode povećanju zaliha ugljika u drvnjoj masi.																									
3.6-5: Pružiti potporu projektima razminiranja šumskog zemljišta.																									
3.7-1: Odrediti brownfield područja na kojima je potrebno odrediti stanje okoliša. Izraditi projektne zadatke za određivanje stanja okoliša te utvrditi stanje okoliša na utvrđenim lokacijama.																									

OSNOVNI CILJ																									
3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
3.7-2: U izradi dokumenata prostornog uređenja, uz primjenu principa održivog razvitka, u obzir uzeti i potrebu održivog korištenja prirodnih resursa te promjene namjena i korištenja površina prirodnih resursa svesti na najmanju moguću mjeru.																									
3.7-3: Revidirati Plan navodnjavanja za područje Šibensko-kninske županije. Prilikom revizije uzeti u obzir potrebu visokih standarda zaštite okoliša.																									
3.7-4: Pružiti potporu projektima razminiranja poljoprivrednog zemljišta.																									
4.1-1: Izraditi plan razvoja održive mobilnosti Šibensko-kninske županije (SUMP).																									
4.1-2: U akcijskim planovima energetske učinkovitosti naglasiti mjere energetske učinkovitosti u prometu.																									
4.1-3: Pri nabavi novih vozila u javnom gradskom prijevozu i županijskom prijevozu planirati nabavu vozila koja za pogon koriste stlačeni prirodni plin ili biodizel ili koja koriste hibridni ili električni pogon te prateću infrastrukturu za opskrbu.																									
4.1-4: Poticati pristupanje jedinica lokalne samouprave Sporazumu gradonačelnika za energiju i klimu, u sklopu kojeg potpisnici izrađuju svoje akcijske planove za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena.																									
4.1-5: Izraditi akcijske planove energetske učinkovitosti.																									
4.1-6: Provoditi mjere akcijskih planova energetske učinkovitosti.																									
4.1-7: Pružati potporu projektima energetske učinkovitosti i primjene obnovljivih izvora energije za obiteljske kuće - fizičke osobe i višestambene zgrade. Sufinanciranje konkretnih aktivnosti npr. povećanje toplinske zaštite vanjske ovojnice, zamjena stolarije vanjske ovojnice s ciljem povećanja energetske učinkovitosti, nabava i ugradnja solarnog toplinskog sustava za pripremu potrošne tople vode i/ili grijanje prostora za kućanstvo i dr. te uvjete sufinanciranja odrediti kroz godišnje planove / programe / natječaje.																									
4.1-8: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti niskougljični održivi razvoj.																									

OSNOVNI CILJ																									
3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
4.1-9: Kako bi se razmijenila iskustava u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije te ažurno pratile najave natječaja iz tih područja održavati radne sastanke jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije.																									
4.1-10: U suradnji sa Studijem energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora Sveučilišta u Zagrebu-Šibenik održavati edukacije o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije s učenicima srednjih škola i studentima Veleučilišta u Županiji.																									
4.1-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore emisija stakleničkih plinova, vezu između emisije stakleničkih plinova i klimatskih promjena te naglasiti potrebu promjena u stilu života s naglaskom na održivi promet u borbi za ublažavanje klimatskih promjena.																									
4.1-12: U suradnji s udrugama civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša organizirati "dane održivog razvoja i zaštite klime", kako bi se podigla svijest šire javnosti o potrebi promjena u stilu života radi smanjenja emisija stakleničkih plinova u borbi protiv klimatskih promjena.																									
4.3-1: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave postaviti poveznice na portal Sprječavanja nastanka otpada.																									
4.3-2: Izraditi planove gospodarjenja otpadom																									
4.3-3: Izradom uputa koje se odnose na sprečavanje nastanka otpada ugraditi principe sprječavanja nastanka otpada u redovan rad županijske uprave, gradskih i općinskih uprava te trgovačkih društava, ustanova i institucija čiji su osnivači i/ili (su)vlasnici Šibensko-kninska županija i/ili gradovi i općine.																									
4.3-4: Pobojšati vidljivost projekata sprječavanja nastanka otpada koji se provode u Šibensko-kninskoj županiji putem ciljanih radionica za razmjenu iskustava i objava u sredstvima javnog informiranja.																									

OSNOVNI CILJ																									
	3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																								
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
4.3-5: Organizirati natječaje za najbolje projekte sprječavanja nastanka otpada za udruge civilnog društva, udruge građana i širu javnost.																									
4.3-6: U dokumentima prostornog uređenja jedinica lokalnih samouprava odrediti lokacije reciklažnih dvorišta za građevni otpad.																									
4.3-7: U Prostornom planu Šibensko-kninske županije odrediti lokaciju kazete za azbestni otpad.																									
4.3-8: Lokacije s nepropisno odbačenim otpadom evidentirati u Evidenciju lokacija odbačenog otpada. Odrediti prioritetne lokacije s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju.																									
4.3-9: Sanirati lokacije s nepropisno odbačenim otpadom.																									
4.3-10: Završiti sanaciju odlagališta otpada Macure, Moseć, Mala Promina, Bratiškovački gaj, Dubrava i Hripe.																									
4.3-11: Održavati radne sastanke na temu izrade izvješća o provođenju Plana gospodarjenja otpadom Republike Hrvatske i prikupljanja, obrade i dostave podataka o gospodarjenju komunalnim otpadom nadležnim tijelima.																									
4.3-12: Izraditi višejezični informativno-obrazovni materijal o problemu plastičnog otpada u moru te ga istaknuti u uredima turističke zajednice na obali i na najposjećenijim plažama.																									
4.3-13: U suradnji s udrugama civilnog društva i ronilačkim klubovima organizirati akcije čišćenja podmorja od morskog otpada.																									
4.3-14: Osmisliti način prijave i evidentiranja podataka o lokacijama s morskim otpadom.																									
4.4-1: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na portal Zelena javna nabava.																									
4.4-2: Održavati radne sastanke o zelenoj javnoj nabavi s ciljem razmjene informacija i iskustava primjene mjerila zelene javne nabave.																									
4.4-3: Održavati radionice za gospodarske subjekte o zelenoj javnoj nabavi																									
4.4-4: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti mjere zelene nabave																									
4.4-5: Uključiti mjerila zelene javne nabave u opće akte javnih i sektorskih naručitelja o jednostavnoj nabavi																									

OSNOVNI CILJ																									
	<p>3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari</p>																								
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
4.5-1: Pružati potporu projektima/programima sprječavanja nastanka otpada od hrane u hotelima i ugostiteljskim objektima.																									
4.5-2: U natječaje za davanje koncesija na pomorskom dobru povezanih s turističkim djelatnostima uvrstiti i kriterije koji se odnose na zaštitu okoliša.																									
4.5-3: Poticati održive oblike poljoprivredne proizvodnje (ekološka poljoprivreda, tradicijska proizvodnja).																									
4.5-4: Razviti program poticanja razvoja održivih projekata u poljoprivredi koji kroz načine primjene gnojiva i gospodarenja nusprodukata iz stočarske proizvodnje pridonose smanjenju onečišćenja vodnih tijela.																									
4.5-5: Rezultate studije Mapiranje resursa i održivo upravljanje sektorom marikulture u Šibensko-kninskoj županiji iz 2017. godine ugraditi u dokumente prostornog uređenja																									
4.5-6: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojna agencija Šibensko-kninska županija postaviti poveznicu na Nacionalni portal energetske učinkovitosti.																									
4.5-7: Održavati radne sastanke o održivoj javnoj nabavi s ciljem podizanja znanja i razrade mjerila održive nabave koji se mogu primjenjivati u javnoj nabavi obveznika javne nabave u Šibensko-kninskoj županiji																									
4.5-8: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na EMAS portal.																									
4.5-9: Održavati radionice za gospodarske subjekte o znakovima zaštite okoliša i sustavima upravljanja okolišem, kako bi se gospodarski subjekti upoznali s eko oznakama i sustavima upravljanja okolišem i njihovom ulogom u održivom razvoju te kako bi ih se uputilo u procedure ishođenja istih.																									
4.5-10: Kako bi se potakao interes šire javnosti za odabir održivih i zelenih proizvoda i usluga te odgovornost prema okolišu, na mrežnoj stranici Šibensko-kninske županije dati pregled i osnovne informacija o znakovima zaštite okoliša, oznakama energetske učinkovitosti i oznakama ekoloških proizvoda.																									

OSNOVNI CILJ																									
	3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																								
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
4.5-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati važnost održive potrošnje u svakodnevnom životu s naglaskom na sprječavanja nastanka otpada od hrane.																									
4.7-1: Podržavati inicijative koje pomažu razvoju kongresno turističke djelatnosti sa znanstveno stručnim sadržajima zelenog gospodarstva.																									
4.7-2: Podržavati inovativne projekte valorizacije prirodnih i kulturnih vrijednosti županije uz primjenu suvremenih IT i drugih tehnika.																									
5.1-1: Izraditi planove rasvjete za područja jedinica lokalne samouprave.																									
5.1-2: Izraditi akcijske planove gradnje i/ili rekonstrukcije vanjske rasvjete.																									
5.1-3: U natječajima koji se odnose na izgradnju ili obnovu javne rasvjete uvesti kriterije ekološke rasvjete i ekološki prihvatljivih svjetiljki.																									
5.2-1: Organizirati tematska predavanja i radionice za poljoprivrednike o zaštiti okoliša, posebice vodnih tijela kroz primjenu načela dobre prakse u poljoprivredu u potrošnju pesticida i gnojiva.																									
5.2-2: Zbrinuti opremu s PCB-om u NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju																									
5.3-1: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u pitanja okoliša u stručna povjerenstva strateške procjene utjecaja na okoliš koje provodi Šibensko-kninska županija ili jedinice lokalne samouprave.																									
5.3-2: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u postupke donošenja županijskih strateških, planskih i programskih dokumenata																									
5.4-1: Izraditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.																									
5.4-2: Provoditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.																									
5.4-3: Odrediti prioritetne mjere za jačanje otpornosti i prilagodbe na klimatske promjene iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjima Šibensko-kninske županije. Za izdvojene prioritetne mjere izraditi projektne zadatke i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.																									

OSNOVNI CILJ																										
	3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11	
5.4-4: Napraviti analizu ranjivosti luke Šibenik klimatskim promjenama, odrediti osjetljivu kritičnu infrastrukturu i napraviti prijedlog mjera prilagodbe.																										
5.4-5: Izraditi procjene rizika od velikih nesreća Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave																										
5.4-6: Izraditi planove civilne zaštite Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave																										
5.4-7: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti pitanja prilagodne klimatskim promjenama.																										
6-1: Ojačati kapacitet Upravnog odjela za zaštitu i komunalne poslove Šibensko-kninske županije																										
6-2: Organizirati sastanke s obveznicima provedbe mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije s ciljem praćenja provedbe mjera zaštite okoliša i održivog razvitka i razmjene iskustava u provedbi mjera.																										
7.1-1: Organizirati posjete učenika osnovnih i srednjih škola Centru za gospodarjenje otpadom Bikarac. U sklopu posjeta održavati i izobrazno-informativne aktivnosti o održivom gospodarstvu otpadom i njegovoj važnosti u kružnom gospodarstvu.																										
7.2-1: Na mrežnoj stranici Šibensko-kninske stranice uspostaviti i ažurno održavati stranicu o zaštiti okoliša, na kojoj je potrebno prikazati podatke i izvješća te druge informacije o okolišu iz Informativnog sustava zaštite okoliša od značaja za Šibensko-kninsku županiju te postaviti poveznice na druge tematske portale koji obrađuju pojedine teme zaštite okoliša i održivog razvoja.																										
7.2-2: Na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave uspostaviti i ažurno održavati mrežne stranice s informacijama o gospodarstvu otpadom, određenima propisima koji uređuju održivo gospodarjenje otpadom.																										

OSNOVNI CILJ																									
3.1 Održivo upravljanje prirodom; 3.2 Održivo upravljanje i zaštita krajobraza; 3.3 Održivo upravljanje vodama; 3.4 Održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem; 3.5 Upravljanje i praćenje kvalitete zraka; 3.6 Održivo upravljanje šumama; 3.7 Održivo gospodarjenje i zaštita tla i zemljišnih resursa; 4.1 Održiv razvoj s niskim razinama emisija stakleničkih plinova, 4.2 Zaštita ozonskog sloja, 4.3 Prelazak na kružno gospodarstvo s naglaskom na gospodarjenje otpadom, 4.4 Ozelenjavanje javne nabave; 4.5 Provedba 10-godišnjeg okvira za programe održive proizvodnje i potrošnje, 4.6 Smanjenje okolišnog otiska proizvoda, usluga i organizacija, 4.7 Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih i zelenih tehnologija, procesa i usluga, 5.1 Suzbijanje onečišćenja na izvoru, 5.2 Sigurno upravljanje kemikalijama, 5.3 Praćenje utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje i kvalitetu života ljudi; 5.4 Prilagodba klimatskim promjenama i upravljanjem rizicima od katastrofa; 6 Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije za zaštitu okoliša, zaštitu prirode, klimatske aktivnosti i održivi razvoj; 7.1 Informiranje, osvješćivanje, obrazovanje i unaprjeđenje dijaloga u zaštiti okoliša; 7.2 Modernizacija i nadopuna sustava upravljanja informacijama o okolišu; 8 Uspostava učinkovitog sustava za povlačenje sredstava iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora; 9 Provedba politike održivog planiranja i projektiranja razvoja gradova; 10 Promicanje i unaprjeđenje održivog razvoja; 11 Brza i učinkovita provedba interventnih mjera zaštite okoliša u slučaju istjecanja/ispuštanja opasnih tvari																									
MJERA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6.	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	5.1	5.2	5.3	5.4	6	7.1	7.2	8	9	10	11
8-1: U suradnji Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojne agencije Šibensko-kninske županije ustrojiti radnu skupinu radi kontinuiranog praćenja mogućnosti sufinanciranja/financiranja provedbe mjera, odnosno projekata koji proizlaze iz mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora financiranja. U dogovoru s obveznicima provedbe mjera, uspostaviti optimalne kanale komunikacije između radne skupine i obveznika provedbe mjera radi pravovremenog prenošenja informacija o natječajima putem kojih su moguća sufinanciranja/financiranja provedbe pojedinih mjera zaštite okoliša i održivog razvoja.																									
11-1: Donijeti politike sprječavanje velikih nesreća.																									
11-2: Izraditi procjene rizika i operativne planove pravnih osoba koje djelatnost obavljaju korištenjem opasnih tvari.																									
11-3: Izraditi registar o procjenama rizika i operativnim planovima pravnih i fizičkih osoba te o procjenama rizika od velikih nesreća i planovima civilne zaštite jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije																									
11-4: Revizija podataka u Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora na području Šibensko-kninske županije.																									
11-5: Kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta i opremanju Županijskog operativnog centra.																									

13. PRAĆENJE STANJE OKOLIŠA

Praćenje stanja okoliša je sustavno praćenje kakvoće okoliša, odnosno promjena stanja okoliša i njegovih sastavnica.

Opterećenja okoliša su emisije tvari i njihovih pripravaka, fizikalni i biološki činitelji (energija, buka, toplina, svjetlost i dr.) te djelatnosti koje ugrožavaju ili mogu ugroziti sastavnice okoliša. Obveznici praćenja opterećenja okoliša određeni su propisima koji uređuju zaštitu okoliša i/ili sastavnica okoliša. Najvećim dijelom, to su pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarske djelatnosti.

Sastavnice okoliša su biljni i životinjski svijet, krajobraz vode, more, zrak, tlo i zemljina kamena kora. Stanje pojedinih sastavnica okoliša u Šibensko-kninskoj županiji prati se kroz programe uspostavljene na nacionalnoj i lokalnoj razini te na razini operatera obveznika ishođenja okolišne dozvole i nositelja zahvata sukladno obvezama iz rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš, odnosno rješenja da za zahvat nije potrebna procjena utjecaja na okoliš. Obveze praćenja stanja okoliša mogu proizaći i iz strateške procjene utjecaja strategije, programa i/ili plana na okoliš.

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode uspostavlja i organizira inventarizaciju svih sastavnica bioraznolikosti i georaznolikosti, kartiranje ugroženih vrsta, stanišnih tipova i geolokaliteta te osigurava njihovo stalno i pravodobno dopunjavanje. Ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode uspostavlja i organizira praćenje stanja očuvanosti prirode (monitoring). Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća: (1) praćenje i ocjenu stanja divljih vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, a osobito praćenje stanja nacionalno ugroženih vrsta i staništa, vrsta propisanih posebnim propisima donesenim na temelju Zakona o zaštiti prirode te svih vrsta ptica koje prirodno obitavaju na području Republike Hrvatske i (2) praćenje stanja zaštićenih i drugih dijelova prirode.⁵⁶ U tim aktivnostima sudjeluju i javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim dijelovima prirode. Ovim Programom zaštite okoliša Šibensko-kninske županije nisu dane dodatne obveze inventarizacije i praćenja stanja očuvanosti prirode u Šibensko-kninske županije.

Krajobraz je dio prostora čiji je karakter rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. Zaštita krajobraza podrazumijeva planiranje i provedbu mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene, narušavanje ili uništavanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza. Zaštita krajobraza provodi se integriranjem u postupke izrade dokumenata prostornog uređenja kao i planova gospodarenja prirodnim dobrima. Kako je navedeno u poglavlju 3.2. Održivo upravljanje i zaštita krajobraza, identifikacija i klasifikacija krajobraza napravljena je samo za obalno područje Županije. Stoga je u ovom Programu zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, kao jedna od mjera, dana obveza izrade krajobrazne osnove Šibensko-kninske županije s vrednovanjem i tipološkom klasifikacijom, uključujući i inventarizaciju svih oblika devastiranih krajobraza i kulturnih krajobraza i u kojoj je potrebno utvrditi specifične mjere očuvanja pojedinih tipova krajobraza, kojima će se omogućiti razvoj prostora uz zaštitu krajobraznih struktura.

---

⁵⁶ Praćenje stanja očuvanosti prirode ne obuhvaća uspostavu i organizaciju praćenja stanja lovnih vrsta kojima se gospodari sukladno posebnom propisu iz područja lovstva i ribolovnih vrsta kojima se gospodari sukladno posebnom propisu iz područja ribarstva i akvakulture. Te programe provodi središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove lovstva, ribarstva i akvakulture.

Sukladno Zakonu o vodama (NN 66/19), nadzor nad stanjem površinskih i podzemnih voda provodi Institut za vode, odnosno do njegove uspostave Hrvatske vode, na osnovi planova monitoringa. Institut za vode, odnosno Hrvatske vode nadležne su za tumačenje rezultata monitoringa.

Sukladno Zakonu o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18), praćenje zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju provodi se na nacionalnoj razini, prema godišnjim planovima monitoringa koje donosi ministar nadležan za zdravstvo. Plan monitoringa provode zavodi za javno zdravstvo županija, prema mjesnoj nadležnosti i financijskim sredstvima koja za tu svrhu osiguravaju u proračunima jedinica regionalne (područne) samouprave. Uz nacionalni program provode se i interni nadzori kvalitete vode za ljudsku potrošnju, koje provode javni isporučitelji vodnih usluga u svojim laboratorijima ili u jednom od vanjskih privatnih ili javnih laboratorija.

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) i njegovim provedbenim propisima, Referentni centar za more provodi praćenja i promatranje stanja morskog okoliša, ribarstva i marikulture prema godišnjim i višegodišnjim programima rada, koji se izrađuju na osnovi Akcijskog programa Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14). Referentni centar za more za razdoblje 01.11.2018.-31.10.2024. je konzorcij koji čine Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita i Institut Ruđer Bošković iz Zagreba.

Područja za kupanje i rekreaciju proglašavaju se odlukama jedinica lokalne samouprave za kupališta na kopnenim površinskim vodama i odlukama jedinica područne (regionalne) samouprave za morske plaže. Na tim područjima se u sezoni kupanja provode programi praćenja kakvoće mora i kakvoće vode za kupanje. Sredstava za praćenje kakvoće mora i voda za kupanje osiguravaju se u proračunu jedinice područne (regionalne) samouprave.

U odnosu obveze određene propisima, ovim Programom zaštite okoliša Šibensko-kninske županije nisu dane dodatne obveze praćenja stanja voda, zdravstvene ispravnosti vode za piće, stanja mora i voda za kupanje te stanja morskog okoliša.

Sukladno Zakonu o zaštiti zraka (NN 127/19), praćenje kvalitete zraka u provodi se u okviru državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka i lokalnih mreža koje uključuju i mjerne postaje posebne namjene.

Praćenje kvalitete zraka u zonama i aglomeracijama, određenima Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 1/14), provodi se na postajama državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka. Postaje državne mreže financiraju se iz državnog proračuna i/ili sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Šibensko-kninska županija pripada zoni HR 5, koja uz Šibensko-kninsku, obuhvaća i Zadarsku, Splitsko-dalmatinsku (izuzimajući aglomeraciju HR ST) i Dubrovačko-neretvansku županiju. Uredbom o utvrđivanju popisa mjernih mjesta za praćenje koncentracija pojedinih onečišćujućih tvari u zraku i lokacija mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka (NN 65/16), u zoni HR 5 određeno je ukupno 5 mjernih postaja u državnoj mreži, niti jedna nije u Šibensko-kninskoj županiji.

Dugi niz godina, u okviru lokalnih mreža Grada Šibenika i Šibensko-kninske županije, na prostoru Grada Šibenik i Grada Drniša. pratila se ukupna taložna tvar i sadržaj metala. Na jednoj postaji u

Šibeniku provodila su se mjerenja koncentracija dušikovog dioksida i sumporovog dioksida ne-referentnim metodama.

S ciljem zaštite zraka, Šibensko-kninska županija i Grad Šibenik izrađuju programe zaštite zraka (ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama). Sukladno Zakonu o zaštiti zraka, programi zaštite zraka sastavni su dio programa zaštite okoliša.

U skladu s Programom zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16), 2017. godine su provedena su u Šibeniku mjerenja dušikovog dioksida i sumporovog dioksida referentnim metodama. Programom zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16) nije predložena uspostava mreže za trajno praćenje kvalitete zraka na području Županije. U skladu s odredbama Zakona o zaštiti zraka, Županijska skupština te općinska i gradska vijeća donose programe mjerenja razina onečišćenosti i osiguravaju uvjete njegove provedbe ukoliko se procijeni da su razine onečišćenosti više od propisanih graničnih vrijednosti, odnosno ako procijene da za to postoje opravdani razlozi (osobito u slučaju pojačanog razvoja industrije, proširenja poslovnih i industrijskih zona i dr.).

Iako je od izrade Programa trajnog motrenja tala Hrvatske⁵⁷ prošlo već deset godina, on nije uspostavljen. Stoga je mjerama Nacrta Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2023. godine istaknuta potreba nastavka rada na uspostavi sustava trajnog motrenja tala. Očekuju se da će se time odrediti i obveze županija.

Prvi Nacionalni plan za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj (NN 145/08) donesen je 2008. godine, a 2016. godine donesen je Drugi Nacionalni plan za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u Republici Hrvatskoj (NN 62/16). Provođenje Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u nadležnosti je ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša, koje o provedbi obveza dostavlja izvješća Vladi Republike Hrvatske. U Drugom Nacionalnom planu navedeno je da su u obalnom području Republike Hrvatske, temeljem prijašnjih ispitivanja i provedene inventarizacije, utvrđene tri lokacije na kojima je potrebno provesti daljnja ispitivanja kako bi se nedvojbeno utvrdilo njihovo stvarno stanje i eventualni stupanj onečišćenja. Jedna od tih lokacija su Bilice u Šibensko-kninskoj županiji. S obzirom da je obveza daljnjih ispitivanja za Bilice dana Drugim Nacionalnim planom za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u RH, ovim Programom zaštite okoliša Šibensko-kninske županije ne daje se poseban program praćenja u vezi postojanih organskih onečišćujućih tvari u tlu.

---

⁵⁷ Agencija za zaštitu okoliša početkom 2009. godine završila je LIFE projekt "Izrada Programa trajnog motrenja tla Hrvatske s pilot projektom" u sklopu kojega je izrađen Program trajnog motrenja tala Hrvatske. Preporuke Programa trajnog motrenja tala koje se odnose na poljoprivredno zemljišta, unesene su u propise koji uređuju zaštitu i motrenje poljoprivrednih tala. Međutim, granične vrijednosti onečišćujućih tvari u tlu nisu propisima utvrđene za zemljišta koja se koriste u druge svrhe (šumsko zemljište, naselja, industrijske zone itd.), čime je onemogućeno definiranje i sustavno motrenje onečišćenih i potencijalno onečišćenih lokacija te eventualnih promjena u stanju tla.

14. ORGANIZACIJSKI ASPEKTI, IZVORI I VISINE FINANCIJSKIH SREDSTAVA

U TAB.14-1 navedene su mjere određene kroz prethodna poglavlja Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije, zajedno s nosiocima provedbe i rokovima provedbe. U TAB.14-1 navedeni su procijenjeni rasponi financijskih sredstava za provedbu mjera.

Primarni izvor financiranja provedbe mjera su proračuni nositelja provedbe mjera, ali je provedbu dijela mjera moguće financirati kroz nacionalne, europske i druge međunarodne fondove/programe. Financiranje iz nacionalnih, europskih i drugih međunarodnih fondova/programa ovisit će o angažmanu i spremnosti pa i spretnosti nositelja provedbe mjera za pravovremenu i kvalitetnu prijavu provedbe projekata koji proizlaze iz pojedinih mjera. Stoga je za uspješnu provedbu mjera potrebna kontinuirana suradnja različitih dionika zaštite okoliša te razmjena znanja i iskustava.

Tablica 14-1: Okvirni iznosi provedbe mjera Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije i izvori financiranja

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
3.1-1: Izraditi planove upravljanja za zaštićena područja prirode Stara Straža, Krčić, Žutsko-sitska otočna skupina i Gvozdenuo-Kamenar. Izraditi planove upravljanja za preostala područja ekološke mreže.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	2023. godina	250.000 HRK po planu	Proračun ŠKŽ
3.1-2: Poticati ekstenzivno stočarstvo radi očuvanja travnjačkih staništa na području Velebita i Dinare.	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano	100.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
3.1-3: Pružati potporu programima, projektima i radionicama na temu dugoročnog očuvanja i stabilnosti ciljnih vrsta i staništa zaštićenih sukladno EU direktivama u Šibensko-kninskoj županiji.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	kontinuirano	50.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
3.1-4: U suradnji s javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima prirode od državnog značenja u Šibensko-kninskoj županiji određivati na godišnjoj razini vrstu ili stanišni tip za koje će se izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost i/ili ključne dionike, u kojem treba na jednostavan način istaknuti značaj i način očuvanja odabrane vrste/staništa.	JU za zaštitu prirode ŠKŽ	kontinuirano	50.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
3.2-1: Izraditi krajobraznu osnovu Šibensko-kninske županije s vrednovanjem i tipološkom klasifikacijom, uključujući i inventarizaciju svih oblika devastiranih krajobraza i kulturnih krajobraza. Utvrditi pri tome specifične mjere očuvanja pojedinih tipove krajobraza kojima će se omogućiti razvoj prostora uz zaštitu krajobraznih struktura.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, ŠKŽ-UOZOKP	2023. godina	500.000 HRK	Proračun ŠKŽ
3.2-2: Odrediti uvjete za razvoj prostora unutar područja visoke krajobrazne vrijednosti i iste integrirati u dokumente prostornog uređenja.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, JLS, ŠKŽ-UOZOKP	početak 2023. godina, provedba prelazi četverogodišnje razdoblje Program zaštite okoliša ŠKŽ	u okviru redovnih djelatnosti	-

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
3.2-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost o bogatstvu prirodne i kulturne krajobrazne raznolikosti Šibensko-kninske županije i potrebi njene zaštite. Pružati potporu programima, projektima i radionicama o održivom upravljanju i zaštiti krajobraza.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	75.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
3.3-1: Uskladiti odluke o zonama zaštite izvorišta Jaruga i Torak te Šimića vrelo s propisima koji uređuju zaštitu izvorišta. Donijeti odluke o zonama zaštite izvorišta Miljacka, Jandrići, Lopuško vrelo, Izvor Kosovčica, Vukovića vrelo i Veliki Točak. Donijeti programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti U odlukama o zonama zaštite i programima mjera sanacije potrebno je obuhvatiti i izvore mikrobiološkog onečišćenja.	JLS, ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	200.000-500.000 HRK po izvorištu	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
3.3-2: Donijeti Program mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.	ŠKŽ-UOZOKP. SDŽ	2021. godina	200.000 HRK	Proračun ŠKŽ Proračun SDŽ
3.3-3: Provoditi programe mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima	ovisno o mjerama koje će se odrediti u programima sanacije	obveznici provedbe mjera određenih u programima sanacija
3.3-4: Osigurati na racionalan način zdravstveno ispravnu vodu za ljudsku potrošnju za sve stanovnike Šibensko-kninske županije	JIVU vodoopskrba	kontinuirano	ovisno o rješenju opskrbe (opskrba cisternama, izgradnja novog vodovoda, ...) i drugim specifičnostima	Proračun JIVU vodoopskrba
3.3-5: Evidentiranje gubitaka u javnoj vodoopskrbi. Analiza gubitaka i strukture gubitaka te izrada dugoročnog programa smanjenja gubitaka u javnoj vodoopskrbi.	JIVU vodoopskrba	početak 2020. godine, provedba prelazi četverogodišnje razdoblje Program zaštite okoliša ŠKŽ	ovisno o specifičnostima svakog područja javne vodne usluge vodoopskrbe (prostorni obuhvat, duljina vodovoda, broj priključaka, vodoopskrbne građevine, ...)	Proračun JIVU vodoopskrba

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
3.3-6: Poticati izradu programa racionalizacije potrošnje vode u okviru dodijeljenih količina za zainteresirane gospodarske subjekte.	ŠKŽ-UOZOKP, JIVU vodoopskrba	kontinuirano	200.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
3.3-7: Pratiti propise koji se odnose na procjenu rizika i upravljanje rizikom opskrbe pitkom vodom te pravovremeno provoditi zahtjeve iz propisa.	JIVU vodoopskrba	kontinuirano	ovisno o eventualnim zahtjevima propisa	ovisno o eventualnim zahtjevima propisa
3.3-8: Izraditi registre septičkih i sabirnih jama.	JIVU odvodnja	2021. godina	ovisno o specifičnostima svakog područja javne vodne usluge odvodnje	Proračun JIVU odvodnja
3.3-9: Pratiti propise koji uređuju nadležnost za kontrolu individualnih sustava odvodnje.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS, JIVU odvodnja	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
3.3-10: Uskladiti dokumente prostornog uređenja s odlukama o odvodnji otpadnih voda.	JLS	2021. godina, kasnije po potrebi, ovisno o izmjenama odluka o odvodnji	u okviru redovnih djelatnosti	-
3.3-11: Izgraditi, dograditi i/ili rekonstruirati uređaje za obradu otpadnih voda kako bi se postigla razina pročišćavanja otpadnih voda zahtijevana propisima, odlukama o odvodnji otpadnih voda, vodopravnim dozvolama i/ili okolišnim dozvolama.	JIVU odvodnja, obveznici ishođenja vodopravne dozvole ili okolišne dozvole	kontinuirano	trošak se određuje od slučaja do slučaja, ovisno o opsegu potrebnih radova	Proračun JIVU odvodnja za uređaje za obradu otpadnih voda u sustavu javne odvodnje, Gospodarski subjekti obveznici ishođenja vodopravne dozvole ili okolišne dozvole
3.3-12: Identifikacija korisnika voda čije aktivnosti predstavljaju hidromorfološko opterećenja vodnih tijela površinskih i podzemnih voda.	ŠKŽ-UOZOKP	2022. godina	1.000.000 HRK	Proračun ŠKŽ

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
3.3-13: Jednom godišnje zatražiti podatke iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda. U slučaju odstupanja podataka iz Očevidnika o količinama ispuštenih otpadnih voda i Registra onečišćavanja okoliša razmotriti s obveznicima dostave podataka uočena odstupanja. Dokumentirati uočena odstupanja i razloge odstupanja.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano, na godišnjoj razini	u okviru redovnih djelatnosti	-
3.4-1: Odrediti prioritetne mjere upravljanja i korištenja obalnog područja iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije. Za prioritetne mjere izraditi projektne zadatke i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.	ŠKŽ-UOZOKP u suradnji s JLS u obalnom području ŠKŽ	2021. godina	200.000 HRK	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
3.5-1: Izraditi programe zaštite zraka koji određuju ciljeve i prioritete u zaštiti zraka.	ŠKŽ-UOZOKP, Grad Šibenik	prema propisima	200.000 HRK po programu zaštite zraka	Proračun ŠKŽ Proračun Grada Šibenika
3.5-2: Provoditi programe zaštite zraka.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima	ovisno o mjerama zaštite zraka koje određuju programi	nositelji provedbe mjera koje određuju programi zaštite zraka
3.5-3: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore utjecaja na kvalitetu zraka u Šibensko-kninskoj županiji, s ciljem da se potakne aktivno sudjelovanje šire javnosti u smanjenju emisija onečišćujućih tvari korištenjem primjerice javnog prijevoza, ekološki povoljnijih vozila i učinkovitih uređaja za loženje na biomasu i drugo.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	50.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
3.6-1: Izraditi šumskogospodarske planove.	privatni šumoposjednici	kontinuirano	150.000 HRK po planu	privatni šumoposjednici
3.6-2: Ulagati u opremu za detekciju i nadzor požara.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	kontinuirano	1.000.000 HRK ukupno	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
3.6-3: Pružiti potporu projektima obnove (pošumljavanja) opožarenih površina te promocije općekorisnih funkcija šuma. Prednost u pošumljavanju dati autohtonim vrstama otpornijim na utjecaj požara.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	150.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
3.6-4: Organizirati radne sastanaka predstavnika Šibensko-kninske županije, Hrvatskih šuma i jedinica lokalne samouprave radi pripreme projekata agrošumarstva za Program ruralnog razvoja 2021.-2027. godine koji vode povećanju zaliha ugljika u drvnjoj masi	JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
3.6-5: Pružiti potporu projektima razminiranja šumskog zemljišta.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano	Oko 5.000.000 HRK/km ²	Proračun ŠKŽ
3.7-1: Odrediti brownfield područja na kojima je potrebno odrediti stanje okoliša. Izraditi projektne zadatke za određivanje stanja okoliša te utvrditi stanje okoliša na utvrđenim lokacijama.	ŠKŽ-UOZOKP	2023. godina	U okviru redovnih djelatnosti za identifikaciju brownfield područja na kojima je potrebno odrediti stanje okoliša te izradu projektnih zadataka za određivanje stanja okoliša. 100.000-200.000 HRK za određivanje stanja okoliša po lokaciji.	Proračun ŠKŽ
3.7-2: U izradi dokumenata prostornog uređenja, uz primjenu principa održivog razvitka, u obzir uzeti i potrebu održivog korištenja prirodnih resursa te promjene namjena i korištenja površina prirodnih resursa svesti na najmanju moguću mjeru.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, JLS	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
3.7-3: Revidirati Plan navodnjavanja za područje Šibensko-kninske županije. Prilikom revizije uzeti u obzir potrebu visokih standarda zaštite okoliša.	ŠKŽ-UOPRR	2021. godina	250.000 HRK	Proračun ŠKŽ
3.7-4: Pružiti potporu projektima razminiranja poljoprivrednog zemljišta.	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano	Oko 5.000.000 HRK/km ²	Proračun ŠKŽ
4.1-1: Izraditi plan razvoja održive mobilnosti Šibensko-kninske županije (SUMP)	ŠKŽ-UOPPOR	2021. godina	500.000-750.000 HRK	Proračun ŠKŽ
4.1-2: U akcijskim planovima energetske učinkovitosti naglasiti mjere energetske učinkovitosti u prometu	ŠKŽ-UOG Grad Šibenik	pri izradi novih akcijskih planova	u okviru cijene izrade akcijskih planova	-

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.1-3: Pri nabavi novih vozila u javnom gradskom prijevozu i županijskom prijevozu planirati nabavu vozila koja za pogon koriste stlačeni prirodni plin ili biodizel ili koja koriste hibridni ili električni pogon te prateću infrastrukturu za opskrbu.	Autotransport Šibenik	kontinuirano	Prema dosadašnjim iskustvima korištenja stlačenog prirodnog plina (SPP), investicija u autobuse koji za pogon koriste SPP veća je od investicije u autobuse koji koriste dizel gorive, ali su operativni troškovi niži. Okvirna investicija u punionicu SPP iznosi oko 10.000.000 HRK	Autotransport Šibenik
4.1-4: Poticati pristupanje jedinica lokalne samouprave Sporazumu gradonačelnika za energiju i klimu, u sklopu kojeg potpisnici izrađuju svoje akcijske planove za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena.	ŠKŽ - ured župana JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.1-5: Izraditi akcijske planove energetske učinkovitosti.	ŠKŽ-UOG Grad Šibenik	po isteku akcijskih planova koji su danas na snazi	200.000 HRK po planu	Proračun ŠKŽ Proračun Grada Šibenika
4.1-6: Provoditi mjere akcijskih planova energetske učinkovitosti.	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima	ovisno o mjerama energetske učinkovitosti koje određuju akcijski planovi	ovisno o nositeljima energetske učinkovitosti koje određuju akcijski planovi
4.1-7: Pružati potporu projektima energetske učinkovitosti i primjene obnovljivih izvora energije za obiteljske kuće - fizičke osobe i višestambene zgrade. Sufinanciranje konkretnih aktivnosti npr. povećanje toplinske zaštite vanjske ovojnice, zamjena stolarije vanjske ovojnice s ciljem povećanja energetske učinkovitosti, nabava i ugradnja solarnog toplinskog sustava za pripremu potrošne tople vode i/ili grijanje prostora za kućanstvo i dr. te uvjete sufinanciranja odrediti kroz godišnje planove / programe / natječaje.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano	1.000.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.1-8: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti niskouglični održivi razvoj.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano	u okviru cijene izrade strateških, planskih i programskih dokumenta	-
4.1-9: Kako bi se razmijenila iskustava u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije te ažurno pratile najave natječaja iz tih području održavati radne sastanke jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije.	JU Razvojna agencija ŠKŽ	kontinuirano, na godišnjoj razini	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.1-10: U suradnji sa Studijem energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora Sveučilišta u Zagrebu-Šibenik održavati edukacije o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije s učenicima srednjih škola i studentima Veleučilišta u Županiji.	ŠKŽ-UOG	kontinuirano, na godišnjoj razini	75.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
4.1-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati glavne izvore emisija stakleničkih plinova, vezu između emisije stakleničkih plinova i klimatskih promjena te naglasiti potrebu promjena u stilu života s naglaskom na održivi promet u borbi za ublažavanje klimatskih promjena.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	50.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
4.1-12: U suradnji s udrugama civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša organizirati "dane održivog razvoja i zaštite klime", kako bi se podigla svijest šire javnosti o potrebi promjena u stilu života radi smanjenja emisija stakleničkih plinova u borbi protiv klimatskih promjena.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom u dvije godine	100.000 HRK ukupno	Proračun ŠKŽ
4.3-1: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave postaviti poveznicu na portal Sprječavanja nastanka otpada.	ŠKŽ-ured župana, JLS	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.3-2: Izraditi planove gospodarenja otpadom	JLS	po isteku planova gospodarenja otpadom koji su danas na snazi	50.000 HRK po planu	Proračun JLS

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.3-3: Izradom uputa koje se odnose na sprečavanje nastanka otpada ugraditi principe sprječavanja nastanka otpada u redovan rad županijske uprave, gradskih i općinskih uprava te trgovačkih društava, ustanova i institucija čiji su osnivači i/ili (su)vlasnici Šibensko-kninska županija i/ili gradovi i općine.	ŠKŽ - svi upravni odjeli, ured župana i stručne službe, JLS, trgovačka društva, ustanove i institucije čiji su osnivači i/ili (su)vlasnici ŠKŽ i JLS	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.3-4: Poboľjšati vidljivost projekata sprječavanja nastanka otpada koji se provode u Šibensko-kninskoj županiji putem ciljanih radionica za razmjenu iskustava i objava u sredstvima javnog informiranja.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.3-5: Organizirati natječaje za najbolje projekte sprječavanja nastanka otpada za udruge civilnog društva, udruge građana i širu javnost.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom u dvije godine	50.000 HRK po natječaju	Proračun ŠKŽ
4.3-6: U dokumentima prostornog uređenja jedinica lokalnih samouprava odrediti lokacije reciklažnih dvorišta za građevni otpad.	JLS	2021. godina	Izmjena dokumenata prostornog uređenja može se izraditi u okviru redovnih djelatnosti. Ako je pri tome potrebna strateška procjena utjecaja na okoliš procjena izrade strateške studije iznosi 120.000-150.000 HRK.	Proračun JLS
4.3-7: U Prostornom planu Šibensko-kninske županije odrediti lokaciju kazete za azbestni otpad.	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ	2021. godina	Izmjena Prostornog plana ŠKŽ može se izraditi u okviru redovnih djelatnosti. Ako je pri tome potrebna strateška procjena utjecaja na okoliš, procjena izrade strateške studije iznosi 200.000 HRK	Proračun ŠKŽ

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.3-8: Lokacije s nepropisno odbačenim otpadom evidentirati u Evidenciju lokacija odbačenog otpada. Odrediti prioritetne lokacije s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina za evidentiranje lokacija s nepropisno odbačenim otpadom i 2021. za određivanje prioritetnih lokacija s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju	200.000 HRK	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
4.3-9: Sanirati lokacije s nepropisno odbačenim otpadom.	JLS	prema utvrđenim prioritetima iz prethodne mjere	ovisi od slučaja do slučaja (količine otpada, značajke lokacije)	Proračun JLS
4.3-10: Završiti sanaciju odlagališta otpada Macure, Moseć, Mala Promina, Bratiškovački gaj, Dubrava i Hripe.	JLS	2022. godina	određuje se u projektnoj dokumentaciji za sanaciju	Proračun JLS
4.3-11: Održavati radne sastanke na temu izrade izvješća o provođenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i prikupljanja, obrade i dostave podataka o gospodarenju komunalnom otpadu nadležnim tijelima.	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.3-12: Izraditi višjezični informativno-obrazovni materijal o problemu plastičnog otpada u moru te ga istaknuti u uredima turističke zajednice na obali i na najposjećenijim plažama.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	50.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
4.3-13: U suradnji s udrugama civilnog društva i ronilačkim klubovima organizirati akcije čišćenja podmorja od morskog otpada.	JLS Šibenik i Vodice, Murter- Kornati, Pirovac, Primošten, Rogoznica, Tisno i Tribunj	kontinuirano	25.000 HRK godišnje	Proračun JLS

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.3-14: Osmisliti način prijave i evidentiranja podataka o lokacijama s morskim otpadom.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	100.000 HRK	Proračun ŠKŽ
4.4-1: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na portal Zelena javna nabava.	ŠKŽ-ured župana	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.4-2: Održavati radne sastanke o zelenoj javnoj nabavi s ciljem razmjene informacija i iskustava primjene mjerila zelene javne nabave.	ŠKŽ-UOIPZP, JLS i drugi javni naručitelji te sektorski naručitelji	minimalno jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.4-3: Održavati radionice za gospodarske subjekte o zelenoj javnoj nabavi.	ŠKŽ-UOIPZP, HGK ŽK Šibenik / mogućnost suradnje s MIN.OK	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.4-4: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti mjere zelene nabave.	ŠKŽ - svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano	u okviru cijene izrade strateških, planskih i programskih dokumenta	-
4.4-5: Uključiti mjerila zelene javne nabave u opće akte javnih i sektorskih naručitelja o jednostavnoj nabavi.	javni naručitelji i sektorski naručitelji	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-1: Pružati potporu projektima/programima sprječavanja nastanka otpada od hrane u hotelima i ugostiteljskim objektima.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	sufinanciranje izrade pojedinog projekta s iznosom od 10.000 HRK	Proračun ŠKŽ
4.5-2: U natječaje za davanje koncesija na pomorskom dobru povezanih s turističkim djelatnostima uvrstiti i kriterije koji se odnose na zaštitu okoliša.	ŠKŽ-UOPPOR	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-3: Poticati održive oblike poljoprivredne proizvodnje (ekološka poljoprivreda, tradicijska proizvodnja).	ŠKŽ-UOPRR	kontinuirano	100.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.5-4: Razviti program poticanja razvoja održivih projekata u poljoprivredi koji kroz načine primjene gnojiva i gospodarenja nusprodukata iz stočarske proizvodnje pridonose smanjenju onečišćenja vodnih tijela.	ŠKŽ-UOPRR ŠKŽ-UOZOKP	2022. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-5: Rezultate studije Mapiranje resursa i održivo upravljanje sektorom marikulture u Šibensko-kninskoj županiji iz 2017. godine ugraditi u dokumente prostornog uređenja	JU Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ, ŠKŽ-UOZOKP, JLS	prilikom izrade, odnosno izmjene i dopune dokumenata prostornog uređenja	Izmjena dokumenata prostornog uređenja može se izraditi u okviru redovnih djelatnosti. Ako je pri tome potrebna strateška procjena utjecaja na okoliš, procjena izrade strateške studije iznosi do 200.000 HRK	Proračun ŠKŽ Proračuni JLS
4.5-6: Na mrežne stranice Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojna agencija Šibensko-kninska županija postaviti poveznicu na Nacionalni portal energetske učinkovitosti.	ŠKŽ-ured župana, JU Razvojna agencija ŠKŽ	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-7: Održavati radne sastanke o održivoj javnoj nabavi s ciljem podizanja znanja i razrade mjerila održive nabave koji se mogu primjenjivati u javnoj nabavi obveznika javne nabave u Šibensko-kninskoj županiji	ŠKŽ-UOIPZP, JLS i drugi javni naručitelji te sektorski naručitelji	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ-UOIPZP	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-8: Na mrežnu stranicu Šibensko-kninske županije postaviti poveznicu na EMAS portal.	ŠKŽ-ured župana	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-9: Održavati radionice za gospodarske subjekte o znakovima zaštite okoliša i sustavima upravljanja okolišem, kako bi se gospodarski subjekti upoznali s eko oznakama i sustavima upravljanja okolišem i njihovom ulogom u održivom razvoju te kako bi ih se uputilo u procedure ishoda istih.	ŠKŽ-UOZOKP, HGK ŽK Šibenik / mogućnost suradnje s MIN.OK	jednom godišnje u organizaciji ŠKŽ	u okviru redovnih djelatnosti	-

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
4.5-10: Kako bi se potakao interes šire javnosti za odabir održivih i zelenih proizvoda i usluga te odgovornost prema okolišu, na mrežnoj stranici Šibensko-kninske županije dati pregled i osnovne informacija o znakovima zaštite okoliša, oznakama energetske učinkovitosti i oznakama ekoloških proizvoda.	ŠKŽ-ured župana u suradnji s ŠKŽ-UOZOKP i ŠKŽ-UOG	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
4.5-11: Izraditi informativno-obrazovni materijal za širu javnost u kojem na jednostavan način treba prikazati važnost održive potrošnje u svakodnevnom životu s naglaskom na sprječavanja nastanka otpada od hrane.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	50.000 HRK kroz cijelo plansko razdoblje	Proračun ŠKŽ
4.7-1: Podržavati inicijative koje pomažu razvoju kongresno turističke djelatnosti sa znanstveno stručnim sadržajima zelenog gospodarstva	ŠKŽ-UOG	kontinuirano	70.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
4.7-2: Podržavati inovativne projekte valorizacije prirodnih i kulturnih vrijednosti županije uz primjenu suvremenih IT i drugih tehnika.	ŠKŽ-UOZOKP	kontinuirano	40.000 HRK godišnje	Proračun ŠKŽ
5.1-1: Izraditi planove rasvjete za područja jedinica lokalne samouprave.	JLS	prema rokovima utvrđenima propisima	50.000-200.000 HRK po planu	Proračun JLS
5.1-2: Izraditi akcijske planove gradnje i/ili rekonstrukcije vanjske rasvjete.	JLS	prema rokovima utvrđenima propisima	50.000-200.000 HRK po planu	Proračun JLS
5.1-3: U natječajne koji se odnose na izgradnju ili obnovu javne rasvjete uvesti kriterije ekološke rasvjete i ekološki prihvatljivih svjetiljki.	JLS	kontinuirano	Investicija u ekološku rasvjetu i ekološki prihvatljive svjetiljke može biti veća od investicije u standardnu rasvjetu, ali su operativni troškovi niži.	Proračun JLS
5.2-1: Organizirati tematska predavanja i radionice za poljoprivrednike o zaštiti okoliša, posebice vodnih tijela kroz primjenu načela dobre prakse u poljoprivredu u potrošnju pesticida i gnojiva.	ŠKŽ-UOPRR ŠKŽ-UOZOKP HGK ŽK Šibenik	jednom godišnje	u okviru redovnih djelatnosti	-

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
5.2-2: Zbrinuti opremu s PCB-om u NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju.	NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju	2023. godina	Cijena zbrinjavanja iznosi trenutno oko 15 kn/kg	NCP-Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. u stečaju
5.3-1: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u pitanja okoliša u stručna povjerenstva strateške procjene utjecaja na okoliš koje provodi Šibensko-kninska županija ili jedinice lokalne samouprave.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano	naknade za rad članova povjerenstva	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
5.3-2: Uključiti stručnjake iz područja zdravlja u postupke donošenja županijskih strateških, planskih i programskih dokumenata	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano	naknade za rad članova povjerenstva	Proračun ŠKŽ
5.4-1: Izraditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.	ŠKŽ-UOZOKP Grad Šibenik	prema propisima	200.000 HRK po programu	Proračun ŠKŽ Proračun Grada Šibenika
5.4-2: Provoditi programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja	obveznici određeni programima	prema rokovima određenima programima	ovisno o mjerama koje određuju programi	nositelj provedbe mjera koje određuju programi
5.4-3: Odrediti prioritetne mjere za jačanje otpornosti i prilagodbe na klimatske promjene iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjima Šibensko-kninske županije. Za izdvojene prioritetne mjere izraditi projektne zadatka i razmotriti mogućnosti financiranja / sufinanciranja.	ŠKŽ-UOZOKP u suradnji s JLS u obalnom području ŠKŽ	2021. godina	200.000 HRK ako se provede odvojeno od određivanja prioritetnih mjera upravljanja iz Plana integralnog upravljanja obalnim područjem ŠKŽ	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
5.4-4: Napraviti analizu ranjivosti luke Šibenik klimatskim promjenama, odrediti osjetljivu kritičnu infrastrukturu i napraviti prijedlog mjera prilagodbe	Lučka uprava Šibenik	2022. godina	500.000 HRK	Proračun Lučke uprave Šibenik
5.4-5: Izraditi procjene rizika od velikih nesreća Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina	200.000 HRK za županijsku procjenu rizika, 75.000-100.000 HRK za procjene rizika JLS	Proračun ŠKŽ Proračun JLS

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
5.4-6: Izraditi planove civilne zaštite Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave	ŠKŽ-UOZOKP, JLS	2020. godina	200.000 HRK za županijski plan 75.000-100.000 HRK za plan JLS	Proračun ŠKŽ Proračun JLS
5.4-7: U strateške, planske i programske dokumente Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave uključiti pitanja prilagodne klimatskim promjenama.	ŠKŽ-svi upravni odjeli, JLS	kontinuirano	u okviru cijene izrade strateških, planskih i programskih dokumenta	
6-1: Ojačati kapacitet Upravnog odjela za zaštitu i komunalne poslove Šibensko-kninske županije	ŠKŽ	2021. godina	200.000 HRK	Proračun ŠKŽ
6-2: Organizirati sastanke s obveznicima provedbe mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije s ciljem praćenja provedbe mjera zaštite okoliša i održivog razvitka i razmjene iskustava u provedbi mjera.	ŠKŽ-UOZOKP	jednom godišnje	u okviru redovnih djelatnosti	-
7.1-1: Organizirati posjete učenika osnovnih i srednjih škola Centru za gospodarenje otpadom Bikarac. U sklopu posjeta održavati i izobrazno-informativne aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom i njegovoj važnosti u kružnom gospodarstvu.	ŠKŽ-UOPZKŠ Bikarac d.o.o.	kontinuirano	u okviru redovnih djelatnosti	-
7.2-1: Na mrežnoj stranici Šibensko-kninske stranice uspostaviti i ažurno održavati stranicu o zaštiti okoliša, na kojoj je potrebno prikazati podatke i izvješća te druge informacije o okolišu iz Informativnog sustava zaštite okoliša od značaja za Šibensko-kninsku županiju te postaviti poveznice na druge tematske portale koji obrađuju pojedine teme zaštite okoliša i održivog razvoja.	ŠKŽ-ured župana, ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	200.000 HRK uz pretpostavku vanjske usluge	Proračun ŠKŽ
7.2-2: Na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave uspostaviti i ažurno održavati mrežne stranice s informacijama o gospodarenju otpadom, određenima propisima koji uređuju održivo gospodarenje otpadom.	JLS	2020. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-

Mjera	Provedba	Rok	Okvirni iznos (bez PDV-a)	Primarni izvor financiranja
<p>8-1: U suradnji Šibensko-kninske županije i Javne ustanove Razvojne agencije Šibensko-kninske županije ustrojiti radnu skupinu radi kontinuiranog praćenja mogućnosti sufinanciranja/financiranja provedbe mjera, odnosno projekata koji proizlaze iz mjera ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije iz nacionalnih, europskih i međunarodnih izvora financiranja.</p> <p>U dogovoru s obveznicima provedbe mjera, uspostaviti optimalne kanale komunikacije između radne skupine i obveznika provedbe mjera radi pravovremenog prenošenja informacija o natječajima putem kojih su moguća sufinanciranja/financiranja provedbe pojedinih mjera zaštite okoliša i održivog razvoja.</p>	ŠKŽ-UOZOKP JU Razvojna agencija ŠKŽ	2021. godina za osnivanje radne skupine, kontinuiran rad tijekom cijelog razdoblja ovog Programa zaštite okoliša ŠKŽ.	u okviru redovnih djelatnosti	-
11-1: Donijeti politike sprječavanje velikih nesreća	Gospodarski subjekti - niži razred postrojenja	2020. godina	100.000 HRK po dokumentu	Proračuni gospodarskih subjekata
11-2: Izraditi procjene rizika i operativne planove pravnih osoba koje djelatnost obavljaju korištenjem opasnih tvari.	Gospodarski subjekti sukladno kriterijima propisa koji uređuju sustav civilne zaštite	2020. godina	100.000 HRK po pojedinom području postrojenja / gospodarskom subjektu	
11-3: Izraditi registar o procjenama rizika i operativnim planovima pravnih i fizičkih osoba te o procjenama rizika od velikih nesreća i planovima civilne zaštite jedinica lokalne samouprave i Šibensko-kninske županije.	ŠKŽ-UOZOKP	2021. godina	u okviru redovnih djelatnosti	-
11-4: Revizija podataka u Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora na području Šibensko-kninske županije	ŠKŽ-UOZOKP	po potrebi		
11-5: Kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta i opremanju Županijskog operativnog centra	ŠKŽ - UOZOKP	kontinuirano	200.000 HRK godišnje za jačanje kapaciteta, trošak opremanja prema stvarnim potrebama	Proračun ŠKŽ

15. PRIORITETNE MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

Prioritetne mjere zaštite okoliša ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije odnose na pojedine aspekte održivog upravljenja vodama i na sanaciju postojećih odlagališta otpada i sanaciju lokacija s nepropisno odbačenim otpadom. Prioritetne mjere navedene su u TAB.15-1.

Tablica 15-1: Prioritetne mjera zaštite okoliša

Usklađivanje odluka o zonama zaštite izvorišta Jaruga i Torak te Šimića vrelo s propisima koji uređuju zaštitu izvorišta. Donošenje odluka o zonama zaštite izvorišta Miljacka, Jandrići, Lopuško vrelo, Izvor Kosovčica, Vukovića vrelo i Veliki Točak. Donošenje programa mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti U odlukama o zonama zaštite i programima mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti potrebno je obuhvatiti i izvore mikrobiološkog onečišćenja.
Donošenje Programa mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Čikola za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.
Provedba programa mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti.
Evidentiranje gubitaka u javnoj vodoopskrbi. Analiza gubitaka i strukture gubitak te izrada dugoročnog programa smanjenja gubitaka u javnoj vodoopskrbi.
Izrada registra septičkih i sabirnih jama.
Usklađivanje dokumenata prostornog uređenja s odlukama o odvodnji otpadnih voda.
Izgradnja, dogradnja i/ili rekonstrukcija uređaja za obradu otpadnih voda kojima se postiže razina pročišćavanja otpadnih voda zahtijevana propisima, odlukama o odvodnji otpadnih voda, vodopravnim dozvolama i/ili okolišnim dozvolama.
Identifikacija korisnika voda čije aktivnosti predstavljaju hidromorfološko opterećenja vodnih tijela površinskih i podzemnih voda.
Lokacije s nepropisno odbačenim otpadom evidentirati u Evidenciju lokacija odbačenog otpada. Odrediti prioritetne lokacije s nepropisno odbačenim otpadom za sanaciju
Sanacija lokacija s nepropisno odbačenim otpadom.
Završiti sanaciju odlagališta otpada Macure, Moseć, Mala Promina, Bratiškovački gaj, Dubrava i Hripe.

16. PROGRAM ZAŠTITE ZRAKA, OZONSKOG SLOJA, UBLAŽAVANJA KLIMATSKIH PROMJENA I PRILAGODBE KLIMATSKIH PROMJENA

Županijska skupština Šibensko-kninske županije donijela je u prosincu 2016. godine Program zaštite zraka, ozonskog sloja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 14/16) za četverogodišnje razdoblje. Njegov osnovni cilj je zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja u Županiji te je postavljeno 26 mjera zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama.

U prosincu 2019. godine doneseni su Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) te je zaštita zraka razdvojena od klimatskih promjena i zaštite ozonskog sloja.

Prema Zakonu o zaštiti zraka (NN 127/19), Vlada Republike Hrvatske donosi Plan zaštite zraka koji određuje ciljeve i prioritete u zaštiti zraka u Republici Hrvatskoj. Plan zaštite zraka sastavni je dio Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske. Županije i veliki gradovi donose svoje programe zaštite zraka, koji su sastavni dio njihovih programa zaštite okoliša.

Prema Zakonu o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) županije i veliki gradovi donose svoje programe ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja, koji su sastavni dio njihovih programa zaštite okoliša.

S obzirom na razliku u dinamici u donošenju Županijskog programa zaštite zraka (ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama) i programa zaštite okoliša, kroz mjere ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije koji se odnosi na razdoblje od 2020. do 2023. godine, dana je obveza izrade programa zaštite zraka prema uvjetima iz propisa, a mjere koje se njime odrede dio su Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.

Kroz mjere ovog Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije dana je i obveza izrade programa ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja prema uvjetima iz propisa, a mjere koje se njime odrede dio su Programa zaštite okoliša Šibensko-kninske županije.